

# BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:  
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:  
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).  
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

## Utazás egy interview körül.

Budapest, június 9.

(v.) A magyarországi politikai helyzetről a *Magyar Szó* hasábjain nevezetes nyilatkozatot tesz egy osztrák-magyar diplomata, akiben tisztelt lapársunk gróf Goluchowski Agenor közös külügyminiszter urat sejteti. A *Magyar Szó*-nak általában is, de kivált a Pitreich hadügyminiszter hiteles interviewja óta, kétségtelen az a jussa, hogy szavahihetőséget honoraljuk. Nem is vonjuk hát kétségbe, hogy amiket amaz osztrák-magyar diplomatának ajkára ad, azt csakugyan egy osztrák-magyar diplomatától hallotta. De fenntartással kell fogadnunk azt, amit nyíltan ki nem mond ugyan, de világosan sejtet: azt ugyanis, hogy gróf Goluchowski Agenor volna az a diplomáciai egyéniség, akitől ama fejtegetések származnak.

Lehetnének erre, sőt talán vannak is szubjektív okaink, amelyek gróf Goluchowski egyéniségében s a magyar kormányelnökhöz való, általánosan ismert viszonyában gyökernek. Kifejthetnők ezekből, hogy gróf Goluchowski, ha mint magánember véleményét alkot magának Széll Kálmán politikájáról, e véleményét valószínűleg hírlapi közvetítés nélkül fogja miniszter-kollégájával közölni, amire a posta, a telegráf és a telefon bőséges és kényelmes alkalmat nyújt neki. Ha pedig mint külügyminiszternek vannak észrevételei a magyar kormányelnök politikája ellen, akkor ezt nem hírlapi uton izeni meg Széll Kálmánnak, hanem — az egyedül korrekt utra lépve — ő felsége elé járul, a korona útján igyekszik Magyarországon olyan politikai helyzet előidézése, melyet a monarchia külügyi érdekeinek szempontjából a mostaninál kívánatosabbnak tart. A korona ebben az eset-

ben választhat közös külügyminisztere és magyar miniszterelnöke közt, s a fejedelmi döntés szerint az egyik vagy a másik levonja a konzekvenciát, amivel a dolog aztán teljesen rendbe is jönne. Gróf Goluchowski mind ezt már állásánál fogva is tartozik nagyon jól tudni; s épp ezért nem bírjuk elhinni, hogy a *Magyar Szó* diplomatája csakugyan a közös külügyminiszter ur.

Ez a diplomata egyébként egészen a Nosz Gyula és a Lendl Adolf szája szerint beszél. Rekriminál, hogy kár volt a Kossuth-párt eszméjét elejteni, mely úgy szólt, hogy vissza kell vonni a katonai javaslatokat s akkor az ellenzék keresztülbocsátja az indemnitást, a költségvetést és a kiegyezést. Ez tehát in optima forma gáncsolása lenne a magyar kormány eljárásának. De a diplomata tovább is megy: gyors kibontakozást is követel, sőt meg is szabja az irányát e kibontakozásnak, amennyiben azt kívánja, hogy hozassék létre mihamarabb valamelyes kompromisszum, az ellenzéki követelések egy részének kielégítésével természetesen. No ez már egyenes beavatkozás a magyar belpolitikába.

S itt újra csak ki kell mondanunk, hogy ennek a nyilatkozatnak gróf Goluchowski Agenor nem lehet a gazdája. Mert a közös külügyminiszternek ismernie és respektálnia kell a magyar közjognak azt a fundamentális jogszabályát, hogy a magyar miniszterelnököknek igenis van törvényes ingerenciája a külügyek vezetésére, ellenben a közös külügyminiszternek a világban semmiféle jussa nincsen arra, hogy magát a magyar belpolitikának bármely kérdésébe beledrússa. A magyar kormányelnök követelheti, hogy a külügyeket olyan irányban és olyan módon vezessék, melyet ő is helyesnek tart, mert ő felel a magyar országgyűlésnek a külpolitika célszerű vezetéséért.

De a közös külügyminiszter senkinek a földön nem felelős a magyar belpolitika ilyen vagy amolyan alakulásáért. Az 1867: XII. törvénycikk szerint a közös külügyminiszter Magyarország és Ausztria belpolitikájához tartozik szabni a külpolitikáját. S amely közös külügyminiszter arra a furcsa álláspontra helyezkedne, hogy csináljon Magyarország olyan belpolitikát, amely feltétlenül alárendeli magát az ő diplomáciai terveinek, az arcultné Magyarország állami szuverenitását s a magyar országgyűlést és a felelős független magyar minisztériumot egyszerűen a külügyi hivatal egyik kirendeltségévé akarná devalválni. Az ilyen külügyminiszter nem volna a paritás alapján szervezett dualisztikus monarchia alkotmányos külügyminisztere, hanem olybá tűnne fel, mint aki újra életbe akarná hívni a birodalmi kancellárság dohos hagyományait.

Nem lévén semmi okunk ilyesmit feltételezni arról a gróf Goluchowski Agenorról, akinek nagyon jól kell tudnia, hogy a magyar állam közjogi rendje szerint a magyar belpolitika ügyeihez semmiféle olyan tényező be nem avatkozhat, amely kívül áll a magyar nemzet közjogi keretén: megint csak azt kell binnünk, hogy a *Magyar Szó* diplomatája mögött a közös külügyminiszter nem lappanghat.

Hiszen lehetetlen, hogy Goluchowski elfeledte legyen, milyen uton s módon jutott ő maga a külügyi hivatal élére. Tudnia kell, hogy az ő elődjét, néhai gróf Kálnoky Gusztávot mi buktatta meg. Emlékeznie kell az *Agárdi-esetre*, amelyben Kálnoky — ugyancsak a sajtó után — nekiripakodott az akkori magyar miniszterelnöknek, báró Bánffy Dezsőnek s ekképp beleártotta magát a magyar országgyűlés és a magyar kormány jogkörébe. Goluchowski nem felejtette el, hogy Kálnoky e hatalmi túllépéseért előbb a támadása szé-

## TÁRCA

### A macska.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Seregélyesi Ferenc.

Az öreg tőpörödött anyóka aggodalmas arccal hajlott le az ágyhoz, félresimította a beteg homlokából az összecsapzott fekete haját, megtörölte az izzadt homlokát s mikor az kinyitotta a szemét, felve, halk hangon kérdezte tőle:

— Édes jó fiam, jól érzed magad?

A beteg ember kinyitotta a szemét és sápadt arcán az izmok idegesen rángatózni kezdtek. A szeme haragosan villant egyet s türelmetlenül legyintett a kezével.

— Már megint elmegy, édesanyám. Hát mindig egyedül legyek? Különbben menjen, úgy sem tart már soká. Elviesz már az ördög...

Az öreg asszonynak kiesordultak a könnyei és sirva simogatta a fia haját. Zokogva beszélt hozzá:

— De édes fiam, tudod te jól, hogy nem lehetek melletted folyton. Magam vagyok, nincs aki segítsen a munkámban a ház körül. Most is öblíteni kellene menmem a folyóra, azért kérdeztem, jól vagy-e. Ha nem akarod, nem megyek el.

A beteg elcsöndesedett, megfogta az édesanyja kezét s nyugodt, csendes hangon beszélt hozzá:

— Ne sirjon, édesanyám. Már jobban vagyok. Aludtam az imént s szépeket álmodtam. Azán mikor felkeltem és egyszerre eszembe jutott az én szomorú betegségem, előtört az épe, azért voltam gorbomba. Ne haragudjék. Menjen csak nyugodtan a dolgai után...

Az aztán, ha nem is a legnyugodtabban, de elment.

A beteg egyedül maradt. Lehuntya a szemét s azon iparkodott, hogy az álmát újból megtalálja. Hanem a fullasztó száraz köhögés minduntalan előfogta, nem tudott nyugodni.

Erőlködve felült az ágyra, szertenézett a szobában s keresett valamit, amin a szemét megpihentethetné.

Nem talált semmit s az unalomtól türelmetlenül, hangosan kezdett önmagához beszélni:

— On te nyomorult féreg, te nyavalyás, hát meddig húzod még? Még is élsz? ... Hiszen már nincs itt helyed a földön... Senki, egy lélek mellettem, itt kínlódom, mint egy dögróváson levő kutya az óljában...

Haragosan megrázta elsóványodott karját a levegőben, aztán dühösen káromolta az eget, az Istent, míg csak szava megint rémes köhögésbe nem fulladt s a kimerültségtől ágyára vissza nem hanyatlott.

Sokáig feküdt mozdulatlanul, behunyt szemekkel s talán álmodott, mert lassankint nyugodtabb lett az arca s amint újból kinyitotta a szemét, valami kis elkényeszeredett mosolygás is ült az arcán.

Az ablak nyitva állott. Szűk kis ablakocska volt, de azért az enyélő tavaszi napsugár mégis betévedt rajta s meg-megcsókolta a sápadt beteg ember arcát.

Az meg mohón szivta be a friss levegőt s lassankint nyugodttá vált a tekintete, amint az ablakon át a nagy eperfa zöld ágait nézte, amiket a langy gyenge szellő meg-megmozgatott.

El is aludt megint pár percre, talán egy negyedóra is, de amint ismét felébredt, türelmetlenül nézett fel az ajtó mellett lógó falórára.

A napsugár eltávozott az ablakból s a beteg nagyot sóhajtott, amint a szoba kissé elsötétedett.

Valami ruhatéle, talán törölröngy volt az ablak párkányára akasztva. Az édesanyja tehette oda, hogy a napsugár megszártassa.

Amint a beteg szeme az ablak felé tévedt, csodálkozva vette észre, hogy ez a rongy megmozdul, mintha kívülről rángatná valaki.

Figyelt. Nem vett észre senkit, csak valami gyöngye kis zörögést hallott az ablak alól.

Kíváncsivá lett. Szólt.

— Ki van ott az ablaknál? Szóljon, ki rángatja azt a ruhát? ...

Nem felelt senki.

A beteg türelmetlenkedni kezdett. Megfogta két karjával az ágy két szélét s nagy erőlködve felült s úgy figyelte tovább.

Szeretett volna felkelni, felemelte takaróját s próbálta lábait is emelni.

Nem volt elég ereje... visszaesett.

Szeméből kiesordult a könny, majd rekedt ordítással újra feltápászkodott:

— Isten, ha vagy valahol, könyörülj rajtam! Segíts fel, vagy vigy a pokolba... ez nem élet. Legyen átkozott mindenki, aki egészséges...

Fuldoklott az erőlködéstől és kiabálása rémséges köhögéssé változott át.

Fogta az ágy szélét erősen s nézett mereven az ablakon lógó rongyra, amely még most is mozgott, erősebben, mint előbb.

Egyszerre csak a rongy lecsuszik s kiesik az ablakon.

S egy pillanat múlva az ablak párkányán egy kis macska termelt.

Egy szürke, cirmos kis kölyökkacsa, amely a ronggyal játszott az ablak alatt s amint az leesett, kíváncsivá lett talán, mi van ott fenn az ablakon, ahonnan játékszere leesett.

Barátságosan nézegetett körül a szobában s nyalta a szájakáját.

A beteg nézte a kis állatot s mérhetetlen düh fogta el.

Az arcán az izmok rángatóztak s kezei, lábai idegesen kezdtek rezegni a nagy fölindulástól. Mereven nézte egy darabig az állatot, sze-

gyenletes visszazsívásával s utóbb bukásával lakolt. Ebből is azt kell következtetnünk, hogy a Magyar Sódiploamatája nem lehet Goluchowski, akiről dőreség volna feltenni, hogy ne okult legyen a saját közvetlen elődjének drasztikus módon tanulságos példáján.

De van egy szavunk az obstrukció ellenzékéhez, mely nyilván hangos örömmel fogja köszönteni az állítólag gróf Goluchowskitól eredő nyilatkozatot, mely kibontakozást követel mindenáron, még az ellenzéki álláspont győzelme árán is. Azt kérdezzük az ellenzék-től: tudna-e az ilyen diadalnak örülni? El tudna-e fogadni egy olyan babérkoszorút, melyet olyan kéz nyújtana neki, amely kéz törvény ellenére és illetéktelenül nyúlt bele a magyar állami szuverenitás jogkörébe? S hajlandó volna-e az ellenzék nemzeti vívmány üdvözölni azt, amit a pillanatnyi zavar elhárítása végett alamizsna gyanánt odadobna neki egy birodalmi kancellár? Ha igen, akkor egy vívmányoska kedvéért feláldozná a magyar országgyűlés és a magyar kormány közjogi állását. S akkor megújulna az ótestamentumi parabola a falánk és együgyű Ézsaurol, aki egy tál lencsért odaadta örökségét.

## Az obstrukció.

Budapest, június 9.

A Ház mai ülése némely részben elütrött az obstrukciós sablontól. Mindenekelőtt abban, hogy a napirend előtt semmim sem történt, hanem az előző előterjesztései után nyomban áttértek az ex-lex-jelentés tárgyalására; azután abban, hogy a mai obstrukciós szónok, Szatmári Mór nem mondott obstrukciós beszédet, hanem igazi parlamenti szónoklatot, amely formára is, tartalomra is erősen kiemelkedett a föléstendős szócsépelés hétköznapi produktumai közül. Harmadfél óra-hosszat beszélt Szatmári s mindvégig volt mondanivalója, amelyet érdekesen csoportosított és a maga szempontjából sikeresen aknázott ki. A függetlenségi párt, amely egy idő óta hálátlanul cserben szokta hagyni ügyéért verejtékező szónokait, szokatlanul nagy számban hallgatta Szatmárit és sürű helyesléssel, a végén pedig tömeges gratulációval honorálta.

Nagy érdeklődéssel várták mára a pénzügy-miniszter választás Kecskekméthy Ferencnek a ső-jövedék kezelése dolgában betejesztett interpel-

rette volna odahívni, de nem tudott szólni, hiába erőlködött. Aztán visszahanyatlott párnájára s úgy nézte tovább a kis macskát.

Az meg egész otthon érezte magát, leugrott az ablakról a szobába s körüljárt szaglálva, ug-rálva. Az egyik ócska nádszék üléséről cafatok-ban lógott le az elnyúlt nád, ezt felfedezte s vi-dáman firkádozva játszott vele. Kapkodott után-a s amint karmába akadt, felhúzódott a má-sik lábával is s rágta a nádat.

A beteg figyelte s mintha őtlött volna va-lami az eszébe, a dühölt eltorzult arcán egy ra-vasz mosoly jelent meg.

Körülnézett azokon a tárgyakon, amiket könnyen elérhetett. Kerestett valamit.

Amit kerestett, nem látta sehol. Megint nézte a macskát s gondolkodott.

Egy cénaszál, talán az elrongyolódott le-pedő egy kifosztott szála akadt most a kezébe.

Felkacagott örömben, aminek megint újabb köhögés lett a következménye.

S ez a köhögés megint megfosztotta pár percre erejétől.

Behunyta a szemét. Most pihenni akart, cél-tudatosan, hogy több ereje legyen később s a tervet, amit elérni akart, kivihesse.

A kis macska ezalatt vigan játszadozott a szobában s mindenuntalan talált valamit, amivel játszhatott.

A beteg kinyitotta a szemét, diadalmas mo-solylyal nézett le a kis macskára és feltápiszko-kodott. A cénaszálát a markában szorongatta.

Egy piszkos füzetét húzott elő aztán a vá-n-kosa alól. Valami füzetekben megjelenő rémré-gényből való lehetett, a zöld borítéka össze-visszarongyolódott már a sok használatból.

Letépett belőle egy lapot, összegyűrte s remegő kezeivel rákötötte a cénaszál végére s lelógatta azt az ágy széléről.

Nyugodtan fektült megint le s figyelte a macskát.

Nem sok idő telt el, az állat már észrevette ez új játékszer s a földhöz lapulva, mint mikor

lációjára, de a távollevő interpelláló nevében Kubik Béla a válasznak holnapra való halasztását kérte, amibe Lukács László bele is egyezett. Az elmaradt érdekességért azonban váratlanul egy másik dolog kárpótolta azokat, akik a pikánte-riákat kedvelik. Lukács László választott ugyanis Urmánczy Nándor szabadelvűpárti képviselőnek a széke ly vasutak kiépítése dolgában tett inter-pellációjára. A válasz teljesen kielégítő volt, amennyiben a miniszter kijelentette, hogy a széke ly vasutak egy részének kiépítése már a beruházási kölcsön terhére fel van véve s a többi része is meglesz fokozatosan, mert el van rendelve és a kormány nem mon-dott le róla. Ebben a feleletben bizvást meg lehet nyugodni, különösen annak, aki a szabad-elvűpárt tagja s így már pártállásából is követ-kezik, hogy bizalommal van a kormány iránt. Urmánczy mégis, nagy meglepetésre, kijelentette, hogy nem veszi a választ tudomásul. Ami természetesen nagy feltűnést okozott. A válasz tudomásul-vétele fölött holnap szavaz a Ház.

## A képviselőház ülése június 9-én.

— Kezdeté délelőtti 10 órakor. —

Elnök: gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László.

(A miniszterelnök jelentése.)

Szatmári Mór: A jelentések összeállításában vannak az aktuális kérdésekkel, a helyzettel. A kor-mány manővere kudarcot vallott, ezért indította meg tehát a küzdelmet az ellenzék ellen. Gyártatja a bi-zalmi nyilatkozatokat. Pestvármegyében azonban fel-ébredt a régi szellem. (Zajos felkiáltások a bal- és a szélsőbaloldalon: Eljen Pestvármegye!)

Gabányi Miklós: Többet ér ez, mint az összes bizalmi nyilatkozatok!

Kubik Béla: Azok mind erkölcselenek.

Elnök: Figyelemmel a közbeszóló képviselőt, hogy ilyen kifejezést nem lehet használni.

Kubik Béla: De ugy van! A főispánok erő-szakolák ki mindgyüket. (Ugy! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon)

Elnök: Az előzői figyelmeztetést nem lehet bírá-lat tárgyává tenni.

Szatmári Mór: A többségi akaratra hivatkoznak a tulajdonon, de ez a többségi akarat ellentétbe jött most a nemzet akarásával. (Ugy van! a szélső-baloldalon) Foglalkozik a legnagyobb ex-lex-szel az 1826-ot megelőző állapotokkal. A történelem nagy tanúságai állanak az ellenzék küzdelme mellett és sem fenyegetések, sem támadások, sem a közvélemény megfélemlítésére irányuló törek-vések nem vehetik le az ellenzékét a lábáról. (Ugy! Ugy van! a szélsőbaloldalon) Ha felszaltatják a Házat, akkor is lesz ellenzék, az is csak ezt fogja csinálni. Aiknek kezében van a hatalom, azok ossz-lássák el a felhőket, csinálják meg azokat az alkotá-

egeret fog a macska, közeledett a lassan lóbá-lódzó papírdarab felé.

Aztán nekiugrott s a beteg kacagva húzta azt fel előle az ágyra.

A macska nézett és várt.

A papírdarab ismét leereszkedett az ágy szélén, de a macska már bizalmatlankodva nézte, nem ugrott neki, hanem lesett.

A beteg megint felhúzza a papirt az ágyra, aztán felült. A papirt a takarón kezdte húzogtatni s leste a macskát, amely sóvár szemekkel nézte a játékszer.

S abban a pillanatban, amint a macska a takaróra ugrott s a papíros után kapott, a beteg győzedelmes ordítással ragadta meg az állat nyakát mindkét kezével.

Az rémülten kapálódzott, de a görcsösen összehúzódo két kézbel nem birt szabadulni.

A szőre felborzolódt s rémesen kezdett nyávogni. Aztán a halálfeszedelemben megkét-szereződött erővel kezdett kapálózni, a körmével végighasította a férfi kezét s mély sebet vágott rajta.

Az észre sem vette, pedig a vér erősen bu-gyogott a hosszú csikhoz hasonló sebből, hanem fogta erősen a macskát, aztán mikor az még erő-sebben nyávogott, belemarkolt az állat nyakába s szorította, kötségbeesett erőlködéssel, hogy az area szinte belekékült.

A macska még egy darabig vergődött a beteg plesszerűen összeszorított kezei közt, aztán lassan elesenedezett.

A beteg meg, kezei közt a macskával, visz-szahanyatlott a párnákra.

A szemei lecsukódtak, mozdulatlanul fektült ott, a melle nem emelkedett s az area ijesztően kékült.

Csak a hosszú csikhoz hasonló sebből csur-gott a vér, összevérezve a takarót és a macskát.

\*

Mire az öreg asszony hazaért, már halott volt ...

sokat, amelyeket oly régóta vár már a nemzet. (Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Foglalkozik a többségi liberálisizmussal. Ez ma már csak legenda. A párt néhány szabadelvű tagja igazán lemondással veheti tudomásul, hogy a töb-b-ség táborában ma már csak mostohagyermek a sza-badelvűség. A szélsőbalról szólaltak fel szabadelvű kérdésekben közelebből is. (Ugy van! a szélső-baloldalon.)

Zboray Miklós: Szabadelvűség volt az!

Ernszt Sándor: Nem eléggé zsidó a párt, az nem tetszik!

Szatmári Mór: Kéri, hogy különböztessék meg a szabadelvűséget a szabadelvűségtől. Benne meg-ingad a néppárt értelmessége iránti meggyőződés.

Rakovszky István: Az nem baj!

Trubinyi János: Meg tudjuk mi különböztetni a jót a romlástól.

Ernszt Sándor: Tudjuk mi, hogy mi a szabad-kömvűség!

Sándor Pál: A szabadelvűségnek nincs Ró-mája!

Rakovszky István: De van összefogása!

Sándor Pál: ... nincs papája!

Elnök: Kéri, hogy tartózkodjanak a közbeszólásoktól.

Lengyel Zoltán: Felszólalásokban segítnék inkább az obstrukciót.

Zboray Miklós: Akkor tesszük, amikor nekünk tetszik, nem kérdezzük Lengyel Zoltán utól!

Gabányi Miklós: Majd mamelukoknak tartalak titeket.

Zboray Miklós: Sokat is adunk mi a te véle:nyedre.

Szatmári Mór: Érti a néppárt felzudulását. Azt nem is kifogásolja ő, hanem kifogásolja a szabad-elvűpárt magatartását. A királynak értesítve kell lennie a jelen vizsgálatban helyzetéről. Tudnia kell, hogy a katonai javaslatok erőszakolással le-hetetlen állapot uralkodik itt. Rosszszája, hogy a ki-rály mellőzte a Ház elnökét és hogy leszálott a pár-tok küzdelmébe.

Elnök: Kijelenti, hogy a király személyét a vitába vonni nem lehet. Az uralkodó tényéért a mi-niszterium felelős.

Szatmári Mór: Meghajlik az előzői figyelme-ztetés előtt. Szükségesnek tartja azonban ezen tények bírálatát, a miniszteri felelősséget azért nem téveszti szem elől.

Elnök: A bírálatot meg kell engednie.

Szatmári Mór: Fejtetgeti a monarchikus elvet. Amíg a nemzet érdeke ezt hozza magával, elfogadja azt celszerűségből.

Olay Lajos: Kényszerűségből.

Szatmári Mór: A nemzetnek áldoznia kell ezért az elvért. S ha csak azt látja, hogy neki folyton csak áldoznia kell, akkor ne osodálkozzanak, hogy ha el-ernyed a lelkesedés a monarchikus elv iránt. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A monarchikus elvet meg kell addig védelmeznünk, míg nekünk szükségünk van rá. (Ugy van! a szélsőbalol-dalon. Mozgás a néppártban.)

Zboray Miklós: Kihasznlásával a koronának. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Ha kell, azzal is!)

Szatmári Mór: A nemzet érdekében a monar-chikus elvet, de minden elvet ki kell használni. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Csodálkozik, hogy mikor ezt hirdeti, akkor akad ebben a képviselőházban valaki, aki ezt az elvet kifogásolja. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Zboray Miklós: Az nem elv, csak frázis. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla: Ez nem egyezik a parlamenti illemmel. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök (csenget): Csendet kér.

Ballagi Géza: Mi volt a frázis?

Szatmári Mór: Kérde, hogy mi volt ez a frázis?

Elnök: Kéri, hogy a közbeszólásoktól tartó-zkodjanak.

Szatmári Mór: Ez az incidens egy másik esz-mekörbe helyezi. Azt tartja, hogy a nemzet csak akkor boldogulhat, hogyha királyával egyetértésben élhet. De ezt nem szabad a hiperlojalitás kifejezés-ént, mert ez a koronában kifejezhető a hatalmi el-fajlás és a kényuraság iránt való szeretet. Mennél hiperlojalisabb volt ez a nemzet, a korona ... a korona annál többet követelt. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Harminchét év óta egyebet sem tesz ez a nemzet, mint a hiperlojalizmussal ki-sérletezik. Az ellenzék sem csinálja jókedvből az obstrukciót, de álláspontjában van legalább egy el-fogadható ok. Akarunk valamit. A kormány passzív rez-szenotájában nincs semmi ésszerűség. Há-ritsa el a kormány az obstrukció okát, a katonai javaslatok visszavonásával, és megszűnik az obstruk-ció. Ez ennek tetejébe itt van Pestmegyének a hatá-rozata. (Hosszan tartó taps és éljenzés a bal- és szélső-baloldalon.) Ne hivatkozzék a kormány a többség abszolut jogára. Mert megtörténhetik az is, hogy egy-szer ebben a Házban törvényes módok között be-kerülve, egy olyan hazafiatlan többség ilhett, amely a többség abszolut jogaira hivatkozva, egyszerűen eladja ezt az országot törvényeivel, jogzaival együtt. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A minisz-terelnök ex-lex jelentéseit nem fogadja el. (Zajos he-lyeslés a bal- és szélsőbaloldalon. Szónokot számo-san üdvözlik.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

Szinet után.

(A jövő ülés napirendje.)

Elnök indítványozza, hogy a vitát holnap foly-tassák. (Helyeslés.)

Sebest Dénés kéri, hogy sürgős indítványát a Székelyföld tagosítása tárgyában közelebb napirend-re tűzzék.

Kubik Béla kéri a pénzügyminisztert, hogy választását Keckseméthy Ferencnek a sóhivatalok előlétsége tárgyában ne ma, hanem holnap mondja el. Keckseméthy ugyanis megkérte szót, hogy értesítse őt, ha a miniszter választást napirendre tűz. Szólt tegnap nem volt a fővárosban, tehát nem értesíthette Keckseméthyt.

**Polónyi Géza:** Sebessé Dénés felszólalása kapcsán felkéri az elnököket, hogy az indítvány indokolásának napirendre tűzése tárgyában az indítvány benyújtásakor tegyen mindig javaslatot.

**Elnök:** A praxis értelme szerint az indítvány napirendre tűzése felől később is lehet határozni.

**Lukács László:** T. Ház! Kubik Béla képviselő ur felszólalására szívesen hozzájárulok ahhoz, hogy Keckseméthy Ferenc képviselő ur interpellációjára a választás ne ma, hanem holnap adjam meg. Azonban meg kell jegyeznem, hogy én kötelességemet teljesítem akkor, amikor a tegnapi napon az interpellációra adott választ bejelenttem az elnökségnek. (Helyeslés.) Egyebet a házszabályok nem írnak elő és én megvallom, nem tartanám kívánatos dolognak, hogy precedensül szolgáljon ez az eset és valahányszor az illető képviselő nincsen jelen, a miniszter mindannyiszor kötelessége legyen választásadást elhalasztani. Ez esetben azonban, mivel semmi ok sem forog fenn arra, hogy az illető képviselő kívánsága ne teljesíthető, részemről ahhoz hozzájárulok. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) De meg kell jegyeznem, hogy Kubik képviselő ur tévedésben van, midőn azt mondja, hogy Keckseméthy képviselő urnak nem volt tudomása erről a dologról, mert ma reggel egyik igen t. képviselő ur a tulsó oldalról bemutatta nekem Keckseméthy képviselő ur sürgönyét, amelyből kivehető volt, hogy Keckseméthy képviselő ur tudomással bír arról, hogy ma adatik meg interpellációjára a választ. (Mozgás a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

**Elnök:** A pénzügyminiszter ur válasza tehát holnapra marad. Holnap fog választolni a kereskedelemügyi miniszter ur Szalay László képviselő ur interpellációjára az ipartestületi békéltetőbizottság tárgyában. A napirend tehát így értelemben lesz megállapítva. (Helyeslés.)

#### (A székely vasutak.)

**Lukács László:** T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Urmányoz Nándor képviselő ur egy interpellációt intézett hozzám és a kereskedelemügyi miniszter urhoz a székely vasutak dolgában. (Halljuk! Halljuk!)

Nagyon sajnálom, hogy azon az ülésen nem voltam jelen, talán én is azon helyzetben lettem volna, hogy válaszolhassak a hozzám intézett kérdésekre úgy, amint a kereskedelemügyi miniszter ur azonnali választást a hozzám intézett kérdésre, amely választ a t. képviselő ur és a t. Ház tudomásul venni méltóztatott.

Az azóta lefolyt dolgok ezen interpellációt tulajdonképpen már tárgyalanná tették. Mindazonáltal a választás kötelességének formai szempontból kívánok eleget tenni, amidőn a hozzám intézett két kérdésre a választ ezenel röviden megadom. (Halljuk! Halljuk!) Azt kérdezte ugyanis a képviselő ur, hogy mikor szándékozik a pénzügyminiszter a beruházási törvényjavaslatot beterjeszteni? A t. képviselőház előtt ismeretes, hogy a beruházási törvényjavaslatot ez év május 28-án beterjesztettem és így ez a kérdés tárgyalanná vált. A képviselő ur második kérdése az volt, hogy amennyiben a beruházási program megállapítása hosszabb időt venne igénybe, szándékozik-e a pénzügyminiszter a székely vasutakra vonatkozólag külön törvényjavaslatot beterjeszteni? Erre nézve válaszom az, t. képviselőház, hogy a székely vasutakra vonatkozó intézkedések be lépén foglialva a beterjesztett törvényjavaslatba, ennél fogva külön törvényjavaslatnak szükséges nem forogván fenn. ez a kérdés is tárgyalanná. Ezekután kérem a t. képviselőházat, méltóztatassék választom tudomásul venni. (Helyeslés a jobboldalon.)

**Urmányoz Nándor:** A Székelyföld nincs megelégedve azzal az összeggel, melyet a beruházási törvényjavaslat a székely vasutak javára juttatott. A pénzügyminiszter tavaly sokkal többet ígért. Ha ezt az ígéretét most is tartja, akkor tudomásul veszi a választ, különben nem. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

**Lukács László:** T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Én nem kívánok az alkalommal a beruházási törvény tárgyalásába vagy jogterjesztésbe becsúszni. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.) mert hiszen nem ez van ma napirenden, hanem egy interpelláció, amelynek egészen más volt a célja és amelyre nézve, azt hiszem, formai szempontból nem lehetett más választ adni, mint azt, amelyet adtam. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Erdemi választ! Erdemi választ adtam, igenis. Azt kérdezték tőlem, hogy mikor terjesztem be a beruházási törvényjavaslatot, továbbá azt kérdezték, hogy ha nincs benne a székely vasút dolog, vagy ha nem készül el hamarosan a beruházási törvényjavaslat, hajlandó vagyok-e a székely vasútra nézve egy külön törvényjavaslatot beterjeszteni. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Mindakét kérdésre nézve más választ nem adhattam, mint amelyet adtam. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és így igen csodálkozom azon, hogy t. képviselőtársam ezt a választ nem veszi tudomásul, mert kérdéseire más választ adni korrektil nem lehet. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Mozgás a szélsőbaloldalon.) Egészen más dolog az, hogy a t. képviselő ur meg van-e elégedve a beruházási törvényjavaslatl, vagy nincs. Ha nincs vele megelégedve, akkor előterjesztheti az ellen kitételeit annak idején, amidőn a törvényjavaslat tárgyalatni fog. (Mozgás és felkiáltások a szélsőbaloldalon: A Házban?) Akár a Házban. akár a bizottságban. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.) Egyébként meg akarom jegyezni, hogy az a körülmény, hogy a székely vasutnak 34 millió koro-

nát tevő költségéből csak egy bizonyos rész van a törvényjavaslatba felvéve abszolúte nem azt jelenti, hogy a székely vasutak egész hálózatának kiépítése elejtett volna. (Égy hang a szélsőbaloldalon: No még csak az kellene! Zaj!) vagy hogy a kormány ezzel nem foglalkozik. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Most kell a pénz a katonáknak!)

**Polónyi Géza:** Akkor csinálják meg a vasutat, amikor a székelység már kivándorolt! (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

**Elnök:** Csendet kérek, képviselő urak!

**Polónyi Géza:** Hiszen addig elpusztult a székelység!

**Makal Zsigmond:** Nem akkor segítene a bajon, amikor kellene. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

**Lukács László:** Ha a közbeiktált képviselők szívesek lennének maguknak azt a fáradságot venni, hogy közbeiktált helyett elővassák azt a törvényjavaslatot, akkor abból meglátnák, hogy őt-bat évről évről program van abban felállítva, egy olyan időre szóló program tehát, amelynek hosszabb programot egyáltalában nem célszerű és nem praktikus kiűzni, mert az események rendesen lehetetlenné teszik az igen hosszú időre szóló programok betartását. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) és a tapasztalat azt mutatja, hogy három-négy éven belül az ilyen programon mindig változtatni kell. Azért mi nem tettünk hosszabb időre szóló programot a javaslatba. (Élénk helyeslés jobboldal. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Azok a munkák, amelyekről itt szó van, technikailag sem bonyolítottak le olyan rövid idő alatt és az a kormány, amely azt mondaná, t. képviselőháznak, hogy őt-bat esztendő alatt meg akar építeni minden vasutat, köztük az egész székely vasutat is, nem járna el a kellő őszinteséggel. (Ugy van! a jobboldalon.) mert az technikailag nem volna lebonyolítható. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.)

**Molnár Jenő:** De a bosnyák vasutakat meg tudják csinálni! (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

**Polónyi Géza:** A szibériai vasut nem épült hat esztendőig! Csak a székely vasutnak kell husz esztendőig épülni! (Nagy zaj és közbeiktások a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

**Elnök:** Csendet kérek, képviselő urak; méltóztatassan türelemmel meghallgatni a szónokot!

**Lukács László:** Ismétlem, t. képviselőház, hogy a székely vasutak egész hálózatának kiépítése eszméjét a kormány nem ejtette el... (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: De ez nem elég! Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

**Elnök:** Csendet kérek, t. Ház!

**Lukács László:** ... és ezt bizonyítja azzal, hogy annak részbeni költségén kívül a következő részek építésének megkezdése is el van rendelve a törvényjavaslatban, úgy hogy ez képezi garanciáit annak, hogy a kormány nem fog megelégedni egy résznek a kiépítésével, hanem a további részek kiépítését is szükségesnek tartja.

**Polónyi Géza:** Hogy a jövő választásoknál is korteskedni lehessen ezzel! (Zaj a szélsőbalalon.)

**Lukács László:** Azt hiszem, hogy ezen nyilatkozat által a képviselő ur is megnyugtatta érezeit magát és ennél fogva arra kérem a t. Házat, hogy méltóztatassék választom tudomásul venni. (Zajos ellentmondás a bal- és szélsőbaloldalon.)

**Urmányoz Nándor** nem veszi tudomásul a választ. (Zajos helyeslés a szélsőbalalon.)

**Elnök** jelenti, hogy 20 képviselő névszerinti szavazást s annak holnapra halasztását kérte. E szerint a szavazást holnap az ülés elején fogják megtartani.

Az ülés végződik háromnegyed 2 órakor.

## BELFÖLD

**A horvát dolgok.** Zágrábból jelentik, hogy a hivatalos lap közlése szerint Horvát-Szlavon-Dalmátországi országgyűlését folyó 17-ikére hívták össze.

A horvát nemzetipárti képviselők proklamációt tettek közzé, amelyben élesen ellitlik a zavargásokat s az ellenzékot, amely a forrongást szította. A proklamáció egyebek közt ezeket mondja:

Már eddig is nagy összegekbe került a zavargások elhojtása. Mindenki maga megítélheti, hogy mennyi hasznos dologot lehetett volna ebből a pénzből a nép javára megcsinálni. Mennyi utat lehetett volna építeni és milyen szép kereset nyílt volna a szegény lakosság részére e munkáknál. Mindezt a pénzt most kidobjuk az ablakon. E mellett minő szegényt hoz a horvát népre, ha a külföld megtudja, hogyan rongálja meg a félrevezetett nép mások házait és egyéb vagyonát. A külföld előtt a horvátok úgy fognak feltűnni, mintha vademberek lennének. Mindezt a horvát nemzet szoknak köszönhetni, akik az ellenzékú sajtó igaztása és szóval való igaztás révén a tudatlan lakosságot félrevezetik. A nép felül ezeknek az uraknak, akik aztán elbujnak s engedik, hogy a szegény munkás vagy paraszt áldozatává legyen igaztásaiknak. Az ellenzékú urak mindegyike gyáván félrevonult. Ha az ellenzékú urak igazán a nép barátjai volnának, úgy elhínnék mindazt, amit a néppel elhitettek s akkor nem engednék, hogy a nép egyedül szenvedjen hanem ezek a gondosan buj-

káló urak a nép élére állnának és nyíltan vezetnék a lázadást. Mivel azonban ezt nem tesszik s nem is fogják megtenni soha, a nép jól teszi, ha gondolkodik arról, amit tesz. Az ablakok betörésével és a vasutak megromlásával nem érünk el mást, mint szegényt és nagy költséget, amelyet mindnyájunknak kell aztán megfizetnünk. Ilyen zavargások megnehezítik azok munkáját, akik igazán dolgozni akarnak a horvát nép javára s akik meg akarják védelmezni Horvátországot jogaiktól. Oly nemzetet, amely erőszakot alkalmaz és fölkeléseket csinál, nem vesz figyelembe senki s ilyen módon nem is szerzünk sehol igaz és hatalmas barátokat. Nemzet, ne engedd, hogy továbbra is rosszra csábítsanak!

**Küldöttség a miniszterelnöknél.** Deák Pál kolozsvári főkapitány a híres utcai zavargások idején lekötözött állásáról, mire megválasztották árvaszéki főnöknek, de meghagyták neki főkapitányi fizetését. Ezt az intézkedést a belügyminiszter nem hagyta jóvá s elrendelte, hogy Deák Pál csak az árvaszéki főnöki fizetést kapja, ami 1900 koronával kevesebb. A legutóbbi városi közgyűlés erre úgy határozott, hogy ebben az ügyben deputációt küld a miniszterelnökhöz, hogy az intézkedés jóváhagyását kérje. A küldöttség Hegedüs Sándor volt kereskedelemi miniszter vezetésével ma tisztelt a miniszterelnöknél a képviselőházban. Hozzászólások a küldöttséghez: báró Feilitzsch Artur kolozsvári képviselő, Fekete Nagy Béla városi tanácsos, Deák Albert ügyvéd, Dobál Antal a kolozsvári ügyvédi kamara elnöke, Gajdóczy Manó tisztű ügyész, Ferenczy Dezső is. Hegedüs Sándor elvarta kérelmét, amelyet néhány szóval báró Feilitzsch Artur és Fekete Nagy Béla is támogattak. A miniszterelnök megígérte, hogy az ügyet jóakarattal intézi el, de komoly megfontolás után.

**Az országgyűlési szabadelvűpárt** arra figyelmezteti a tagokat, hogy a képviselőház holnapi ülésének már elején minél számosabban legyenek jelen.

**Az obstrukció ellen.** Selmec-Bálabánya városok törvényhatósága mai napon tartott közgyűlésében az obstrukciót elítélve, egyhangú írásmat szavazott a kormányt és elhatározta, hogy a kormányhoz és az országgyűléshez feliratot intéz.

**Nyilatkozat.** Vancsó Gyula országgyűlési képviselő ur a következő nyilatkozatot küldötte be hozzánk:

Tisztelt szerkesztő ur! Beccs lapjának folyó évi június 9-iki számának Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye törvényhatósági közgyűlésére vonatkozó közleménye személyemet illető részben tévedést tartalmaz, melynek helyreigazítását kérem.

A közleményben ugyanis ez van mondva: „Vancsó Gyula országgyűlési képviselő röviden kijelentette, hogy osztja az ellenzék nézetét.” Ez, így közölve, a valóságnak meg nem felel és pártállásomnál fogva sem állhat meg. Én rövid felszólalásomban azt mondtam: „A nemzeti jogok érvényesítésének a kérdése a törvény korlátain belül minden magyar emberrel a többségében szövetelt és mert az indítvány nem foglalkozik a jelen politikai helyzettel, sem az ellenzék részéről követelt jelenlegi eljárással — ahhoz Pestvármegye belkéréjének megőrzése szempontjából hozzájárulok.”

Tisztelettel

Vancsó Gyula  
országgy. képviselő.

## A helyzet.

Budapest, június 9.

Az obstrukció fáradtan, bágyadtan folyik tovább, a helyzet bizonytalansága nem változott, csak a változásról szóló kombinációk változnak napról-napra. Ezek a kombinációk részint a bizonytalanságnak, részint bizonyos óhajításoknak a szülotéje s alig akad köztük olyan, amelyet följegyezni érdemes.

Divatba jött, mint ilyenkor rendszeren, hogy egyes lapok létező és nem létező politikai kiválóságokat szólaltatnak meg, részben csak azért, hogy az interview közvetlenebb, vagy hitelesebbnek látszó formájába öntsék a szállongó híreket. A bőven termő politikai beszédgetések tömegéből ezuttal kiragadunk kettőt olyat, amely érdemesnek látszik arra, hogy tudomást vegyünk róla.

(„Egy külügyi politikus.”)

A Magyar Szó ma esti számának élén közli a nyilatkozatát egy külügyi politikusnak, akiben elég érthető módon magát gróf Goluchowski Ágendor külügyminisztert sejteli. A nyilatkozatnak az aktuális politikai helyzetre vonatkozó része így szól:

É napokban olvastam a Berliner Tageblattban egy cikket Ungarn auf Irrwegen címmel,

Tudom, hogy az a cikk az ottani irányadó körök véleményét fejezte ki, azt mondván, hogy a katonai obstrukció súlyos aggodalmakat okoz a barátságos államok nemzetközi helyzete tekintetében. Hiszen észre is kell venni, hogy nemcsak a horvátok kezdtek el mozgolódni Magyarországgal szemben, de már az olasz irredenta is Ausztria ellen. Az ellenséges Achilles-sarkot vesz észre és megröbálja nyilait odalőni. Az olasz irredenta különösen veszélyes, mert sohasem lehetünk biztosak benne, hogy nem lép-e az föl olyan erővel, mely az olasz kormányt nemcsak velünk szövetséges helyzetéből kikényszeríthetné, de még egyenesen velünk szembe is állíthatná. Csak azt kell látni, hogy a kettős monarchiának hol itt fáj, hol ott és mindjárt beteg emberek fognak elnevezni bennünket és készülődni fognak az operációhoz. Ilyen helyzeteket teremtenek a mostani magyar állapotok.

Arra a kérdésre, hogy minő eszközökkel véli a helyzetet gyógyíthatónak, a válasz ez volt:

A helyzet annyira elmeresedett, hogy jobban lehet rekriminálni, mint gyógyító szerekre gondolni. Egyéni nézetem szerint most már mindnyájunknak be kell látni, hogy jobb lett volna nem összehalmozni a sok megoldandó kérdést. Sokkal célszerűbb lett volna az újonckérdéssel egészen a véderőjavaslat bejutásáig várni. A megtörtént azonban most hiába bölcsekedünk. Volt egy lélektemi pillanat, amelyben be kellett volna látni minden helyen, hogy itt van a megoldás. Ez volt az a pillanat, melyben a függetlenségi párt meghozta ösmeretes határozatát, amely szerint az indemnitás és az időköz köztöt javaslatokat letárgyalni ígérték annak a fejében, ha a katonai javaslatok tárgyalását legalább négy hónapra felfüggesztik. Ezt a pillanatot nem használtuk ki és kérdés, hogy visszaidézhető volna-e még? Annyi azonban bizonyos, hogy a helyzeten segíteni kell, a várakozó állapont magában véve még nem segítség. Össze kellene ülnök a vezető magyar parlamenti férfiaknak a kormányfőval együtt, hogy megbeszéljék a teendőket. Azt csak nem tehetem fel a magyar ellenzéknek, hogy forradalom akarná vinni az országot. Mászt nem szabad rólok hinni, mint azt, hogy az obstrukció nem öncél, hanem eszköz valamilyen politikai eredmények elérésére. Úljének össze és fontolják meg: melyek azok a politikai eredmények, amelyek lehetővé teszik az obstrukciónak a leszerelést és amelyeket a kormányzat teljesíthet. A függetlenségi párt nem léphet föl oly követelésekkel, melyek lehetnek ugyan az ő pártizményeik, de a mai vagy holnap napon teljességgel nem realizálhatók. Formulázza meg az ellenzék kívánalmait politikai észlelyességgel, úgy, hogy beszélni lehessen velük. Ez látszik ma a megoldás módjának, aki ezt nem akarja, a forradalmat akarja. Ezért pedig egy jó hazafi sem vállalhatja magára a felelősséget. Annyit még hozzátehetek, hogy kormányválság a dolgok bajos állapotán nem segít. Mert mért tudjon másvalaki jobban beszélni az obstrukciónál, mint Széll, holott Széll Kálmán legalább személyesen minden más ma lehető magyar államférfinál jobb viszonyban van az ellenzékkel. És ha az ellenzék másnak inkább megadja azt, amit Szélltől megtagad, abból az tűnnék ki, hogy nem tárgyalagos okok mozgatták tárgyalagos célok felé az obstrukciót.

(Agrárius óhajások.)

Az agráriusok lapja a nála és az általa képviselt árnyalatnál meg szokott lojalitással már arról beszél, hogy mi lesz, ha Széll Kálmán bukk és természetesen siet eléggé átlátszó virágyelven felajánlani azt a politikai csoportot, amelyet rokonszenvével kiténtet: a volt nemzeti pártot. Az elmékedést politikai beszélgetés formájába öltözteti a Hazánk és a megszólaltatott politikusai egyebek közt a következőket mondatja:

Az udvarnál Széll nem szeretik. Ezzel azonban még nincs minden kimondva. Mert az udvar meg a korona fogalma a nem azonos. A kormányelnökök nem mindig azért szoktak bukni, mert a korona bizalmát elvesztik. Megbízhat a korona valamely kormányfőnek intencióiban és jóvalóságában, élvezheti egyúttal ugyanezen kormányfőnek a nemzeti képviselőt többségének bizalmát is, így hát bírhatja a kormányzás minden etikai feltételét, amint ezt Széll is kétségtelenül bírja. De alakilaknak a viszonyok akként (mint a jelen esetben), hogy mindamellott a gyakorlati kormányzás lehetetlenné válik. Elméletileg a korona is, a többség is nemcsak joggal, de kötelességszerűleg is ragaszkodhatna a kormányhoz, amint-hogy ez most a törvényértés árán is megtörtént. De ha az alkotmányos ellentállás siker-telen, akkor az a gyakorlati követelmény lép előtérbe, hogy a kormányzásnak hosszabb ideig

holt ponton vesztegelnie nem szabad. Ilyenkor a korona lemondhat bizalmas emberéről is, annál inkább, mert lemondását nem kötelessége megindokolni. Lemondhat pedig azért, hogy a holt ponton át-segítse a kormányzást. Így és nem másként magyarázám meg azt, ha Széll felelőre eljénék.

Józan politikus nem gondol arra, hogy a kormány lefejezésével egyszerűen elintézik az ügyet. Ugy gondolkozhatnak azonban, hogy a Széll bukásában az ellenzék már fél vívmányt lát s ezt könnyebb lesz katonai engedményekkel egy egészszé kiegészíteni, mintha az egész vívmányt engedmények alakjában kellene odaadni. Szóval, azt hiszik, hogy Széll utódja kisebb áron leszerel-tet-het, mint maga Széll.

— Van-e jogosultsága ennek a gondolkodásnak?

— Kétségtelenül van. Az ellenzék ugyanis nem ígíthat addig, míg valamely közelifogható eredménnyel nem igazolja a felzaklatott köz-vélemény előtt hadjáratának sikerét. Már pedig a kormánybuktatás itt nagy politikai sikernek szokott tekintetni.

— De hát feltehető, hogy magyar kormányt ily kélséges sikerek kedvéért áldozzanak fel?

— A politika a megalkuvások iskolája, a politikában legfőbb szabály a célszerűség. A célszerűség tételt sokféleképpen lehet forgatni.

— Milyen következménye lehet e szerint Széll esetleges bukásának a Széll ezutáni politikai magatartására nézve?

Ez a kormányválság személyi részének elintézésétől függ, ha ugyan ez egyáltalán szóba jöhet. Ha látni fogja azt, hogy az ő személye egyszerűen áldozatul dobatott a cápáknak a nyugalom helyreállítása érdekében, ebbe bele fog nyugodni s maradhat a kormánypártban. Ha azonban tapasztalni fogja, hogy nemcsak személye, de kormányzati rendszere is a változások áldozatává esik, akkor Széllnek ellenzékbe kell lépnie.

— Van-e valószínűség annak, hogy egy jelenlegi kormányváltás egyszersmind rendszer-változást is jelentene?

— Ez a feltevés, szerény nézetem szerint, a legnagyobb mértékben jogosult. Mint már mon-dám, egy új kormány mellett csak az az előny szól, hogy kisebb engedményekkel boldogulhat, mint Széll. Ha olyan kormányelnököt keresnénk, aki a maga egyéniségénél fogva a nemzeti törekvésnek érvényesítésére még több garanciát nyújt lefelé a közvéleménynek, mint Széll: akkor a volt nemzeti pártiak között kellene ilyen férfit keresni. Ez csak válogás.

Arra a kérdésre, hogy mikor érkezik el az elkerülhetlen beavatkozás ideje, az illető politikus így felelt:

— Erre alternative feleletet adok. Ha a főszempont az, hogy a hadsereg uincokhoz jusson: akkor július derekán. Ha azonban az a főszempont, hogy a kormányfőnek az elől ki/ejtett alkotmányos jogok védelmében kitartson: akkor soha. Mert ez utóbbi esetben magának a kormánynak kell belátnia, hogy kibővítésre alapított ellentálló politikájának határait nem nyúlhatnak a végtelenségig. Mivel pedig a kormány ellentállása a háború tulajdonkép-pen oka: a katonai javaslatok szempontjából illuzóziussá válik, ha ez évben ujoncokat nem szolgáltat; ezért sikertelenség esetén — nézetem szerint — a kormány, ha saját belátására bizzák a megoldást, ugyancsak július folyamán kilép a passzív ellentállásból s vagy helyt ad más ki-ejtésnek, vagy új választásokra appellál. Emellett azonban arra is joggal gondolhatunk, hogy a kisebbsz obstrukciója sem nyulhat a végtelenségig, mert fizikai és morális forrásai egyaránt kimerülőben vannak.

(A szabadelvűpártkörből.)

A szabadelvűpártkörben ma este csendesebb volt a hangulat, mint a mai ülés végén történt incidens után sokan gondolták. A miniszterelnök nem volt jelen, mert ebédet adott az Erzsébet-szobor bíráló-bizottságának külföldi tagjai tiszteletére. A párt korifeusai azonban mind ott voltak a klubban, amely egész este igen népes volt. Az Urmánczy-estet általában igen hidegen ítélik meg; a székegy képviselők megbeszéltek a dolgot egymás közt, de általában nem igen tulajdonítanak nagy jelentőséget neki. Szóba kerültek az estilapokban megjelen interjúk is és ezek közül a Hazánk közleménye erős meglepetést okozott a párt régi tagjai körében. A Magyar Szó inter-vúja általános érdeklődést keltett, de tulajdonom az volt róla a vélemény, hogy az a „külföldi politikus”, aki az illető lap tudósítót fogadta, min-

denki lehetett, csak gróf Golichowski nem, akiről tudják, hogy néhány hét előtt huzamosabban időzött Budapesten, amikor volt alkalma tájéko-zódni, véleményt is mondani a magyar politikai helyzetről, s akkor nyilvánított véleménye — amely természetesen csak magánvélemény lehetett — a magyar kormányfőnek magatartásának föl-tétlen helyeslése volt.

## A vámtarifa a bizottságban.

— A közgazdasági bizottság ülése. —

Budapest, június 9.

A képviselőház közgazdasági bizottsága ma délután 5 órakor gróf Andrássy Tivadar elnökele alatt ülést tartott és folytatta a vámtarifa tárgyalását. A kormány részéről jelen voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, Láng Lajos és Darányi Ignác miniszterek; Kiss, gróf Wickenburg és Andrássy államtitkárok, Vargha statisztikai hivatali igazgató, Bíró, Ottlik és Horváth miniszteri tanácsosok, Róth osztálytanácsos, Szántó és báró Szerletz miniszteri titkárok.

Bedő Albert előfodásra ajánlja a XIV. csoport vámtételeit. Krasznay Ferenc ajánlja a tézsanmentűek vámjának tölemelését arra az esetre, ha az osztrákokkal újabb egyezkedés lesz. Weiss Berthold a hus-tételnél a kormány figyelmét felhívja a német huszmetelőrvényre és annak hatására. Mezőssy Béla osatlakozik a Weiss Berthold által felhozottakhoz és kifogásolja a németek vevatórius eljárását huszállit-mánnyal szemben, amiből most még Ausztriának tervezett szigorító eljárása is járul. Darányi Ignác ki-jelenti, hogy van tudomása a német huszmetelő-tör-vényről, amint-hogy tároja körébe vágó kérdések iránt a köteles érdeklődést minden egyes esetben és irányban tanúsítja. A kormány ezt a kérdést is ál-landó figyelemmel kíséri. A huszmetelőszabályzat ter-vezetere nézve a kormány már megegyezett, sőt a kívánság azonos ennek létesítése tárgyában a magyar és az osztrák kormányok között. Mezőssy Béla kö-zönlötél, tudomásul veszi a miniszter választát. Weiss Berthold természetesen találja a miniszter választát és az egyetértő eljárást az osztrák kormányfőval. A tételt megszavazták.

Láng Lajos miniszter utal arra, hogy a kakaó-vaj vámjának leszállítása azért történt, mert a vámtar-rieten levő megfelelő gyárak nem állítanak elő megfelelő mennyiségű kakaó-vajat és így a behozat-alra szükségünk van.

A XV. csoportot (faszén és tőzeg) Bedő Albert előfodásra ajánlja.

Dr. Neumann Ármán behatóan foglalkozik a fa-vám kérdésével és több adatot hoz fel a romániai fabehozatalra nézve. Kitejti, hogy Magyarországnak érdekében fesszik a taanyagban minél nagyobb fele-s-leget termelni, hogy magunknak minél nagyobb részt vegyünk ki a világszükséglet fedezésében. Már pedig az eddiginél is sokkal több nyersfa főtőlünk Né-metországba kiviteitni, melyet fűrészeink érdeké-ben, valahonnan pótolni kell, mert fenyőálloma-nyunk szemiatomást fog. A felső-magyarországi laprodukciónál ma már isle a régiek. Végre rá-mútat a külfölddel kötendő szerződés szempontjaira is. Nekünk a német piacot, ahova a fakiviteitnek több mint 60%-a jut, valamint az olasz piacot is meg kell tartanunk. Már most milyen politika volna az, amely akkor, amikor a behozatali államoktól vámteljesítést követel, ugyanakkor minden helyeseltető ok nélkül az eddigi vámtentes fát a maga részéről vámmal sújtaná. Ha az eddigi vámtenteséget megszüntetjük, akkor elvesztjük a szerződési tárgyalásoknál azt az erkölcsi alapot, amelyen eddig állottunk.

Weiss Berthold szintén elismeri a javám fontos-ságát. Legkellemetlenebbnek tartja Németországnak a fűrészt fára kúrtó vámtát, amelynek célja a göm-bölyű fá berytelést előmozdítani. Neumann Ármán ismétli, hogy a nyersfakivitel nagyobb lesz és ennek folytán a hánytt nekünk valahonnan pótolanunk kell. Weiss Berthold fenntartja kifejtett álláspontját. Sándor Pál tájálja, hogy a fára vámtot nem vetettek ki. El kell fogadnia a tételt, mert megegyezésről van szó, azonban szeretné tudni, hogy a vámtenteséget a fára Ausztria követelte-e, vagy pedig Magyarország? Románia vámtot vet a fára nagy kiviteitének dacára is. Miért ne vethetnénk ki vámtot mi? Különben igen lényeges dolog az, hogy Ausztria is követeli a vá-mot, ezért ő a szakaszt előfodja.

Széll Kálmán miniszterelnök csak Sándor Pál-nak arra a kérdésére akar felelni, hogy volt-e haró-e tétel körül, s a magyarok vagy az osztrákok követelték-e a vámtenteséget. Konstálja, hogy a tétel körül nagy harok nem folytak s a vámtentesédekre való tekintettel tartották fenn a vámtenteséget, amelyet a szerződésnekell truktifikálhatunk. Ha ez az eredmény nem volna e érhető, ebben az esetben a két kormány fenntartotta magának, hogy valamelyes vámtot vethes-sen ki a fára. Ez talán megnyugtathatja részben azokat is, akik a vámtenteséget perhorreszkálják.

Nagy Ferenc konstálja, hogy ebben a kérdés-ben Ausztria és Magyarország között érdekelentét nincs, mert a két államban a termelés körülbelül egy-forma. Elfogadja a tételt.

Weiss Berthold kijelenti, hogy ha csak a fáról volna szó, beenyugodnék Nagy Ferenc álláspontjába. De nemcsak a fáról van szó, hanem a rendszerről, amelyely Ausztriában mindennel szemben találko-zunk, ami magyar-érdek és amit túrni nem volna szabad, de túrni nem is lehet.

Sándor Pál a miniszterelnök által kitérásba he-lyezett esetleges fávámra nézve azt kéri, hogy mi-

képp lehetséges az esetleges favám, ha nincs benn a tálalóban?

Bedő Albert utal az indokolásra, amely azt megmagyarázza. Ebből az is kitűnik, hogy szükség esetén a kormányok novelláris uton intézkedhetnek a favámra nézve. Ebben a tekintetben tehát mindenki megnyugodhalk.

Krasznay Ferenc kéri a tárgyalás megszakítását. Láng Lajos miniszter arra kéri a bizottsági tagokat, hogy holnap folytatassák a tárgyalást, amire elhatározták, hogy a legközelebbi ülés holnap délután 5 órákor lesz.

## KÜLFÖLD

**XIII. Leó és Loubet.** A *Berl. Tageblatt* római levelezője azt hallotta egy a pápa közvetlen környezetéből való egyházi méltóságtól, hogy a pápa hajthatatlanul visszautasította Loubet látogatását. Ez a hír nagyon is hihető, de a francia köztársaság elnöke ezért aligha fog nagyon kétségbeesni.

**Osztrákellenes tüntetések Olaszországban.** Olaszországban az osztrákellenes tüntetések szünni kezdenek, bár itt-ott még vannak. Így Udineban vasárnap nagyszabású irredentista tüntetések voltak. A nemzeti ünnep alkalmából igen sokan érkeztek Görzből Triestbe. Az ünnepségek teljesen irredentista színezetűek voltak. Egy zászló a következő felirattal volt ellátva: *Evviva Italia irredenta!* Egy másik meg ez a felírás volt: *Le osztrákokkal!* A Garibaldi-szobornál egy triesti irredentista beszédet tartott, amelyben azt állította, hogy az irredentista társaságokban ezer meg ezer lelkes olaszt lehet találni, akik valamennyien hívei az irredentistának eszméknek. Az udinei polgármester szintén beszédet tartott a városbáza erkélyéről, amelyben azt hangzott, hogy Garibaldi szemének az Alpesektől a tengerig uralkodnia kell. A tüntetők aztán a Lega nazionale nemzeti himnuszát énekeltek. A tüntetésben a katonaság is részt vett. (?) — *Foggia*ban és *Nápoly*ban tegnap szintén osztrákellenes tüntetések voltak. *Genová*ban *Angot asszony* leányának előadásán a színházban jelen levő közönség erősen követelte, hogy Blanchart rendőrként osztrák rendőri egyenruhát huzzon. Előadás után a tüntető tömeg az osztrák-magyar konzulátus elé vonult, de a rendőrség eloszlatta.

## Az osztrák helyzet.

Budapest, június 9.

Az osztrák képviselőház ma ülést tartott és több interpelláció és sürgős indítvány után a miniszterek válaszoltak régebbi interpellációkra. A helyzet sulypontja azonban azokon a tárgyalásokon nyugszik, amelyeket *Koerber* miniszterelnök a pártok vezéreivel megindított a budgetproviórium és a kiegyezési javaslatok akadálytalan parlamenti elintézése érdekében. A csehek természetesen ezért új árt követelnek: egy Morvaországban felállítandó esch egyetemet; ha azt meg nem kapják, megobstruálnak mindent, bár a kiegyezés első olvasásakor klubjuk kijelentette, hogy a kiegyezési javaslatok ellen nem obstruál, nehogy a kormány azokat a 14. §. alapján léptesse életbe. Az osztrák parlamentben ma oly hírek keringtek és megerősítik azokat *Strancky* lapja, a *brünni Lidove Noviny* is, hogy a *Koerber*-minisztérium *német-cseh koalíciós kabinett* alakulna át. A cseheket *Kaftan*, a németeket *Derschatta* képviselné a kabinettben. A mostani minisztériumból ki fog lépni báró *Call* kereskedelmi miniszter is és felváltja *Calice*t a konstantinápolyi nagykövetségen. Utódául a miniszterségben *Stybrál* osztályfőnököt emlegetik.

Bécs, június 9.

A Reichsrath mai ülésén *Ofner*, *Straucher* képviselők és társaik a *kisenevi szomorú események* do'gában interpelláltak a miniszterelnököt. Bajlandó-e érintkezésbe lépni a külügyminiszterrel arra nézve, hogy a külügyminiszter figyelemztesse az orosz kormányt a *kisenevi véres események* minden emberi érzést sértő voltára és arra a nagy veszedelemre, amelyet ezek az események az általános békére magukban rejtnek s hogy a külügyminiszter az orosz kormánynál járjon közbe szigorú intézkedések érdekében, amelyek alkalmasak a további kegyetlenkedések megállítására.

*Klofac* és társai interpellációt jelentettek be *Ausztria-Magyarországnak a Balkánon folytatott politikája tárgyában*. A megokolásból, melyet *Klofac* kezdetben csehl, azután németül tett, kiemejük a következőket: A balkáni állapotok olyanok, hogy a mi katonai küzbelpénstünknek a lehetőségére nincs kizárva. Minden katonai beavatkozás milliókba s ezer meg ezer emberéletbe kerül. Ez elég ok arra, hogy a delegációkat be ne várjuk, ahol kiönbén senkisé megemlékést megmondani a külügyminiszternek. A kövéleményt *Gouibowski* konyhajáról való zsurnalistikai

hulladékokkal táplálják. Ausztria-Magyarország a Balkán-élszigeten még mindig a germanizmus politikáját követi. De a Balkán egy országában sem kerül úgy napfényre Ausztria-Magyarország politikája, mint Boszniában és Hercegovinában. Az osztrák-magyar politikának és propagandának eszközei ez országokban becselének és brutálisak. A germán-magyar Ausztriának Boszniában való működése diszkreditálja a birodalmat s a szlávok kénytelenek ezt a gyallazatot elviselni, dacára, hogy nem bűnösök benne. A Balkánon a mi politikánkhoz a jezsuita klerikálizmus a cimborája. Ausztria nem tud megmenekülni a papizmustól. Az orthodox templomokat erőszakosan becsukják, a szerb papokat üldözik, a mohamedánokat pedig vérségig elkeserítik. A Balkán minden zavarának az osztrák-magyar politika az oka. Az inditványozók azt ajánlják, határozza el a Ház a kormány felszólítását arra nézve, hogy világosítsa fel a képviselőházat, miért nem respektálják egyáltalában a berlini kongresszusnak Macedónia dolgában hozott határozatait és miért nem sürgette Ausztria 1878 óta egyetlen tettel sem a berlini egyezmény Macedóniára vonatkozó pontjainak végrehajtását.

*Klofac* után *Vukovics* lovag képviselő nézetét a következőkben fejté ki: Minden körülmények között az osztrák alkotmány szempontjából a miniszterelnök vonható felelősségre a külügyminisztérium politikájáért. Szónok helytelennek tart minden hódítási politikát. Ausztria nem léphet fel mint reformátor, ha saját országában oly események történnek, mint a borvátországiak. Sajátásgosnak tartja, hogy Ausztria kilépett a szerződést aláírt hatalmak sorából és Oroszországgal olyan egyezsége lépett, amely a berlini egyezmény szemellenke, mely reformok behozatalára a egyetlen helyes alap, ellentmond. Sem Oroszország, sem Ausztria-Magyarország nem veszi komolyan a balkáni reformokat. Csak meg akarják Törökországnak helyzetét Európában erősíteni. Azt a kiegészítő indítványt teszi, adjon felvilágosítást a miniszterelnök a háznak, milyen mértékben gyakorolja az osztrák állam mint a közös terhek főhordozója, a jogában álló befolyását a külügyi politikára a miniszterelnök által.

*Koerber* miniszterelnök: Nem terjeszkedem ki azon bő megindokolásra, amelyet az indítványozó képviselő ur volt szíves adni és a tárgyalat javasathoz csak az a megjegyzésem, hogy a külügyi politika vezetői az európai államokban a berlini egyezmény magyarázásában bizonyára egy véleményen kell hogy legyenek, mert legalább a nagyhatalmak valamennyien helyeselték és támogatják Ausztria-Magyarországnak és Oroszországnak Macedóniára vonatkozó politikáját. Az bizonyos, hogy az említett két kormánytól kívánt, a hatalmak egyezményében foglalt jogosultságokhoz képest mindenesetre korlátozott reformok, amelyeket 1878 óta már különböző diplomáciai lépések előztek meg, a berlini egyezmény keretében foglalták, miért is szívesen konstátalom, hogy a magas porta is ezen a nézetben van és a macedóniai igazgatás javításának realizálására teljes lojalitással törekszik. Az európai béke fenntartására vonatkozó újból nyert a apok legfontosabbika az volt, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország kabinetjei ezen kérdésben való közös elhatározás felől megegyezésre jutottak és én nem is szándékozom azon általános elismerésbe valamit hozzáténni. Melyet ezen alkalomból a külügyminiszter urnak oly nagy mértékben juttattak osztályrészeül. Ezért nem is tartom szükségesnek azon eltérő kritikára reflektálni, amelyben az indítványozó képviselő ur egy a külügyminiszter urat, mint monarkának külső képviselőit részesítette. Amidőn utolok ezen kritika drasztikusnak szembeülvő egyedülállására és ha azokat az elbesszéleteket, amelyeket ma hallottunk, annak nevezem amik, tehát a képelet szüleményének. (Ellentmondás.) akkor mindazt megmondtam, amit erről mondani lehetett és azon kérdéssel szemben, melyet az imént tettek, csak biztosíthatom a t. házat, hogy a számomra alkotmányosan biztosított befolyásomat a külügyi politikára mindig és teljes mértékben gyakorolom. Végül még egy szót. Az e helyen a magas uralkodóház és hazánk ellen elhangzott sértések az utcának vannak száma. Céluuk, hogy a választóknak pártalan bátorság tanúságát adják. Én azonban azt mondom önknek, hogy ezek a sértések a földre hullanak mint a sziklához szórt por. (Helyeslés.) A szikla a magas uralkodóház, az önk szavai pedig a por. (E kéz tetszés és taps. Közbeszólások lárma. Ismételt tetszés és taps.) Az ezután következő vitla során a sürgősségi indítványt elutasítják és az ülést berekesztik. A legközelebbi ülés pénteken lesz.

Bécs, június 9.

Az osztrák kvótabizottság mai ülésében csupán a magyar renuncium felolvasására szorítkozott. Ezután az ülést *határozathozatal nélkül* felfüggesztették és holnap folytatják. Egy, az ülésről kiadott kommuniké szerint a bizottság azért nem tanácskozható tovább, mert kezdetét vette a Reichsrath ülése. Ezért a határozathozatalt holnapra halasztotta.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Május 31-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

## HIREK

Se ukáz, se bulla.

A rituális gyilkosság nem mese. Nem ám! Tessék csak szorgalmasan olvasgatni a néppárt népies és kevésbé népies lapjait. Bönyön lehet bennük találni *cseleket*, de soha egyetlen arravaló sort se, hogy kétségbevonassék legalább az a nyilvánvaló hülyeség, amit rituális gyilkolás név alatt mosolyog meg a józan ember. Ám ez a hülyeség szörnyen alkalmasnak bizonyult és bizonyul ma is a tömeg mozgatására, tehát ki se megy a divatból abban az ember-régióban, amely meg egyeztethetőnek találja a tisztességgel azt, hogy napról-napra hazugsággal szerezzék meg a juszt a nyugodalmas éjszakai álomra. Minálunk a néppárt sajtója az a kis ártatlan, aki szörnyen naiv jóhiszeműséggel ír olykor nyomtalanul eltűnt gyermekekről s az újját a százába dugva ártatlanul sejteti, hogy valószínűleg a zsidók a ludasok a dologban. A sajtó, amely a Vatikán glóriája alatt szolgálja az emberbutítás nemes misszióját s amelyet nagy pénzzel tartanak fenn ismeretlen források ezen magas nívón. Egyik terméküket liberális rikkancsok árulják az utcán. — Tehát legyünk tisztában, emberek, azzal, hogy a zsidók számára elveszett az a nap, amelyen legalább egy-két keresztény gyermeket meg nem vascoráztak, s minősítsük az Ur végtelen bölcsességének azt az igazságszolgáltatást, amely bosszút áll ezért a zsidón. — Ezt nem mondják éppen a néppárti újságok, hanem szintén csak ugy beadják a sorok között. A kisenevi zsidógyilkolásról például négy sorban ugy számolnak el, mintha Duna-Pentelénél kisiklott volna a tehervonat és a masinisztnak kificamodott volna a kisuja. S minden bűn, amit keresztény ember követett el zsidóval szemben, bizonyos előzékeny szankcióban részesül — a szeretet szent nevében.

Mert másrésről ugy áll a dolog, hogy a Vatikán is s onnan lefelé a káplán urig minden katolikus pap, meg szerkesztő, meg hecomajster szörnyen forgatja a szemét, ha a szegény zsidók közül egy napon néhány százat csapnak agyon a muszák s néhány ezret vernek ki a határra a románok. Nagy részvéttel vannak eltelve a zsidók iránt s mialatt erről beszitják a világot, a sajtójuk alattomosan szítja a gyűlölet tüztét. Nem férfiasan. Nem ugy, hogy kiálljon a fórumra a férfi s kimondja kereken, magyarul, hogy: — én gyűlölöm a zsidót és küzdök ellene — hanem sunyin, édeskés ábrázattal, szorongatva az egyik kezdetet s fojtogatva a torkod a másikkal. Ennél még a hóhér munkája is uribb munka. — Istenem, hol tudtak ehhez az alattomos harcmodorhoz elég írni, olvasni tudó magyar embert kapni...

Ez a kis, nekem magyar embernek nagyon szomorú töprengés azért aktuális ma, mert megint a részvétről olvasok az újságban, amit a katolikus egyház érez keseregő szíve mélyén az üldözött zsidók iránt. Rumbold Fuvet bécsi angol nagykövet a kisenevi zsidóirtás fölött, élműlve, egy a *Times*ben közzétett levelében fölszólítja a cárt és a pápát, hogy vessenek már véget a rituális vérvádról szóló mesének. A cárt ukázzal, a pápa bullában magyarázza meg a világnak, hogy a zsidó hite éppen ugy tiltja a gyilkolást, mint a keresztényé. Mózes és Jézus Krisztus megegyeznek ebben, mint még sok egyebekben is. — Azt is megírja a levelében Rumbold, hogy a polnai eset alkalmával is rá akarta birni a pápát egy ilyen bulla kiadására. El is látogatott a bécsi nunciushoz s a nuncius szeretetreméltó kedvességgel, a papdiplomata édeskés udvariasságával jelentette ki, hogy a Vatikán mély részvéttel van eltelve az üldözött zsidók sorsa iránt, de egyebet aztán nem tehet.

Hát akkor hol a részvét? Hol az egyenesség és a becsületesség ebben az állásfoglalásban? ... Az ilyen őszinteségnek a sze-

mébe kacag a legegység jóságság is. S ha ilyen nyilvánvaló az, hogy a Vatikán, a sajtoja, a papsága (ugy nagyjában) ápolja a gyűlöletnek s miután lángragyújtotta a szikrát, télen szemlélője a zsidómészárlásnak, miért nem állanak ki ezzel bátran a világ előtt? Hogy álljunk szemben egymással. Legyünk ellenfelek és győzzön a becületesebb. Miért húzódnak meg hazugságok mögé? ... Tessék megmondani, hogy antisemiták az urak, attól a Vatikántól kezdve végig, amely tele van részvétellel, de egy igaz szót se szólhat az üldözött zsidók javára — le adja a volentérg, aki a klerikális újságok műhelyében tanulja meg a felebarátai szeretetet.

Ebben a nyíltságban volna a nagy tévedés mellett egy adag férfias becületesség, amiért természetesen kijár a becsülés is. Ez a mai harcmodor azonban csak arra jó, hogy megundorodjék tőle a férfiember.

(Th.)

Budapest, június 9.

— **Személyi hír.** Gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagy családjával együtt vasárnap hosszabb tartózkodásra nagyapponyi birtokára utazott.

— **A király Linzben.** Linzből jelentik, hogy a király ma reggel kilenc órakor jödekezett a felső-ausztriai lövészek ünnepére. A pályaudvaron a polgári és katonai hatóságok fejei fogadták. A király megnézte a szövőgyár munkásházait és gyalog elment a lövőházba, ahol az országos lövészmester üdvözölte. Ő jelsége válaszul, örömet fejezte ki a lövészszelem feléledésén és hangsúlyozta, hogy élénken érdekli a lövészet ügye, amelynek ápolása a hazafiságnak és a lakosság katonai képességének válik hasznára.

A lövőházból ő jelsége a népkertbe hajtatott és ott a polgármester üdvözöl beszédére válaszul, biztosította Linz városát különös jóindulattal. Ezután megtekintette a Volksgartensalont, a népkertet és a jubileumi iskolához köcsizott. Az uton iskolásgyermekek álltak sorfalat, akik lelkesen éljenek a lövészek. Az urakodó megtekintette az iskola-épületeket. Az iskolásgyermekek a néphimnusz énekeltek, egy kis lány szavalt, miért ő jelségétől így arany nyakláncot kapott. Aztán ő jelsége megszületett a *Péter Ferdinánd* főherceget. 11 óra 20 perckor ő jelsége a Mária fogantatása nevű domba hajtatott, hol dr. Doppelbauer linzi püspök fogadta. Ezután megtekintette a király a templomot és a villamos harangjátékot. Ezután elindult ő jelsége az Erzsébet-szobor megtekintésére. Az országához előtt levő sétátérmen megemlékezett az 59. gyalogezred egy díszszázadát, amely aztán elvonult előtte. Az Erzsébet-szobor előtt beszédet intézett dr. Ebenhoeh tartományi főnök ő jelségéhez, hogy ez a ház, amely előtt ő jelségét ma egész Felső-Ausztria üdvözi, ugyanaz, amelyben 60 esztendő előtt üdvözölte osztrák arját, amidőn először lépett osztrák területre. Ő jelsége azt válaszolta: — Istentelen boldogult nóm emlékére e helyen emelt emléket új bizonyítéka a lakosság dinasztikus áraságának és finomlelkiségének, amely engem mélyen megragat.

Az Adalbert Stifter-emlék megtekintésénél egy leányka verset szavalt, egy másik pedig virágcsokrot nyújtott át ő jelségének. Mindkettő értékes ajándékot kapott. Az urakodó még megtekintette a Collegium Perinunot és délután 2 órakor hazautazott Bécsbe, miután a pályaudvaron ismételen köszönetét fejezte ki a helytartónak s a polgármesternek fogadtatásáért.

— **József főherceg Kolozsváron.** Kolozsvárról táviratoznak: József főherceg ma reggel a gyakorlóterre hajtatott, ahol szemlélt tartott; aztán megtekintette az erdélyi Kárpát-egylet néprajzi muzeumát, mely Mátyás király szülőházában van. Ott a választmány élén Palkovics nyugalmazott altábornagy tiszteletbeli tag fogadta a főherceget. A muzeum meglepetése után Savassina polgármesterrel megnézte a Mátyás-szobrot és elismerését fejezte ki a szobor szép kivitele fölött. József főherceg délen ebédet adott, amelyre a hatóságok fejei, az egyetem tanácsa és a katonai méltóságok voltak hivatalosak. A főherceg délután az egyetemet és annak intézeteit tekintette meg és este visszautazott Budapestre.

— **Egyházi jubileum Lugoson.** A lugosi görög-katolikus egyház megkezdte legközelebbi ünnepi tennálásának 50-ik évürodulóját. A közelgő tészázados jubileum alkalmából Radu püspök külön körlevélben emlékezik meg az alapítóról, amidőn így szól:

A mult század közepe táján ő jelsége, dicsően uralkodó királyunk különös gondoskodással viseltetett az országunkban lakó román görög-katolikusok iránt. E nagy tette korszakalkotó lesz. A románok szívében örökké tartó és felejtethetetlen hálaérzelem keletkezett a királyi trón iránt, és a románoknak már ősidőktől ismeretes hazaszeretete és a trónhoz való ragaszkodása csak megerősítést nyert. Fel-szólítja a papokat, hogy azon a napon külön isteni-tiszteleteket tartsanak ő jelségéért és a haza fel-nyirözéséért.

A jubileumot hivatalos a görög-katolikus világ

színe-jára. Intéző lelke Boros János kanonok, redzők pedig a lugosi egyházmegye intelligenciája.

— **Vilmos császár Magyarországon.** Vilmos császár szeptember 17-én Bécsbe és onnan Bélyére utazik vadászatra, amelyen királyunk is részt fog venni. Az uralkodók különvonaton Bécsből Mohácsra utaznak és onnan hajón mennek le a vadászterületre, úgy, mint 1897-ben. Vilmos császár kíséretével együtt a karapansai erdőszlakban, királyunk pedig a kőris-erdői vadászlakban fog megszállani. A vadászatok négy napig tartanak a karapansai, laskói és vörösmarti vadászterületeken.

— **A pápa állapota.** A sok cáfolattal s Lapponi állításával szemben (aki, mint a pápa udvari orvosa, bizonyára nem mondja ki brutálisan a valóságot) a *Tempenak* rendesen jól értesült római levelezője a következőket írja: „XIII. Leó rendesen kihallgatást ad ugyan, de azok, akik közelében lehetnek, konstatalják erőinek hanyatlását, amely körülmény, ha nem is ad éppen arra az aggodalomra okot, hogy küszöbön áll a katasztrófa, de szétfoszlajta a túlságos optimizmust is. Az utolsó kihallgatások különösen kifárasztották a pápát. Minden zárandókesoport fogadása után egy-kétnapi teljes pihenőre van szüksége. Pár nap óta a pápa belső szervek gyuladásaiban szenved s csak tejjel, húsleves és tojással táplálkozik. Ugy látszik, hogy a pápának kevés friss levegője van. Komornyikja, *Centra*, a halószobát, melyben a pápa egész nap tartózkodik, csak reggel és este szellőzi pár percre, aztán becsukja. A pápa romlott, szénsavas levegőben él, amely nagyon árt a szervezetének. A pápa környezetének több tagja azt mondja, hogy XIII. Leó láthatólag esik össze, úgy, hogy itt lenne az ideje, valami szert alkalmazni az erősödésére. Egy idő óta a pápa nagyon későn kel föl s csak vasárnaponként miséz, melynél hű komornyikja, *Centra* minisztrál. Egyébként senkisé nem lehet jelen, mert a pápa nem akarja, hogy meglássák, miszerint az állás neki rendkívül nehezeze esik. Kezeinek reszketése aggasztóan nagyobbodik. Lapponi a pápával a *Monte Catini* ásványvizet itatja jégben hűtve.

A *Temps* levelezője így végzi:

„Nem szeretném XIII. Leó hivat nyugtalanítani, de az az igazság, hogy mostani egészségi állapota éppen nem kielégítő.”

— **Az olasz királyi ház öröme.** Rómából jelentik: A Quirinalból kiszivárgó hírek szerint *Helena* királyné ürvendetes családi esemény elé néz és lebetegedését október végére várják. Az erről szóló hivatalos bulletin már a legközelebbi napokban ki fogják boosátani. A királyné párisi utazása most már kérdessé vált, de a király utam nem szenved halasztást.

— **Edvárd király barátja.** *Johannesburgból* jelentik, hogy báró Hulle Edvárd, aki VII. Edvárd királynak walesi herceg korában egyik legjobb barátja volt, agyonlőtte magát. Egy alkalommal a báró egy nagy kártyapörbe keveredett, amelyben az angol trónörökös mint tanu szerepelt mellette. Amint a trónörökös vallomását megtette, a bíró feddőleg így szólt hozzá:

— Es méltónak tartja fenség az angol koronához, hogy ilyen dolgokba keveredik? Mint leendő uralkodónak az ilyenekről tartózkodnia kellene.

Edvárd Albert, akkor még walesi herceg, hallgatagon hagyta el a termet.

— **Az osztrák orvosok kongresszusa.** Bécsből jelentik: Az első osztrák orvos-kongresszus ma folytatta tanácskozását. *Benedikt* tanár a medikusok felévi katonai szolgálat mellett emel szót és kifogásolta a tanulmányi idő közben való szigorlati kényszer. *Theimer* azt kívánta, hogy már a gimnáziumi oktatás folyamán nyjerenek tudomást a tanulók egy és más orvosi dologról. *Libensy* azt kívánta, hogy a katonai őszkőndijakat vallásra és nemetségre való tekintet nélkül nyjtsák. *Schuta* minden klinikára őt áttamillag díjazott asszisztent kíván.

— **Bosnyák küldöttség Kállay miniszternél.** Bécsből jelentik, hogy Kállay Béni közös pénzügy-miniszter ebédet adott az ott időző bosnyák küldöttség tiszteletére, amelyen *Thallóczy*, *Horovitz* és *Reiner* osztálytanácsosok, valamint Kállay udvari tanácsos is résztvettek. A küldöttség ma visszatért Boszniába.

— **Jubileum.** *Fischer* M. Ignác, a Cséry-féle személfuvarozási vállalat igazgatója tegnap ünnepelte tízéves igazgatói jubileumát. Az ünnepet a tisztviselők nevében *Szűts* Henrik könyvvezető üdvözölte s átadott neki egy albumot, amelyben az összes tisztviselők arcképe volt. Este a néplépti pavillonban banket volt a jubileus tiszteletére.

— **A chioagói horvátok segítsége.** Bécsből jelentik, hogy *Bianchini* képviselő ma Chioagóból táviratilag 5000 koronát kapott a chioagói horvátok segítő-egyesületének választmányától táviratban. Egyuttal tudatta a segítő-egyesület *Bianchini*val, hogy vasárnap Chioagóban 20.000 horvát meetinget tartott a horvátországi zavarok miatt és az „üldözöttek” érdekében távirati uton feliratot küldött *Ferenc József* királyhoz. A segítő-egyesület az 5000 koronának hovárdítását *Bianchini*ra bízta, aki e részben érintkezésbe lépett a zágrábi segítő-bizottsággal.

— **Suttner Berta.** Kiméra és utópia a két-kedők és szkeptikusok szemében, elérhetetlen vágyakozás az idealisták előtt — ez egy asszony programja. Az asszonyt Suttner Bertának hívják s fázadosásainak történetét és céljait fölölseges leírni. Egy nagyszívű asszony, aki ma ünnepli születésnapját, miután élete javarészt oly eszme szolgálatában töltötte, melyet eleinte kacagva fogadtak. Suttner Berta egyszerűen le akarta szerezni a katonaságot és örök békességet akart teremteni az emberek közt. Első könyvét, a *Le a fegyverrel!* című munkáját csodálkóan fogadta egész Európa. Bámulva nézték, hogy mint burkolózik csodás asszonnyal ügyességgel a historikus, a regényíró köpenybe s mint tudja fölölseztetni az iszonyatot a háború borzalmai és szenvedései fölött. Aki a könyvben leirt négy háború előzményeiről, hivatalos dokumentumairól megbízható adatokat akar megtudni, nem folyamodhatik a száraz adatokból összeírt könyvekhez, hanem ennek a lánglelkű asszonynak írásához kell folyamodnia. A könyv megjelenése után Suttner báróné egyszerre szellemi vezetője lett a leszerelés kérdéssel foglalkozó nagy humanista társaságnak. Azóta nem volt békegyűlés, kongresszus vagy más hasonló európai értekezlet, melyről ez az asszony hiányzott volna s ne hallhatta volna bátor szavát gyönyörű eszméiről. Bernben, Antwerpenben, Hágában, Budapestben, Brüsszelben, Turinban és Hamburgban egyaránt nagy hévvel, kitartó lelkesedéssel agítált eszméi mellett s mint az általa alapított békeegyesület elnöke Európaszerte föl tudta ébresztini az érdeklődést a nagy ügy iránt. Mint kiváló szónok, kitűnő író s összeköttetéséinél fogva is a legkülönbözőbb társadalmi rétegekhez tudott hatni. Az irodalom és politika legkiválóbb férfiai mindig nagy súlyt helyeznek e kiváló asszony véleményére s ma, amikor születésnapját ünnepli, egész Európa rokonszerve és szeretete száll fejeje.

— **Bosnyák mohamedánok.** Bécsből táviratoznak: Ő jelsége tegnap kihallgatáson fogadott egy boszniai és hercegovinai mohamedán küldöttséget. A nyolc-tagú küldöttség ő jelségének a travnikai kerület előljárója, *Rukavina* Mihály lovag mutatta be, ki mint tolmács is szerepelt. A boszniai személyiségek azért jelentek meg, hogy köszönetüket fejezzék ki ő jelségének nemrég nyert kitüntetésükért.

*Hadzi Muhamed Kazim Korkut* effendi a travnikai mufti, aki hittudomány és jámborsága miatt hitársainál nagy tekintélyben áll, ő jelségének szép és leundületes beszédében mondott köszönetet a megjelentek nevében az azokat ért kitüntetésekért, valamint mindazért a gondoskodásért és *atyai jóindulattá*, amelyet ő jelsége az okkupáció óta eltelt 25 esztendőben Boszniával és Hercegovinával szemben tanusított. Egyidejűleg kérte ő jelségét, tartsa meg a két országot a jövőben is kegyelmében és jóindulatában. Beszédét avval végezte, hogy a Habsburg-Lotharingiai ház, a világ ezen legrégibb uralkodóház, melynek tagjai emberemlékezet óta a legényesebb trónon ülnek, nékik a legjobb biztosítékot nyújtja arra nézve, hogy Bosznia és Hercegovina ő jelsége jogára alatt boldog és a dásokban dús jövőnek tekint ejeje.

A király válaszában örömeinek adott kifejezést, hogy fogadhatta a küldöttséget és megjegyezte, hogy kellemes volt neki a megjelentek érdemeikért kitüntetni. Meg lehetnek győződve, hogy Bosznia és Hercegovinának és lakóinak, különösen a mohamedánoknak java szívén fekszik és továbbra is meg fogja őket tartani jóindulatában. Ezután a megjelentek mindegyikét rövid megszólítással tünette ki ő jelsége és a küldöttséget kegyesen elbocsajtotta.

Kállay Béni közös pénzügyminiszter ebédet adott a bosnyák küldöttség tiszteletére, melyen résztvettek *Thallóczy*, *Horovitz*, *Reiner* osztálytanácsos is. A küldöttség ma visszatért Boszniába.

— **Az osztrák ügyészség.** A modern igazságszolgáltatás egyik legnagyobb követelménye Ausztriában az ügyészségeknek a bíróságoktól való teljes elválasztása. Ez a reform régen tervbe van véve s *Korber* miniszterelnök erre nézve határozott ígéretei is tett. Nem csoda, ha tegnap általános örömetel meglepetést keltett osztrák jogászok köreiben egy hécsi lapnak az a híre, hogy ez a reform befajezett ténynyé vált. A miniszterelnökhöz legközelebb kérdést is intéztek, aki azonban kijelentette, hogy a hír nem felel meg a valóságnak.

— **Letartóztatott ír képviselő.** Londonból jelentik: Tegnap *Stigoban* letartóztaták *Mac Hugh* ír nacionalista képviselőt, aki a *Stigo Champion* újságban ígató cikket tett közzé. A képviselőt abban a pillanatban tartóztatták le, amikor *Longfordba* akart utazni, hogy elebe menjen *Bourke* *Cockran* amerikai szenátornak, akit *Sligo* városa díszpolgárnak választott meg.

— **Vécsey főhadnagy állapota.** Vécsey Ervin huszárfőhadnagy, aki tudvalevőleg *Csongori* Mariska lakásán fölölötte magát még most is a XVI. számú helyőrségi kórházban fekszik, s *Gömböri* őrtörzssorvos kezeli. Állapota még mindig egyórna. Néhány napig eszméletlenül van, azután vannak idők, amikor ismét önkívületi állapotba esik. Betegsége mellett állandóan édesanyja van. A hadnagy reménytelenleg mégis fölölöl sebéről, amit az is bizonyít, hogy komplikációk nem léptek föl.

— **D. M. K. E.** Az alakulóban lévő *Dél-magyarországi Közművelődési Egyesület* köréből panaszos levelet kaptunk, amely elmondja, hogy a délvidéki magyarságnak nagyarányu szervezkedő akciójából *Temesvár* kivonja magát, és pedig azzal a futilis megokolással, hogy Temesvárt már négy év óta van fiókja a Nemzeti Szövetségnek, az új alakulás tehát merőben fölösleges. Nem akarjuk elhinni, hogy Temesvár város közönsége, amely annyi megdönthetetlen próbát adta hazafiságának, csakugyan megvonná támogatását a nemzeti mozgalomtól. De ha tényleg vannak ott olyan felfogások is, amelyek fölöslegesnek mondják az új közművelődési egyesületet a meglevő Nemzeti Szövetség mellett, akkor ezekkel szemben meg kell jegyeznünk, hogy az Országos Szövetségnek Erdélyben is, a Felvidéken is, a Dunántúlon is vannak fiókjai, de ezek nem tették fölöslegessé az E. M. K. E.-t, a F. M. K. E.-t és a D. M. K. E. működését, amely más, csakis kulturegyesületek által teljesíthető feladatokat szolgál. Kétségtelen tehát a D. M. K. E. jogosultsága is, s ezt bizonyára be fogják látni a temesváriak is, akiknek nemzeti érzülete és hazafias áldozatkészsége minden kétségen felül áll. A D. M. K. E. szervezéséről különben a következő értesítéseket kapjuk:

Az új közművelődési egyesület vezetősége szeretettel szervezi a D. M. K. E. ügyét. A kulturegyesület nagyobb küldöttségeket meneszt a délvidéki főispánokhoz, akiknek megköszönik, hogy a Délvidék közönségének hazafias mozgalmát fölkarolták és megkérlik, hogy a mozgalmat lelkes szeretettel támogassák továbbra is. Vasárnapi délelben *Urban* Iván Aradvármegye és Arad szab. kir. város főispánjánál, *Dálnoki Nagy Lajos* alispánnál és *Institoris Kálmán*nál, Arad szab. kir. város polgármesterénél tiszteleg a D. M. K. E. egy nagyobb küldöttsége. Ugy *Urban* Iván főispán, mint az alispán és a polgármester szeretettel fogadta a küldöttséget és megígérték, hogy továbbra is lelkes szeretettel támogatják a hazafias mozgalmat. Egy nagyobb küldöttség e hó 9-én *Zombor*ba megy, ahol *Latnovies Pálnak*, *Bács-Bodrogvármegye* és *Zombor város főispánjának* megköszöni, hogy a D. M. K. E. ügyét oly szeretettel felkarolta. A küldöttség ugyanezzel tiszteleg *Schmausz Endrénél*, *Szabadka* és *Ba* városok főispánjánál, *Karácson Gyula* alispánnál, *Hauke Imre* zombori és *Bíró Károly* szabadkai polgármestereknél. Ugyancsak e hó 9-én a D. M. K. E. egy nagyobb küldöttsége tiszteleg *Lukács Györgynél*, *Békesvármegye* és *Hódmezővásárhely város főispánjánál* és *Juhász Mihálynál* Hódmezővásárhely város polgármesterénél.

— **Házasság.** *Andrássy Géza* államvasúti tisztviselő a Jézus szent szíve-templomban ma vezette elhatározott *Öt Józsi* kisasszonyt, *Öt János* kereskedő leányát. Az esketést dr. *Kim István* végezte. *Funták Ágnes* művészi finomsággal gyönyörű magánzólamokat énekelt a szertartás során.

Dr. *Klein Mátyás* szabadkai ügyvéd e hó 14-én vezeti előtthoz *Szögyi Gina* kisasszonyt, Budapest.

*Neugebauer Viktor* miniszteri tanácsos m. kir. államvasúti igazgató eljegyezte *Chimani Mariska* urölgyet, *Chimani Miksa* nyug. m. kir. államvasúti főfelügyelő leányát.

— **Igy is pénzhez juthat a gyerek.** Jölelki emberek *napközi otthon* név alatt arra való menedékhelyeket alapítottak, hogy a gyermekek — míg szülei gyárakban, műhelyekben vannak elfoglalva — otthonhoz jussanak. Az utcától mentik meg őket. A napközi otthonokban a magukra hagyott gyermekek nemcsak kellő felügyeletben de élelmezésben és szórakozásban is részesülnek. A napközi otthon most új feladatot tűzött ki maga elé azzal, hogy a gyermekek lelkébe a munka szeretetét is beoltja. Ezt a célt úgy akarják elérni, hogy a napközi otthonban munkát adnak a gyermekeknek és pedig olyan munkát, amely egyszerűen végtelenül könnyű és jövedelmes, másrészt pedig olyan tetszelős, hogy a gyermeket éppen a játék iránt való nagy hajlandóságánál ragadja meg. Az aréna-utó elemi iskolában, a hóvá javarészt a gyári munkások gyermekei járnak, *Neuschloss Marcell* kezdésére már régebben fölállították a napközi otthont és pedig oly eredményre, hogy abban napról-napra átlag négyszáz-husz gyermek fordult meg. A gyermekek előbb apróbb papíros-munkákat végeztek, míg egy fővárosi cég azt az ajánlatot tette a napközi otthonnak, hogy a gyermekeket a gyöngyházgombok osztályozásával, szétválogatásával és feltűzésével foglalkoztassák. A napközi otthon kísérletet tett ezzel a munkával és a kísérlet lényegesen bevált, mert a gyermekek kapva kaptak a csillogó gyöngyházgombok munkáján. A napközi otthon természetesen azonnal általánosította ezt a munkát, amelynek eredményeként egy-egy gyermek naponta tíz-tizenkét krajczar keresethet jut. A gyermekek keresetét a hét végén fizetik ki a szülők kezébe és különös súlyt vetnek arra, hogy a gyermekek keresetét maguk a gyermekek élvezék s így annál könnyebben fölámadjon bennük a munka szeretete.

— **Rostand székfoglalója.** Szenzációs napja volt esztörtökön a francia akadémának. *Párisi levelezőnk* írja, hogy egész Páris városa jelen akart lenni Rostand akadémiai székfoglalóján, mindenki szeretete volna hallani a *Cyrano* és az *Aiglon* szerencsés szerzőjének a szavát. Az akadémia nagytérmebe azonban mindössze ezeröttszázfőnyi hallgatóság fér el s így az érdeklődők ezrei hosszú orrai távoztak a halhatatlan palotája elől. Aki a közönség tödlását figyelte, önkéntelenül a dolog finánciális oldalára gondolt és sokan kiszámították, hogy micsoda óriási jövedelemre tehetne szert az akadémia, ha belépődíjakat szedne. Azt is beszéltek, hogy egy külföldi utas ezer frankot kínált egy akadémiai jegyért, de nem kapott. Ez azonban valószínűleg túlzás már. Mert igaz ugyan, hogy — mint *Anatole France* mondta — a francia akadémia tagjait föltételeknek tekinti a jámbor nép, de ez az imádás alga éz ezer irankig. Annyi azonban bizonyos, hogy az az ezeröttszáz boldog halandó, aki bejutott a Rostand székfoglalójához, szívesen fizetett volna husz-husz frankot. A közönség egyébként igen érdekes; a platókrácia ül a kupola alatt, a hallgatóság ugyanaból a társaságból való, melynek a tagjai a *Charité*-bázár katasztrófájánál ott égték. Nem mindennapi élvezet természetesen az akadémikusokat teljes díszben, zöldbírási frakkban látni. És nem csak az akadémia műmált veszi szemügyre a párisi ember az ilyen alkalmakkor, de közvetlen közelségében lehet a társaság előkelőségeinek a megcsodálhatja a legszenzációsabb toalettetek is. Ez volt a külső képe Rostand székfoglalójának is. A társaság babonás része mindenféle bajlóslatu jövedőt mond, mert — szörnyűség! — Rostand a tizenharmadik számú halhatatlan helyét foglalja el. Ugy látszik, az akadémiaiban is szerencsétlen ez a szám, mert bizony az előbbi tizenharmas számú halhatatlanról vajmi keveset tud a világ. *Bornier* volt a Rostand elődje. Unalmas drámaíró és közönséges rímokóvá volt a jó öreg s a tizenharmas szám most emelkedik irodalmi színvonalra, hogy Rostand helyet foglal a halhatatlanok sorában. Ősi szokás, hogy az új akadémikus elődjéről mond emlékbeszédet. Rostand meg is látta az intézmény jó oldalát. — Arra jó ez a tradíció — mondta szellemesen, — hogy az akadémikus nyugodtan térhet pihenőre, biztos lehet abban, hogy legalább egy ember el fogja olvasni összes műveit, ez az egyetlen ember: az utódja. Így van a dolog. Rostand is átvásta *Bornier* minden írását és jellemezte is az elhunyt akadémikust annak rendje és módja szerint. Itt-ott fölcsillant beszédében a humor és az ötleit is, de alapjában komoly és méltóságos volt a székfoglalója. Befejezésül lelkesedéssel valóságos himnuszt zengte a lírának, amely — úgy mond — fölfrissíti a lelket és szárnyat ad az érzésnek. A közönség meglepődötten távozott az akadémából, mert szenzációs ílések volt tanúja s ami a fő, sokan nem juthattak ahhoz a boldogsághoz, hogy a Rostand székfoglaló beszédét hallhassák.

— **Siketnémák felvétele.** Az izraelita siketnémák országos intézetének bizottsága június 3-án tartott ülésében a jövő iskoláévre tizenkét ingyenes növendékot vettek fel. A bizottság legnagyobb sajnálatára, anyagi eszközök hiján, ezuttal is kénytelen volt több érdemes folyamodót visszautasítani. Ha a hitközségek és a jótékony emberek nagyobb érdeklődéssel viseltetnének a szerencsétlenek iránt, akkor sorsuk lényegesen javulna és nem kellene oly sok siketnémával találkozoznunk, kik kiképzés nélkül, ellátatlanodva nőnek fel és terhükre esnek környezetüknek. Az intézetben a jövő iskoláévre egy budapesti keresztény gyermek részére létesített alapítványi hely üresedett meg, melynek betöltése a székesfővárost illeti, e hely elnyerése végett a fővárosi tanácshoz kell folyamodni.

— **Anarchista-mérenylet egy kolostor ellen.** Egy Prágából érkezett telegramm jelenti, hogy az *Aussig*ról félóránnyira fekvő *Garltzban* szombaton éjjel mérenylet következett egy a *Ledebur grófné* által alapított apácázárda ellen. A kolostorban ezidőszert negyven apáca lakik. A mérenylet bombát vetett az épületre. A bomba fölrobbanásának olyan ereje volt, hogy az épület összes ablakai és ajtóit betörték. A robbanást még *Aussigban* is meg lehetett hallani. Azt hiszik, hogy a mérenylet az anarchisták munkája. Arról, hogy emberéletben esett-e kár, nem szól a tudósítás.

— **Halálozás.** *Erney József*nek, a Nemzeti Zenede igazgatójának neje szül. *Kammermayer* Heléna szívizületes következtében e hó 9-én *Szent-Ruprechtben* elhunyt.

— **Zsidó keleti gyarmatosító társulat.** E címmel *Berlinben* szervezettek alakult (*Grossbeerenstrasse 75.*), melynek célja az oroszországi földzsidók Keletre kivándorlását nem ugyan kezdeményezni, de megkönnyíteni. A szervezethez a kivándorlást azzal akarja megkönnyíteni, hogy a Keleten lakóhelyeket készít elő a zsidók számára s gondoskodik arról, hogy a gyarmatosítók rövid idő alatt könnyű részletekben förtészessék birtokaikat s így lehető hamar önállóká lehessenek.

— **A Somló-esethez.** A *Huszedik század* e heti számából, az előkelő nívón tartott, kiváló cikkeik közül érdekesnek tartjuk kiemelni azt a közleményt, mely *A nagyváradi esethez* címen ízen érdekes fejtegetéseket foglal magában *Somló Bódog* nagyváradi tanár ismeretes afférje ötleteiből:

Ismét bebizonyult — így írja *Elemér Oszkár* — hogy ebben az országban mily keveset törődnek az emberek a tudománnyal. *Somló Bódog* szép könyvét az Állami beavatkozás is individualizmusról alig vették észre s mindössze egy párodalás értekezése keletelt lelkesedést egy vidéki liberális lapban. Mint hogy a liberális lap lelkesedett, a klerikális lap gorbombáskodott, a nagyváradi jogakadémia többsége elérkezettnek látta az alkalmat, hogy a püspöki udvarnak alázatos hűségét kimutassa s a nemzeti hűsők receptje szerint, az Isten, király, haza védelmére siessen. A cikkirő azután az akadémia tanáraitól nyilatkozik s így ír: Egy egész életet kényelmes és gondatlan nyugalmat biztosító katedrán eltöltött a nélkül, hogy egyetlen gondolatnak nevezhető mondatot írtak volna le, a nélkül, hogy egyetlen komoly és hasznos törekvést mozditottak volna elő, — a tudomány emberéhez méltó eljárás, mely az élet amaz eszményének felel meg, mely az ilyen körökben a legmagasabb: az élet kanonokai eszményének. De kutatni állandón az a hatalmasokra való tekintet nélkül, a társadalmi élet törvényszerűségeit is értékesíteni azokat az emberiség javára — ez nem uri eljárás, mert urienber nem mond oly dolgokat, melyek kellemetlenek lehetnek azon embertársaira, kikkel „brudert” volt. A cikk ezután azt bizonyítja, hogy a nagyváradi akadémia többsége nemcsak erkölcsi megítélések körül érzéketlenséget mutatott ki, hanem azt is, hogy tanári kötelességeit durván elhanyagolta, mikor ismerve *Somló* agnosztikus és evolucionista tanításait, melyek a kanonokival ellentétben állanak, éppen a szobán forgó munka alapján ajánlotta *Somlót* első helyen kinevezésre a miniszternek. Ha pedig a tanári kar ismerve a könyvet, mégis ajánlotta *Somlót*, akkor nem lehet a dologot másképp magyarázni, mint az intellektuális képességek hiányos voltára. Az érdekes cikk ezután azt az eljárást ostromozza, amely az akadémia többsége elferdítette *Somló Bódog* közleményét a miniszterhez intézett fölterjesztésében, majd kiterjeszkedik a reakció nap-nap melletti egyre vakmerőbb és bornitabb térfoglalásának kritikájára s végül avval végzi cikkét, hogy az az okozati sor, mely szellemi életünk legjobbjait kinos láncokba veri, ugyanaz, mint amely a magyar proletárt az éhhalál elől kivándorlásra kényszeríti. Ellenszerű az egész vonalon, a gazdaságban, politikában és ideológiában való harc fölvetését ajánlja s avval a *Somló*hoz intézett intellemmel zárja be cikkét, hogy *Somló*nak maradnia kell helyén szellemi haladásunk érdekében, hogy a messze Keleten a modern eszmék nagyváradi expozitúrája lehessen.

— **Megőrült urlovas.** *Grasból* jelenti tudósítónk: A városi színházban, ahol tegnap este *Matkovsky* berlini tragikus lépett fel *Kean* címszerepében, kinos incidens zavarta meg az előadást. A földszinten egy huszárkapitány egyszerre fennhangon kezdett beszélni és beleszólt az előadásba. A jelenvolt rendőrtisztviselő felkérte a rendzavarót, hogy jöjjon vele az előcsarnokba. A huszárkapitány engedett és a felszólításnak, de odakünn heves kifakadásokba tört ki, majd elrohant a téraparancsnokságra s ott panaszt tett a színház felügyelősége ellen. Egy orvos gyanusnak tartotta a kapitány viselkedését, felismerte, hogy elmebajjal áll szemben s intézkedett, hogy a szerencsétlent, aki *Miklós Aladár*, a Budapesti állomásozó 16. számú huszárezred szabadságot kapitánya, megfigyelés céljából kórházba szállítsák. Budapesti *Miklós Aladár* mint katonát és urlovast egyaránt ismerték és szerették. Neve főleg akkor vált általánosan ismertté, amikor az 1892. évi bécs-berlini távlovaglásban a harmadik helyet foglalta el az osztrák gróf *Starhenberg* s a német báró *Reitzenstein* mögött. Utjatekkor a Geiszt-istállóból kiküldött *Marcsa* nevű félvérre tette meg a rekordja annál figyelemreméltóbb volt, mert míg *Starhenberg* és *Reitzenstein* lovai az utrafáradt következtében kimentak, az ő *Marcsa*ja teljes egészségben érkezett a célhoz. *Miklós* az urlovaspályák egyik legkedveltebb alakja volt, méltó társa az akkori idők legjobb lovassainak. Amikor megdőlt, egyidőre visszavonult a versenylovaglásból, de felesége halála után újból visszatért régi passziójához. Tavaly és az idén már ismét rendszeresen lovagolt *Alagón* s az idén az Egyedi- és *Krausz*-istállók lovait ülte. Am idei budapesti tavaszi meetingen is nyeregbe szállott s sikerült is *Cavatinával* a *Nákó*-díjat megnyernie. Utoljára az agali pünkösdi meeting barmadik napján lovagolt versenyben, pedig a *Juniusi*-díjban, ahol *Hugomát* ülte. Az utóbbi időben már általánosan feltűnt idegessége, de azért mégis váratlanul hatott, hogy baja ilyen hirtelen vált súlyossá.

— **Kisenev folytatása.** Az orosz bestiálitás, úgy látszik, rendszerré növekedik. A kisenévi vérfürdő, amely ellen nem láttuk megnyilatkozni sem az orosz egyházat, sem az európai diplomáciát, nagyon megtetszethet az orosz parasztnak. Lembergől érkező hírek szerint az orosz és osztrák határon ismét zavargások voltak a zsidók ellen. A zavargások a Brodytól négy kilométernyire fekvő *Vesztsecko* községben törték ki. A községben éppen országos vásár volt s vagy 20.000 paraszt jött be a vidékről, akik, úgy látszik a kisenévi eseményeket akarták felidézni. A községben nagy pánik támadt, a zsidók távirati úton kértek gyors segítyt a kormányzóságtól. Tegnap és ma minden üzletet zárva tartottak. A zsidók százszámra menekültek a városból s legnagyobb részük a brodyi kerületben fekvő *Uzyn* községben keresett menedéket.

— **Egy kis lány meséje.** Szegeden az történt, a napokban a rendőrséggel, hogy az egész nagy rendőri apparátust felülte egy kis tolvajbunda. Három testvér, a legnagyobb tiszestendős, a kisebbek három-négy évesek. Féltek a veréstől, ami a tolvajságuk után okvetlenül bekövetkezett volna s kieszeltek egy olyan rettenetes módot, ami mellett csúpság lett az ő kis tolvajságuk ügye. Ugy történt a dolog, hogy egy *Tápai Örsze* nevezetű tiszestendős kis lány meg a kisebb öccsö, Jóska s a huga: Ilka bement egy zálogházba s el akart zálogosítani egy arany fülbevalót. A zálogosnak gyanusnak tűnt fel a dolog rendőrt hivatott, aki aztán bekísérte a gyerekeket az egyik alkaptány elé. Itt a bandavezér és a rendőrtiszt között ez a párbeszéd folyt le.

— Hányan vagytok testvérek?  
— Én, meg itte a Jóska, meg az Ilonka. Otthon is van kettő. Hanem azok meghaltak.

— Mikor?  
— Éppen most.  
— Hogyan?  
— Megülte az apám meg az anyám. Tetszik tudni, kapitány ur, mostohaanyánk van, aki nem szívelhet minket. Ő beszélt rá édesapámat, hogy a két legkisebb testvéremnek verjenek szöveget a homlokukba. Attól haltak meg.

Fodor alkaptány elrémült a gonoszság hallatára. Akik bent voltak a hivatalos helyiségben, elszáadtak. A szörnyű bűn vádja a szülők ellen, ilyen ártatlan gyermeki ajakról, megremegtetni a legedzettebb szívet is. Fodor kapitány most már el is felejtette a fűgő történetét, meg a zálogházat, mindent, most már csak a rémes gyilkosság foglalkoztatja.

— Honnan tudod?  
— Láttam.  
— Ez borzasztó! Kís leányom, jól megfontold, amit mondasz. Igazán láttad? Hol láttad? Hogyan láttad?

— A kuleslyukon keresztül.  
— Bizonyosan láttad?  
— Itt fusszon ki a két szemem világa, ha nem igaz. Megmondhatja az Ilka is, a Jóska is meg a Nagyék Örszéje is. Igaz-e?

Es tényleg, a gyerekek igent bólintottak, sőt szóval is megerősítették a rémes vallomást.

— Hát mond csak el, — folytatta kérdést Fodor alkaptány.

— Mostohaanyám kéccal begyömösölte a kuleslyukot. De mi kipiszkáluk a kőot és benézhetünk. Egészen jól látnak, mint ömik be száját Gyuszinnak meg Piroskának — tesszik tudni, kapitány bácsi, ez a szegény kis testvérem neve — azért ömiték be apám még mostohaanyám, hogy ne jajgathassanak. Ekkor mostohaanyám a szöveget a homlokához tartotta Gyuszinnak, édesapám pedig egy baltával belererte a fejébe. Éppen így csinált Piroskával is. Jaj nekem, jaj istenkém, hogy csurgott belőlük a vér! Aztán lyukak ástak a szobában az asztal alatt. oda temették kis testvéreimet, rájuk földelték a földet, úgy, hogy nem is látszik semmi.

Tovább már persze nem diskuráltak, hanem a rendőrégek embelei kocsin rohantak el a két vadállattól. Mire aztán azokkal együtt megérkeztek, ki-sült, hogy az egész történetből egy szó se igaz. A gyerekeknek nem mostoha, hanem édesanyjuk van, több testvérük pedig nincs. Hármán vannak ők a gonoszok. — Átadták őket a szülőiknek, azonban nincs kizárva az, hogy otthon is sikerül nekik elkerülni a verést. Aki azzal a zsenialitással hazudik, amivel ez a kis lány, az kitalál a rendőrségtől baráig valami új mesét.

— **Zendülés egy katonai iskolában.** Egy konstáninapolyi telegramm jelenti, hogy június 8-án zendülés tört ki a szultán palotájának szomszédságában levő katonaiskolában, amelyben arabs sejké fiait nevelik a szultán költségén. A tanulók megtámadták a tiszteket, akik közül négyet veszedelmesen megsebesítettek. A tisztek katonai segítségért küldtek, akik ötven tanuló megsebesítettek és százötvenet letartóztattak.

— **A hangírás gépezete.** A *Piccolo dela Sera* című olasz lap szenzációs fölfeledestről ad számot. E szerint *Billaghi Enrico* nápolyi tanár egy hangírógépet talált föl, amelyet fonautográfának nevezett el. A készülék lényege az, hogy a hangfogó-készülék érzékeny lemezének rezgései villamos áramot indítanak meg, amely áram azután az erre a célra szerkesztett írógépet hozza működésbe és írásban örökíti meg a hangokat. Az új találmány természetesen még nem tökéletes s legfőbb hibája az, hogy egybeírja a szavakat és nagy betűket nem ismer. Ezenkívül hátránya a gépnek az is, hogy a beszédet végtelen papirostekercsen írja le, amelyet azután sorokra kell vágni és egymás alá ragasztani. Érdekes különben az olasz újság ama megjegyzése, hogy alig terjedt el *Billaghi* találmányának a híre, máris számosan jelentkeztek azzal, hogy ők a hangírógépet már jóval hamarabb föltalálták s így a nápolyi tanárnak semmi jussa sincs a fölfeledés dicsőségéhez.

— **Husz forint holdja.** Az amerikai csáb-szerekek ügylászik millió és kifizérhetően utjai vannak. Nem utolsó ezek közül az a ravasz-kiesztet mód, amelyvel hirdetés útján kínál primaföldet az Amerikába vándorolni akaróknak. Az aradi lapokban az utóbbi időben apróhirdetés jelent meg, mely így szól:

Prima föld! Husz forint holdja!  
Bővebbet Czehe gyógyszerész,  
Budapest.

Ezt a csábító ajánlatot elolvasta egy *Therzé* nevű távirász s legott meg is kérdezte a hirdetőt, hogy merre van ez az ígért földje. Tudakozódó levelére megkapta a csalafinta választ, amely így szól:

Tisztelt Uram! Hozzám intézett megkereső soraira, amelyben a birtok felől kérdezősködtök, legelőször is ki kell jelentenem, hogy az Amerikában, Illinois államban van és csakis olyanoknak szól, akik ottan óhajtanak letelepedni és tüzelhelyt alapítani. Mintán pedig számosan vannak, akik elhagyva Magyarországot, a bizonytalanságba mennek, nem tudva magukon segíteni, egyedül állanak a messze idegenben: elhatároztam jókatartatag, ezen segítőnd, kiadni leírásomat. Együttal ott élő és nagy telepítvényről bíró egy barátomat, eszmémnek volt óhajom megnyerni arra kértém, hogy segítsen azon honfiakon, kik ottan óhajtanak letelepedni, járjon el ügyükben, hogy ne legyenek kitéve veszélynek, ne legyenek pénzüktől kifosztva, hogy nélkülözéssel küzdve, elzúljának. Ezen céloim el is lett érve azáltal, hogy s cumberlandi fensíkon fekvő birtokot, amit a leírásból ismer, egy nagy vasút-társaság vette meg, azt paroláztatta és ezen említett földet eladásával barátomat bízta meg. Segítő kéz azoknak, kik kíváncsiak, ut, hogy tükörölve, együttlve, magyar megvett alkotva, szokásait megartva, hazájuknak megmaradhassanak. Leírásom tehát csak utmutatás. Ha tehát ön is azok közé tartozik és távozni készül, ne mulasszon el ajánló levelet kérni, melynek alapján kötelezettség nélkül veheti meg a kérdéses birtokot.

— **A hadügyminisztérium pályázata.** A közűs hadügyminisztérium ösztöndíjpályázatot hirdet orvos-tanulmányok számára, akik kötelezik magukat, hogy tanulmányaik elvégzése után legalább hat évig hajlandók a közűs hadseregben szolgálni. Az ösztöndíj az első félévtől kezdve az első orvosszolgálatig 480 korona, az első szolgálatról a 9-ik félévig 720 s ettől kezdve a pályázó tanulmányai befejeztéig 1008 korona. Pályázatokat az egyetemre való beiratkozás előtt kell még a bécsi katonai orvosok alkalmazó-iskola igazgató-ságához benyújtani.

— **Az eltűnt portugál koronaékszerek.** Az eltűnt portugál koronaékszerek dolgában Lisszabonból a következőket jelentik újabban: A vizsgálat, amely eddig is óriási szenzációt keltett egész Portugáliában, mind botrányosabb adatokat hoz napfényre. *Don José de Gonsa Coutinho* herceg legújabbán levelet írt nagybátyjának, *Károly királynak*, amelyben a kincsekből örökség útján rá eső rész után kárpótlást kér, mert ennek az elvesztése őt nem valami lényes vagyoni viszonyai miatt igen érzékenyen sújtja. Szerinte egészen bizonyos az, hogy a kincseket a *kormány sikkasztotta el*, hogy abból a magánkiadásait fűdzhesse. Kéri a királyt, hogy mindent kövessen el az ékszerek megkerítése ügyében, mert mind az ő, mind pedig gyermekeinek létférdeje függ ettől. Néhány republikánus lap azt írja, hogy egy *elkelő portugál nő* Párisban való tartózkodása alkalmával a kérdéses ékszerek egy részét, többek között egy pompás nyakéket, *kéz alatt vásárolt meg*. Ugy látszik, hogy az ügy mindinkább zavarosabbá és bonyolódottabbá válik s komolyan tartani lehet tőle, hogy az ékszerek bizony örökre eltűntek.

— **Veszedelemben a hit!** A reakció vezető organuma kesereg, sőt többet tesz, mint kesereg: kétségbeesve kiáltja, hogy veszedelemben a hit! Egyelőre nem az egész országban, hanem csak Komáromban. Abban a városban, melyben valamikori dicsőséges hitvédelmi dolgok láttak napvilágot. Most már mindennek vége. A Meszlényi, Molnár, Mailáth teremtetett virágzó katolikus hitélet veszendőbe kezd menni. Ugy bizony, veszendőbe. Mert nagy és félelmes ellensége támadt a vallásnak. Még elgondolni is szörnyűség. Nincs férfiú, aki elég erős volna, hogy szembe szálljon vele, mivelhogy a félelmes rém — nőszemély. Egy csinos arcú francia bonne, aki „állítólag csodákat mivel”. Valóságos csodákat... De mégsem, és ez kissé enyhíti a reakciós lap kétségbeesését és valóóságos örömmel konstatalja, hogy az ő csodái spiritisztikus és hipnotikus tünemények lehetnek, de valódi csodák nem. Amilyen megnyugtató érzést gerjeszt ez a konstatalás a klerikális szöcsében, épp annyira megzavarja a jámbor olvasót. Nem valódi csodák... tehát mégis csodák, csak nem valódiak. Hát akkor milyen csodák? Félcsodák? Háromnegyedesodák? Hisz az ilyen, törtésmókban kifejezhető csodák volnának a legnagyobb csodák! Oh, igrálmot atyja, igazított helyre a gyarló elmét ebben a szörnyen tekervényes ulvésztömbben, mely annál ijesztőbb, mint-hogy a felsorolt csodákon kívül még egy csodát állít a kiutat kereső elé, azt a csodát, hogy még mindig vannak, kik a hipnózisnak tudományosan ellenőrzött és tudományosan kutatótt tüneményeit a csodák és a babonák közé igatják. De az olyan babonák közé, melyek, mint a hitbuzgó újság írója, lesújtják a katolikus hit tekintélyét és Komáromban tönkreteszik a hitéletet... Megint egy csoda! Hát a papimádó újság olyan gyöngőnek véli a hitnek Meszlényi, Molnár és Mailáth emelte épületét, hogy egy francia bonne-nak néhány hipnotikus mutatóvnya — megrendíti alapjait!... No, mi sokkal többre becsüljük ezeknek a buzgó férfiaknak munkásságát és különösen többre a hitet! Nem lehet azt hipnotikus mutatóvnyokkal kiűzni a szívekbeli. Már azért sem, mivelhogy ezek a tünemények nem is a szívhez, hanem az észhez szólnak és nem is a hit, hanem a tudomány kérdései. Ezek nem csodák — hanem igenis csoda a hit, az igaz hit, mely az embert fölemeli a babonáságon, az ostobaságon, minden földi gyarlóságon, fel lstenhez, a minden világság örök forrásához.

— **Humbert Éva regénye.** A Humbert-féle új vizsgálati aktáiban egy kis regény rejtezködik. A párisi lapok egy adják elő a dolog, hogy *Colatello* ügyvéd egyszer madridi lakásán a Calle Terrazban meglepte kiskoru jogász fiát *Humbert Éva* társaságában és kijelentette, hogy ennek a fiának véget kell vetnie.

— Mihelyt nagykorú leszek, nőül veszem Évát, felelt a fiu.

— Beesületes nevet viselsz és nem is sejtéd, hogy kik ezek az emberek.

— Tudom apám, de azt is tudom, hogy Éva mindebben ártatlan és ki fogom ragadni ebből a környezetből.

Mikor az ügyvéd észrevette, hogy fia nem mond le kalandos szándékáról és hogy *Danigrao* Mária a fiatalok segítségére van, elhatározta, hogy szomszédjainak hetek óta megörzött titkát a francia nagykövettel közölni fogja. *Humbert Éva*, aki eszidőszert nagyanyjánál tartózkodik, tiltakozik az ellen, mintha csak egy pillanatil is komolyan vette volna a spanyol ifjú ajánlatát.

— **Juniális.** A budapesti evangélikus református főgimnázium tegnap tartotta koronázási emlékünnepeket egybekötött juniálisát. A tancmúltságon a következő hölgyek voltak jelen: *Asszonyok:* Osizár Jánosné, Deák Imréné, Haden Pálné, Halász Zsigáné, Hutiray Lajosné, Kovács Lajosné, Molnár Sándorné, Puskás Cyörgyné, Rombay Rezsóné, Szóts Farkasné. *Leányok:* Benke Margit, Borbély Ilonka és Irma, Osizár Juliska, Deák Boriska és Eszti, Gonda Irénke, Haden Ilonka és Jolán, Halász Mária, Hussár Margit, Hutiray Tereska, Korossy Ilonka és Margit, Kovács Mária, Molnár Piroksa, Margit és Edith, Puskás Gizella, Rombay Inosike, Skriván Étel, Székely Ilona és Szóts Irénke.

— **Gyapotár-bány.** A washingtoni mezőgazdasági központ legutóbbi jelentéséből valóságos veszkáltság hallatszik ki. A jelentés ugyanis arról számol be, hogy a gyapot-termes nemcsak hogy két-három héttel késő, de mennyiség dolgában is messze marad a múlt évek termése mögött. Ez a veszedelem pedig csakugyan kiszámíthatatlan bonyadalumnak lehet okozója s főleg három irányban válhatik érezhetővé. Először is az lehet belőle, hogy a gyapot-árakat a piacon tisztán a spekuláció fogja megállapítani. Szeptember vége előtt új gyapotot nem lehet hajón szállítani s így gyapotnalat január előtt nem lehet szállítani. A harmadik tényező veszedelem pedig az, hogy mivel a termés nemcsak késik, de kisebb is lesz, a gyapot-árak hosszú ideig nagyon magasak lesznek.



## És a vakok látnak...

— Szencziósi fölfedezés. —

Budapest, június 9.

Még mindig történnek csodák, csak hogy az óskorban a próféták cselekedtek, manapság pedig a tudósok. Ok az emberiség utatórja a természeti megismerés sötét rengetegében és elkábultva pillantunk bele a hirtelen világosságba, valahányszor ok egy-egy új tisztást írtanak előttünk és számunkra. Amott a rengeteg mögött, amelyben tapogatódzva botorkálunk, ragyog az egész világosság, a föltétlen megismerés, a kérdőjelek nélküli való tudás; vajjon elérjük-e valaha? Mindenestre egyre jobban megközelítjük.

A világegyetem egységes építmény, amely aránylag nem sok anyagból készült, amelyet a tudomány elemnek nevez. Mindaz, amit az organikus és anorganikus természet kifejez, mindaz, amit az élő és nem élő világ tartalmaz, végső eredményében abból a kevés — körülbelül 70 — elemből áll, amelyet további alkatrészekre föl nem bonthatni. És eredménytelen munkássággal egyre azon van a tudomány, hogy ezekről a végső titkokról a fátolt letépje. Most már odajutottunk, hogy tudomást szerzünk olyan rejtjelmes folyamatokról, amelyek nem érzékelhetők, de amelyeket hatásukban fölismertünk.

Imhol például a Röntgen-sugarak, amelyeket nem láthatunk, mert szemünk az ultra-violet sugarak befogadására nincs berendezkedve, de mégis felhasználhatunk arra, hogy testünk csontvázát lefotografáljuk.

A Röntgen-sugarak csodás fölfedezése után most a sugarak egy új nemét fedezték fel, amelyek az eddigi kutatás szerint hatásukban a Röntgen-sugarak ellentétét mutatják: míg a Röntgen-sugarak láthatatlanok, ezek a most fölfedezett sugarak életet adnak még a vak szemnek is, visszaadván a fény érzékelhetőségének képességét.

Beteljesült az Írás szava: a vakok látnak. A szenzációs fölfedezésről, amelyről már adtunk hírt, berlini tudósítónk a következőkben számol be:

Berlin, június 8.

Hiába ipszarkodnak egyes konzervatív elemek gátat vetni a tudomány haladására és fejlődésére, a tudomány csak halad a maga útján és fejlődik az emberiség javára. A szabad gondolkodás és szabad kutatás mindig hasznára volt az emberiségnek. Bizonyítja ezt sok más egyéb között Röntgen híres találmánya, — az x-sugarak — amelyek hasznára a gyógyászatban annyira érvényesült, hogy ma már alig van operáció, amelyet az orvos ezek előzetes felhasználása nélkül véghezvienne.

A mostani, június 6-án tartott berlini vegyészeti kongresszuson egy Crookes nevű híres angol tudós pedig oly elemet mutatott be az ott egybegyűlt tudományos férfiaknak, amelynek fontossága még a Röntgen-sugarakat is túlszárnyalja. Ez az elem a rádium, amelyről dr. London a pétervári egyetemen már kísérletet is tett és meglepő eredményeiről így nyilatkozik:

— A rádiumsugarak egyik hatása abban nyilvánul, hogy említsdáltra irányítva, azt már bizonyos távolságból is megélti.

Dr. London egereken kísérletezett, amelyek üvegburkok alatt voltak. Az üvegburkokra egy 30 milligramm rádiumsóval megtöltött dobozt helyeztett el. A rádiumsóknak akkora hatása volt az egerekre, hogy azok a 4-ik vagy 5-ik napon sajátságos tünetmények között kimultak. Ezek a sajátságos tünetmények hideg égési sebek voltak. Az emberi bőrre bocsátva a rádiumsó sugarait, az említett égési sebek már 10 méternyi távolságban is mutatkoznak.

Még csodálatosabb a rádiumsó sugarainak hatása a vakokra. Az olyan vakok, akiknek annyi látóképességük még van, hogy némi különbséget tehetnek a világosság és sötétség között, de már a tárgyak alakját nem látják, megismerik az egyes tárgyakat a rádiumsó sugarai által megvilágított helyiségekben. Két ilyen vak, egy 11 éves és egy 13 éves, akik még egyéves korukban elvesztették látóképességüket, egyes tárgyakat rögtön felismertek, sőt már az orosz abc-t is megtanulták, annyira, hogy rövid időn belül írni és olvasni is tudtak.

A rádiumból jövő fény hatása megmarad még akkor is, ha akár magát a sötét zárukat, egy fémdobozba, akár pedig a jól látó szemet bekötjük, keresztlátható az mindenen, éppen úgy, mint a Röntgen-sugár, de hatásában annyival

mulja fölül az utóbbiakat, hogy még a vakok is visszakapják általa látóképességüket.

A tudomány már régebben foglalkozik a rádiumsugarakkal. Magát a rádiumot a már régóta ismert uránium-szurokérből nyerik, azonban oly kis mértékben, hogy egyelőre még nagyon költséges az előállítás.

Mindenestre arra a pontra jutott már a tudomány, hogy rövid időn belül képes lesz a vakoknak is megszerezni látóképességüket. Micsoda jótétemény lesz ez az emberiségre, azt mindenki elképzelheti, akinek alkalma nyílik a szemük világtól megfosztottak nagy számát látni és meggyőződést szerezni arról, hogy az emberiség számos szerencsétlenei között a legszalalomramúltóbbak és legszerencsétlenebbek éppen a vakok.

Tudományos körökben, mint rendesen, szeretgázó vita indult meg a rádium csodás hatásáról. A kételkedés természetesen higgadtásra int s tagadólág rázza a fejét, viszont komoly vélemények már meghódnak London professzor kísérletei előtt. Mind a két álláspont illusztrálására közöljük a következőkben két hírneves bécsi szemész nyilatkozatát.

Dr. Bergmeister bécsi szemész-professzor a legnagyobb szépséggel fogadja a berlini hírt. Bizalmatlanságát így okolja meg: A látásnak kettős előfeltétele van; éppnek kell a szemnek, a szem minden alkotórészének lennie, másodszor a szemalkotórészek által felfogott képet az agyszervezetbe kell az idegeknek közvetíteni. Ha e két előfeltétel egyikében hiányosság van, vak az ember. Pontos tehát a felfogott kép közvetítése s ha az erre hivatott szerv nem funkcionál, mit sem használ a rádium erős sugárzása. Már pedig a közvetítés unciójának pótlására volna szükség.

Ezzel szemben dr. Schnabel szemész-tanár teljes mértékben méltatja London professzor fölfedezését. Szórol-szóra ezt mondja:

— A pétervári tudós tanár fölfedezéséről szóló híreket lelkesedéssel kell fogadni! London tanár fölfedezései a tudomány eddig ismeretlen útjait nyitják meg s kísérleti eredményeinek gyakorlati értéke megbecsülhetetlen.

A továbbiak során Bergmeister tanár kifejti, hogy a vakoknak látóképességüket a rádium segítségével sem lehet visszaadni, a vaksgót ezzel sem lehet gyógyítani, de késégtelen, hogy a vakok nyomorúságán segítsen a rádium. A lényérzéssel bíró vakok természetesen csak akkor vesznek ki majd többkevesebb világossággal a formákat, amíg a rádium sugarai a testekre hatnak. A rádiumot azonban nem viheti például az utcán magával a vak ember, ellenben a szobában jó hasznát veheti. Így megkönnyíti számukra az írás és olvasás tanulását s a környezet fölismertését.

— Akik a csodás fölfedezés ballatára kételkedve rázzák a fejüket — ugymond a tudós tanár — azoknak figyeelmükbe ajánlom egy tapasztalatomat. A fizika tanára Innsbruckban megmutatta nekünk a telefont, akkor mikor még csak a kezdet kezdetén volt ez a találmány. A laboratóriumi kísérlet után ezt mondták sokan: „Szép tudományos játék ez a telefon, de nincs praktikus értéke.” Ez most országok érintkeznek egymással a telefon révén. Hát várjunk csak az ítéletekkel! Korszakos kezdet ez a mostani is s méltó várakozással tekinthet a tudomány a pétervári professzor kísérleteinek jövődjére felé.

Dr. Immelman tanár, a berlini Röntgen-intézet igazgatója ekként nyilatkozott egy újságíró előtt:

— Dr. London tanulmánya mindenestre érdekes, de alig van benne valami új részlet, amelyről a szakkörök eddigéig ne tudtak volna. Giesl tanár már 1899-ben kósnatálta a rádium-sugarak hatását a szemre. Egy vastag papirosba becsomagolt rádium-preparátum, amelyet teljes sötétségben bebonyt szem felé közelítették intenzív fényérzést keltett még akkor is, ha a szemet kézzel letakarták, vagy ha a preparátumot a halántékra illesztették. Giesl szerint ez a jelenség a szem belső foszforeszcenciáján alapszik. Giesl kutatásait Hirstádti és Nagel tanárok átvizsgálták és eredményét megerősítették. Két francia is: Javal és Curie hasonló eredményekkel tanulmányozták a rádium-sugarakat. Megállapították, hogy azok a vakok, akik látásukat a szemidőg elcsenevészése következtében veszítették el, nem érzékel fényhatást. Egy fiú, aki látóképességét a szaruhártya lehámlása következtében veszítette el, csekély mértékben még érzékeny volt fényhatásokkal szemben. Hogy mi a praktikus haszna e fölfedezésnek? Gyógyító célból már kísérleteztek a rádiummal, például a lupusnál. De hogy csak megközelítőleg is elérhesse a Röntgen-sugarak jelentőségét, azt már rengeteg drágasága miatt is kétségbevonom. Mindenestre belátható idő-

ben ki fog jutni a kísérletek keretéből a praxeisba. Érdekes, hogy mindazok, akik a rádiummal kísérleteztek, kezükön súlyos égési sebeket szenvedtek.

Az új fölfedezésről és ennek jelentőségéről egy kiváló budapesti orvosnadr ekként nyilatkozott:

— Szépséggel fogadom az újsághíreket és úgy gondolom, hogy a kísérletek csupán nem egészen megvakult embereknek járhattak némi sikerrel. A Röntgen-sugarak fölfedezésekor is ujjongott a világ, hogy végre megtalálták a csodaszert, amely a vakoknak megadja a látást. „Egyelőre theoretice se találom lehetségesnek, hogy a közönséges fényhatásokkal szemben érzéketlen rece-hártya, amely a specifikus érzék-erély törvényei szerint csupán fényre reagál, a rádiummal szemben másként viselkedjék, ha már egyszer a közönséges fény sugarának meghalt. A rádium intenzívebb tanulmányozása újabb keletű és Crookes tanár mindenestre hivatott tekintély vegyészeti szempontból a rádium megítélésére. Azt már eddig is tudtuk, hogy a rádium-sugár erősebb fényérzést kelt a recehártyán a közönséges sugárnál, és innen magyarázható, hogy emberek, akiknek recehártyája még nem halt el teljesen, a rádium-sugarak behatása következtében a tárgyak körvonalaikat észrevehetik. A rádium- és a közönséges fény-sugár között tudniillik éppen akkora különbség lehet, mint a villamos-reflektor és méces között.

## Rendelet a kaszirmóknek.

A nyíregyházi főispánnak elrendelte, hogy a kádósok kaszirmók esetlenül feltűnően ne öltözzenek, feltűnően ne seddjanak, színházban pedig csak erkélyre üljenek.

I.

### A kádósokban.

Hamvat hintsen a fejére,  
Sűrű fátolt öltösn.  
Mert a lány nem arra való,  
Hogy fölűnést költösn.

És hogyha a vendég jönne,  
Sűrű fátolt öltösn,  
Siri hangon szóljon hozzá,  
— Édes uram, költösn!

S ha a vendég pezsgóit;  
Sűrű fátolt öltösn  
Tümméneve kérjen tőle  
Tíz forintot kölcsön.

S ha a vendég menne messze,  
Sűrű fátolt öltösn,  
S a pohárba bort és pezsgót  
És knikebeint költösn.

II.

### Az utcán.

Ne kacintson jobbra-balra,  
Az urakat meg ne üsse,  
Süsse le a szemét egyre,  
De a haját sohse süsse.

Hogyha férfi jönne szembe,  
Mosolyra ne kelte száját,  
Ne lebegjen, mint egy tündér,  
S ne emelje a szoknyáját.

Párosával járjon mindig,  
Simán, mint vonón a gyaná,  
Akárcsak egy felsőbb-leány,  
Akár maga Zíren Janka.

És ha szólna hozzá férfi,  
A szerelmét be ne vallja,  
Mert ő nem egy felsőbb-leány,  
Hanem csak egy kaszírfrája.

III.

### Színházban.

A Vigszínházba, isten őrizz!  
Kaszirón el ne menj!  
Mert kárhozat lesz egyre sorsod,  
Az égben s ideleinn.

Ne halld a pikantiériákat  
Mí szájnak ingere;  
Cáke Va kot táncol ott a kórus  
Hogy nézni is tereh.

S ha már színházba méssz, leány  
Menj az Urániába,  
Kíváncsi ott se légy: van-e  
A szomszédodnak lába.

S ha a színháznak vége van,  
Haza ki se kísérjen,



**A kis herceg.** A jövő héten kerül felújításra a Népszínházban 1878. évben színpadrahozott operettje Leocoeque-nak, *A kis herceg*, amely most teljesen új kiérettessel kerül előadásra. A darab új szereposztása a következő:

Parthené—*Zsuzsanna* Singhoffner Vilma, Igazgató—*Hermy* Aranka, Hercegnő—*Ledaszky* Gizella, Rozsá—*Szentmiklósy* Irén, Zserai—*Dóra* Margit Rosafontér—*Hermina* Ilona, Sentanemón—*Batistaly* Elza, Molnár—*Raskó* Géza, Frimusz—*Kovács* Mihály, Berná—*Ujvári*.

**As Országos Színész-Egyesületből.** Az Országos Színész-Egyesület ma délután Ditrői Mór elnöklésével ülést tartott, melyen az egyesület folyó ügyeit intézték el. Mészáros irodaiszolgálat felolvasta a múlt hónapról szóló jelentését, melyből kitűnik, hogy a vidéki igazgatók ezidőszáig 8361 korona tartozásban vannak az egyesülettel szemben. A jelentés tudomásulvétele után Szalkai Lajos koncesszió ügye került ismét szőnyegre, az a lehangelő szomorú ügy, mely már közel egy esztendő óta húzódik az egyesületben. A tanács legutóbbi tartott ülésében koncessziót véleményezett Szalkai részére, aki az *Új Színház*ban nem tudta társulatát fenntartani. A belügyminisztérium azonban a tanács pártól feltérjesztése mellett sem engedélyezte a koncessziót, úgy hogy a társulat, mely most Verseczen működik, válságos helyzetbe jutott. Ebből a válságos helyzetből Szalkai és a társulat úgy remélt kimenekülni, hogy a társulat egyik tagjának, Rajz Ödönnek a nevére kértek október haváig terjedő koncessziót. A tanács úgy tartotta, hogy ezzel az ideiglenes rendszárályal nincs segítve a társulatot, a kérelmező különben is hátralekötöttségben van az egyesülettel szemben s erre való tekintettel a kérvényt elutasította. Az egyesület elnöksége azonban lépéseket fog tenni a belügyminisztériumban, hogy a társulati tagok annyi segítséget kapjanak, hogy Verseczről elmozdulhassanak.

Ditrői Mór elnök ezután előterjesztette azt a szerződési tervezetet, amely szerint *Faludi* Gábor halász korona évi támogatására kötelezi magát, ha az egyesület megnyitja színésziskoláját és a növendékeket arra kötelezi, hogy a *Visszinház* előadásain statisztáljanak. A szerződési tervezethez Molnár László szólott hozzá és konstátálta az ajánlat teljes önzetlenségét. Nagy nyereség és megtiszteltetés az egyesület által nyitandó iskolára, ha olyan előkelő színház, mint amilyen a *Visszinház*, átengedi színpadát az iskola vizsgálati előadásaira. Az ajánlat teljes elismerést érdemel. A szerződési tervezetet külön bizottság elébe utasították, amely a végleges szerződést meg fogja állapítani. E bizottság tagjai: Molnár László, Deák Péter, Nádaszy József, Vidor Dezső, Pintér Imre, Andorffy Péter és Mészáros Kálmán irodaiszolgálat. Ugyanez a bizottság meg fogja állapítani az októberben megnyitott színésziskola költségvetési tervezetét is.

Az egyesület által rendezett tárgysorsjatekról előterjesztett számadatokból az tűnik ki, hogy a sorsjáték után, ha az egyesületnek maradt nyeresénytárgyak értékesíteni fognak, közel kilenczere korona haszon marad az egyesület nyugdíjalapjának.

A tanács a mai ülésben nyugdíjazta Bács Károly vidéki színészi és nejt, aki már harminc év óta tagja az egyesületnek.

A tanácsülés folyamán hozták meg a hírt, hogy az egyesület pénztárosa aki évek sora óta áll az egyesület szolgálatában, szívvel-lélekkel következtében hirtelen meghalt. A tanács mély megilletődéssel vette tudomásul a derék tisztviselő halálát.

**Operettszerző akadémia veszekedésnek.** Lehár Ferencről, akinek *A drótosít* című operettje a Magyar Színházban éppen most közeledik ötvenedik előadásához, a két bécsi operettszínház, a *Carl-Theater* és az *An der Wien*-színház nagy háborúságot folytat. Mind a két színház magának igényli a komponista fővendébeli operettjeit. Lehár Ferenc ugyanis *A drótosít* óriási sikere után szerződésileg kötelezte magát, hogy a jövőben készülő operettjeit ennek a színháznak fogja adni. de még ugyanabban az évadban épp olyan sikere volt Bécsi asszonyok című operettjének a *Carl-Theater*ban. Lehár ekkor ennek a színháznak is leköötött szerződésileg jövőd operettjeit. Mind a két színház most magának követeli a jövődöbeli Lehár-operettjeit. Most a bíróság fog dönteni abban a kérdésben, hogy a két szerződés közül melyik tekintendő érvényesnek.

**Játékonyosító előadás.** Rakosi Szidi asszony színésziskolájának első-éves növendékei a fővárosi iparoskörben játékonosító előadást rendeztek tegnap. A szépsékiról előadást, melyen a *Vagydórs* került színre, nagyszámú közönség nézte végig. A növendékek között Szamosi Lajos, Forgács Antal, Genis Ede, Király Ernő, Szabó Valéria és Dumay Teréz biztató tehetségek s megérdemelték a tapsot s az elismerést.

**Népszínház Párisban.** Párisban új színház létesül a nép szélesebb rétegei számára. Az új színházat Emile Alby alapítja, aki erre a célra megvásárolta a *Hippodrom*-palotát és azt színpaddá alakítja át. Az új színház fel fogja ölelni az összes színpadi műtájakat s célja lesz jó, olcsó előadásokat tartani a szegényebb sorsú nép számára.

**Kitüntetett komikus.** Károly romániai király *Girardit*, a bécsiek ismert és kedvelt komikusát a *Bene meriti*-rendjel első osztályával tüntette ki. *Girardi* tavaly nyáron *Ischben* játszott Károly király előtt és kitüntetésre egy vezethető vissza.

**Új színházak Amerikában.** Az idei 1903-iki színházi évadban *New-Yorkban* egymagában tízenhárom új színház épül, úgy hogy az eddig meglévő negyvenkettővel együtt a jövő évadban ötvenhárom színház fog *New-Yorkban* működni. Amerika egyéb városában, *New-York* és *San-Francisco* közt 33 új színházat építenek az idén. A *New-Yorki* színházak kiadása egy évadban harmincegy, a többi színház harmincnyolc millió koronára, a *New-Yorkban* most épülő új színházak közt lesz a világ legszebbike, mely a telket bele nem számítva, ötmillió koronába fog kerülni. Egy másik, mely az újonnan épülő színházak közt van, a világ legnagyobb színházának a nevére tart igényt. Ennek a nézőtér négyezer-nyolcszáz nézőre épül. Ebben a színházban a legmagasabb belépődíj négy korona lesz.

**Beitöltött darab.** Münchenből írják, hogy *Dreyer* Mikának *Az élet völgye* című darabját melyet a *Vig-színházban* vendég szerepelt *berlini Deutsches Theater* ensembleja Budapesten bemutatták, a bajor kormány beültötte.

**Időgen szerzők az orosz színpadokon.** Az idegen színpadi szerzők nem találtak eddig védelmet az oroszországi színpadokon. A francia szerzők párisi egyesülete elhatározta lépést tett a baj megszüntetésére s nemrégiben Alfréd *Capus*-t és Marcel *Prevost*-t Pétervárra küldötte a fontos ügy rendezésére. A francia küldöttek a legkedvezőbb ajánlatra találtak a *pétervári* irodalmi körökben s teljes eredménnyel tértek vissza. A kérdést úgy oldották meg, hogy a francia szerzők belépnek az orosz írók szövetségébe és ezzel az ok darabjaik az orosz törvények védelme alá jutnak. A német színpadi szerzők követni szándékoznak a francia szerzők példáját.

## MŰVÉSZET

**Erzsébet királyné emléks-obra.** Az Erzsébet királyné emléks-obra végrehajtó-bizottsága tegnap tartotta *Ráth* György főrendiházi tag elnöksége alatt alakuló ülését a városigeti Múcsarnokban. Az ülésen megjelentek a külföldi meghívott szakértők: Bruno *Schmitz* müncheni műépítész, *Bartholdi* párisi és *Van der Stappen* Károly brüsszeli szobrászok, továbbá a magyar bírálók teljes számban. A bizottság előadónak megválasztotta *Radics* Jenő min. tanácsost az Orsz. Iparművészeti Múzeum igazgatóját. A megalakulás után a bizottság az Erzsébet-szobor kijelölt helyének a budavári Szent György-térnek megtekintésére indult, mely a múlt pályázat óta nevezetes alakuláson ment keresztül, amennyiben talajt leásták és elkészült a királyi palota kertjének szégyelét képező oszlop, mely az emlékmű egyik keretét fog szolgálni. A mai, második napot a Múcsarnokban a min. tagjának jelölt tanulmányozásának szentelték a szűri tagjai, akik délután is folytatták munkájukat, mert a külföldi szakértők itt-idezőse másnap el foglaltságuk miatt korlátozva van. A szűri naponta üléseni fog, hogy még e héten befejezhesse munkáját és dönthesse a pályázat sorsa fölött. A döntés, illetőleg a pályadíj odaítélése után, ami e hét végére várható, a pályaműveket bemutatják a sajtó képviselőinek, majd pedig anyagközlőnség részére közszemlére állítják. A művészek klubja holnap este egyben azonban jelen lesznek *Van der Stappen* és *Bartholdi* urnók is, akik főeikkel együtt érkeztek Budapestre. *Ráth* György főrendiházi tag, elnök és neje városigeti fásori palotájában június 12-én, pénteken este hét órakor diszebedet ad, melyre hivatalosak *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Wlassics* Gyula közoktatásiügyi miniszter, a végrehajtó-bizottság tagjai és a külföldi jurorok feleségeikkel. Ugyanott a nap este kilenc órakor nagyobb szabású fogadtatás lesz, melyen résztvesznek a szűri magyar tagjai, a művészvilág és a közélet kitűnőségei.

*Széll* Kálmán miniszterelnök az Erzsébet királyné emlékszobor végrehajtó-bizottságának és jürjének tagjai tiszteletére ma este 7 1/2 órakor a Park-klubban ebédet adott, amelyen résztvettek: Gróf *Andrássy* Tivadar *Berzevicsy* Albert, *Wlassics* Gyula, gróf *Kegelevich* István, *Ráth* György, *Rákosi* Jenő, *Halmos* János, *Hausmann* Alajos, *Lots* Károly, *Schmitz* Bruno György, *Van der Stappen* Károly, *Bartholdi* Frigyes Ágost, *Strobl* Alajos, *Kallós* Ede, *Kann* Gyula, *Radics* Jenő, *Czigler* Győző, *Beszeredy* Gyula, *Ujváry* Ignác.

**Eisenhut Ferenc hagyatéka.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat az elhunyt művész hagyatékában lévő képeket és műalkotásokat Budapestben, a Múcsarnokban kiállítja s a befolyó jövedelmet az öveznyek juttatja.

**A magyar festők városigeti kiállításán.** holnap, szerdán 8 órakor tartják a második esteit, amelyen *Márkus* Emilia, a Nemzeti Színház művésznője szaval *Tarnay* Alajos zongoraművész kísérete mellett.

**A magyar képzőművészek egyesületének** építészeti szakcsoportja megtartotta évi tisztújító ülését, melyen elnökké *Lechner* Ödönt s jegyzővé *Komor* Marcellt választották meg. A választmány tagjai lettek: *Hausmann* Alajos, *Jámbor* Lajos, *Kaucs* Gyula, *Korb* Flóris és *Schulek* Frigyes építőművészek.

**A Nemzeti Szalon** által rendezett grafikai, rajz- és akvarell-kiállítás a kormány a következő műveket vásárolta meg: *Révész* Imre „Csárdában” (színes rajz), *Vajda* Zsigmond „A zene” (rajz), *Kriesch* Aladár „Naplemente”, „Erdőszéle” (litográfia), *E. Tűs* Aladár (akvarell tájkép), „Konyha és tetető” (rézkarc), *Szenes* Fülöp, „Ónarcok”, *Olgyay* Viktor „Novella” (litográfia), „Deres reggel Radványban” (rajz), *Faragó* József „Tűz Kálmán”, „Amor bajban”, „Arokép”, „Szilágyi Dezső” (rézkarcok) és „Műbauer” (szénrajz), *Glaz* Oszkár „Este” (szénrajz), *Major* Jenő „Tavaszi erdő” (rajz), *Helbing* Ferenc „Haza felé” (litográfia), *Honti* Nándor „Cimnapok” (litográfia), *Chabada* Béla „Kisleány” (rézkarc), *Pörcg* Gergely „Piacon”, „Tanulmány” (rajzok), *Zichy* István „Kapáló leány” (litográfia), *Vadász* Miklós „Tanulmány”, *Fra-votinsky* Lajos „Tanulmány” (pastell), „Hangulatos táj”, „Dachau táj” (rézkarc), *Gyenes* János „A gitáros” (litográfia), *S. Huszár* Berta „Tanulmány” (litográfia).

**Állami művészeti ösztöndíjak.** A közoktatásiügyi minisztérium által az állami ösztöndíjakra hirdetett pályázat a múlt héten lejárt. A pályázat sorsa a jövőre a napokban fog dönteni az országos képzőművészeti tanács.

**A kaposvári műkiállítás.** A somogyi művészeknek Kaposváron rendezett kiállítás a várakozáson felül sikerült. 3500-an nézték meg 1250 korona tiszta jövedelmét a siketmák intézetének juttatta. Elkelt 3200 korona ára rajz és kép.

## EGYESÜLETEK

**(A Tüdőbetegok Szanatórium-egyesülete.)** Ma délután tartotta meg a *Szegénysorsú Tüdőbetegok Szanatóriumának Egyesülete* V. rendes közgyűlését a tagok rendkívüli nagy érdeklődése mellett. Az elnöki asztalnál gróf *Baththyány* Lajos elnök, báró *Harkányi* Frigyes és *Korányi* Frigyes alelnökök és dr. *Tauszk* Ferenc főtitkár ültek.

Jelen voltak többek között: özv. gróf *A. Mássy* Györgynek, báró *Daniel* Ernőnek, dr. *Korányi* Frigyesnek, *Danie* Gáborné özv. *Aderné* Bancelari *Hedvig*, domoniy Brüll *Miklós*, dr. *Münch* Aurélie, *Weisz* Berholdné, dr. *Elischer* Gyuláné, *Hatvany-Deutch* Józsefné, gróf *Baththyány* Lajosné, *Elek* Pálné, özv. *Herich* Károlyné, *Hernády* Mórné, *Hatvany-Deutch* József és *Sándor*, *csétei* *Herezog* Péter, *Czigler* Győző, *Moriu* Imre, *Elek* Pál, dr. *Kuthy* Dezső, *Béla* *Burckhard* Konrád és dr. *Müller* Kálmán főrendiházi tagok, dr. *Korányi* Sándor egyetemi tanár szomb György országgyűlési képviselő, dr. *Adler* Zsigmond kir. tanácsos, dr. *Seemann* Adolf tiszti főorvos, dr. *Hirkó* László vármegyei főorvos stb.

Gróf *Baththyány* Lajos elnök a közgyűlést megnyitva, meglez szavakban üdvözölte a megjelenteket és röviden fejtette az egyesület céljait. Dr. *Tauszk* Ferenc egyetemi magántanár erre előterjesztette az igazgatóság évi jelentését, amelyből a következőket emeljük ki: Az egyesület vagyonmérlege 640.939 koronát mutat. Az ágyalaptványi helyek 31-re szaporodtak fel, melyhez Budapest 15 óráos 6 ingyenbellye is csatlakozik, úgy hogy összesen 37 ingyen hely van a sanatóriumban. A sanatórium összesen 935.978 koronába került, melyhez a most engedélyezett sorsjegyköltséssel az állam 500.000 koronával fog járulni. Múltán a sanatórium minden irányban kielégítő eredménnyel működött, most már az igazgatóság a tüdővész elleni mozgalomnak országossá tételére foglalkozott, amelynek néhány sanatórium-egyet megalkulása máris látható eredményre. 1902-ben 400 ember vettett fel a sanatóriumba. Ezeneken kívül a jelentés beszámoló az elmúlt év fontosabb mozzanatairól, így a Berlinben tartott nemzetközi tüdővész elleni kongresszus eredményéről is.

A közgyűlés bizottság jelentését szintén dr. *Tauszk* főtitkár terjesztette elő, amely után a mérleget és zárszámadásokat vették tudomásul és a felmentvényt megadták. Az igazgatóságba *Liebmán* egyetemi tanár, a felügyelő-bizottságba pedig *Edekschky* Jenő és ifj. *Emich* Gusztávot választották meg egyhangúlag.

Az elnök indítványára a közgyűlés bizottságot mondott *Széll* Kálmán miniszterelnöknek és *Lukács* László pénzügyminiszternek, a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslatát, amely az egyesületnek alkalmat nyújt a sanatórium kibővítésére. A közönséget felirat alakjában fogják a minisztereknek átjuttatni.

Végül dr. *Korányi* Frigyes tartott magas és nagyszabású értekezést a tüdővész elleni küzdelemről. A kitűnő tudós részletesen ismertette azon pusztításokat, melyeket a tüdővész az egész világon végez. Kifejtette azon elvárásokat, amelyeket külföldön, főleg Angliában, Németországban és Franciaországban a tüdővész megfékezésére és kivált annak továbbterjesztése ellen fogantatottak. Statisztikai adatokat bizonyítja és számaikkal bizonyítja a tüdővész csökkenését, amióta a sanatóriumok felállításával a művelt világ a tuberkulózis ellen védekezik. Ezután rátér arra a kedvező befolyásra, amelyet az egyesület által fenntartott sanatórium és az általa indított mozgalom a tüdővész leküzdésére nálunk gyakorol. A pusztulás azonban — sajnos — még mindig óriási, amely vesélyeztetett még az ország nagyhatalmi állását is, mivelhogy a

népesség igen nagy százaléka a tuberkolózis áldozata. Az elmúlt év márciusában 7000-nél többen haltak meg e veszélyes kórban. Ezekért nem eléggé hangoztatnánk, hogy a tüdővész elleni védekezésnek, úgy mint más művelt országokban, központnak, de az egész országra kiterjedőleg kell lennie. Örömmel látja, hogy nálunk is irányban az első lépés már megtétetett.

Gróf Batthyány Lajos ajánlata a közgyűlés Koránvinak köszönetet mondott a tanácsos beszéceért s annak nyomtatását is elhatározta.

(A Márta-egyesület) báró Dániel Ernőné elnöksége a napokban jól látogatott közgyűlést tartott. Az egyesület ötöttikarának évi jelentéséből meglepéssel vette tudomásul, hogy az 1902. évben egy a helyi néküli növekedés elatására rendelt esedékhon, mint az egyesületi helyközvetítő-irodák jogalma jelentékenyen megnövekedett. Az évi számadások előterjesztése kaposan a közgyűlés Kánia Géza pénztárosnak a föltüntetvnyit jegyzőkönyvi köszönet nyilvánításával egyértelműen megszavazta. Az egyesület további fejlődésére nagy hatással lesz a közgyűlés ama határozata, hogy az évi szeptember hó 1-jétől kezdve a Márta-egyesület helyszerező irodáiban a esedékek egyáltalában nem loznak többé közvetítődaját fizetni, mi az egyesületet a esedékre nevez ingyenes munkaközvetítőt teszi. Az egyesület eddigi ügyvivő elnökét, lovag Falk Zsigmond királyi tanácsost tisztviségéről való lekötözése alkalmából a közgyűlés lelkesedéssel az egyesület első tisztelbeli tagjává választotta. A tisztújítás során a közgyűlés a megválasztott tisztviségeket a következőkkel töltötte be: ügyvivő elnök: Neuschlosz Marcel, alelnök dr. Seregi Zoltán tanácsjegyző, az igazgatóság új tagjai: Bessenyei Ferencné és Ruffi Pál, a választmány új tagjai: Déry Izidorné, Gélyi Arminné, dr. Hernádi Mórné, Wettstein Gyuláné és dr. Szalay Mihály.

## VIDÉK

— (A vármegyei tisztviselők fizetése). Miskolcra látogatottak: Borsodmegye mai közgyűlésén elhatározta hogy a tisztviselők fizetését a tisztviselők fizetéselemelésére összeült kongresszus által meghatározott minimumig emeli s az ebből előálló és a mostani állami dotációval nem fedezett hiányt, mintegy 80.000 korona összeget 1 1/2%-os megyei pótdávval mindaddig kivetli, míg az állami rendezés meglesz. Borsodmegye a többi megyéket körlevében hasonló eljárásra hívja fel.

## SPORT

\*. Gróf Széchenyi Béla a öllövészetért. Gróf Széchenyi Béla koronáról 1900 koronát tűzött ki 1903. október 3-án Pusztai Szent-Lőrinczen tartandó öllövőversenyre. A díjlövésben csak magyar honpolgár vehet részt, társadalmi állásra való tekintet nélkül, aki a beosított ellen soha nem vétett és 1873. január 1-je óta született. Távoiság 300 méter. Minden versenyző tíz lövést tehet. Csakis az időszertit, a közös hadsereg és a honvédségnél használatban levő katonafegyverrel és a hozzá tartozó eredeti haditöltéssel szabad löni. Tét fejéknit 20 korona, a rendező egyesület, a Budapesti Egyetemi Atlétikai-Klub tagjai, a tét felét fizetik. A tétek kétharmadát a második, egyharmadát a harmadik legjobb lövő kapja. A verseny részletes töltételeit a napokban küldi szét a Budapesti Egyetemi Atlétikai-Klub.

\*. Football. Csütörtök délután kerülnek először döntésre az összes magyar atletikai bajnokságok. A legjobb atletikák állnak ki a küzdelemre. hogy a leg-szebb címet kivívják maguknak. Minden verseny győztesének jutalma a magyar bajnoki cím. A bajnoki versenyek után labdarugó-mérkőzés lesz, a magyar és az osztrák labdarugó szövetségének reprezentatív csapatai loznak ezuttal Budapestén első ízben szemben állani. A versenyek a margitszigeti pályán lojnyak le.

\*. Rambler-matoh. Vasárnap, június 14-én délután 3 1/2 órakor mérkőznek a budapesti és bécsi Ramblerok a millenáris versenypályán. Ez alkalommal ötödöör mérkőzik e két csapat és tekiotte eddigi mérkőzések eredményét — kétszer a budapestiek, egyszer a bécsiek győztek és egy alkalommal e döntetlenül végződött a matoh — ezuttal is érdekes küzdelemre van kilátás.

\*. A kassai lövészversenyek mai utolsó napjának eredményéről a következő távirati jelentést kaptuk:

I. Tiszti akadályverseny. Távoiság 3200 méter. Medveczy A. Gyémántja (tulajdonos) első, Gábor második, Hadur harmadik. Azuttal Lord és Klotild. Totalizátor: 10: 23.

II. Földmívelési miniszter díja. Akadályverseny. Távoiság 3200 méter. Reök J. Diving Belje (tulajdonos) első, Jagello második, Zobanotica harmadik. Azuttal Perkal, Cuncator, Begunek Lászlás és Datura. Totalizátor: 10: 46.

III. Hadtest akadályverseny. Távoiság 3200 méter. Nagy A. Homja (Bogay) első, Biro második, Teucl harmadik. Székfü elbukott. Totalizátor: 10: 35.

IV. Magyar Lovar-Egyület díja. Távoiság 1800 méter. Stein R. Innocentje (tulajdonos) első, Nitalor második. Bojgyóttuz harmadik. Azuttal: Mr. Dollar. Totalizátor: 10: 18.

V. Hubertusi vadászverseny. Távoiság 6000 méter.

Kreiser F. Boieja (tulajdonos) első, Roland második, Svéd harmadik. Azuttal: Fly. Totalizátor: 10: 13.

VI. Vigass-díj. Távoiság 1200 méter. Liphay B. Páfránja (Krause) első, Kontár második k. Bodri harmadik. Azuttal: Taranis és Tsocherkessin. Totalizátor: 10: 31.

## Bécsi versenyek.

Bécs, június 9.

A végét járó derby-meeting mai napjának főszáma a Schütteli díj volt, amelynek 6000 koronás díjéért a gyors lovak közül egygyar nevesebbet is felnyergeltek. A verseny kinos meglepetéssel végződött, mert a mult héten hasonló távra kitűnő formát mutatott Wking, amely első kedvenként indult, egy pillanatra so volt versenyben. Győztes Arriviste lett, mely a céltól végig bevezetett. A mai nap különben kárpótlást hozott a bookmakereknek a tegnapielőtti napért, mert a favoritok rendre lemaradtak. Tolmács, a legmacsabb lovak egyike, ma megint kitétt magáért. A startnál lovasát, Cowmant, a földhöz teremtette s aztán megszökött, úgy hogy nem is vett részt a versenyben. A versenyek eredménye a következő:

I. Nyeretlen kétővesek versenye. Díj 3000 korona. Távoiság 1200 méter. Gróf Degenfeld I. Bho-dopja (Spencer) első, Mravik P. Molochja (Cowmann) második. Dreher A. Fair mott gageistja (Cleminson) harmadik, azuttal Cenzi, Grande. Totalizátor: 10: 18. Helyrefogadások: I. 50: 70. II. 50: 103.

II. Handicap. Díj 3000 korona. Távoiság 2000 méter. Blaskovich E. Booskayja (Leiner) első, Schosberger L. Kapusa (Holmes) második, Rohonczy G. Világosa (Russel) harmadik, azuttal Donar, Bonaparte. Totalizátor: 10: 58. Helyrefogadások: I. 50: 116. II. 50: 123.

III. Nyeretlen kétővesek előversenye. Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. Gróf Trautmannsdorff L. Macchavellije (Krousl) első, báró Uchtritz Zs. Rother bonja (Ujka) második, gróf Pálffy I. Etzelje (Russel) harmadik. Azuttal Timakova Meroi, Fulvia, Servus Brezina, Barbi, Donate. Totalizátor: 10: 38. Helyrefogadások: I. 50: 77. II. 50: 143. III. 50: 85.

IV. Schütteli díj. Díj 6000 korona. Távoiság 1200 méter. Szemere M. Arriviste (Bonta) első, gróf Degenfeld J. Royal Flush-ja (Spencer) második, lovag Lederer S. Carie blanche (Slack) harmadik, azuttal Egerlem, Kiss me, Wiking, Minlu, Gazette, Primus.

V. Eladók versenye. Díj 3000 korona. Távoiság 2400 méter. Mautner V. Lope de Vega (Baines) első, Szemere M. Sobrija (Lovász) második, Krausz L. Camperdown (Martinkovits) harmadik. Azuttal: Tolmács, Luftschifferin. Totalizátor: 10: 192. Helyrefogadások: I. 50: 207. II. 50: 84. Tolmács lovasát a startnál levelette és nem vett részt a versenyben.

VI. Munkás gátverseny. Handicap. Díj 4000 korona. Távoiság 2400 méter. Gróf Orsich P. Teras-kterja (Healy) első, Dreher A. Marienburgja (Huxtable) második Schindler L. Gugnja (Seybal) harmadik, azuttal Cavatina, Sweet Love. Totalizátor: 10: 65. Helyrefogadások: I. 50: 154. II. 50: 127.

VII. Eadók handicapja. Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. Herzog M. Rigó a (Lewis) első, Péchy A. Rózsa Lilije (Tarl) második, Schindler L. Fritelje (Russel) harmadik. Azuttal: Ohmar, Hozi, Takaros, Tepla, Boa, Majoranna, Adrienne II Elsa, Mordály. Totalizátor: 10: 46. Helyrefogadások: I. 50: 103. II. 50: 102. III. 50: 210.

## Nyiltér.

A Szinye-Lipóczi  
Lithion-forrás  
kittő sikerrel  
használtatik

**Salvator**

vese-, húgghólyag- és kövszégbántalmak ellen, hóg-dara és vizeleti nehézségeknél, a cukros hógghárndi, továbbá a légző és emésztési szervek hurutainál.

**Húgghajtó hatású!**

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csirmentes!

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a  
Salvator-forrás igazgatóságánál Egeresen.

Budapestén, főraktár Édeskuty L. urnál.

50%-al olcsóbban

szállítjuk kir. közjegyzők, pénzintézetek és kereskedők részére új rendszerű „Asbest”-lemezzel burkolt és 2 mm. vastag vaslemezrel bevont fa-alkotású tűmentes könyv- és okmány-szekrényeket, mint hasonló nagyságú tűmentes pénzeszekrényeket Ezen szekrények főelőnye, hogy teljes tűbiztonságuk mellett, felényli súlylány és jóval nagyobb belső térfogattal bírnak. Árjegyzék és ajánlat bérmentve.

## Hesky Testvérek

cs. és kir. szab. hazai tűz- és betörésmentes pénz- és okmánytartógyára  
Budapest, VI., Szabolcs-utca 4. szám.

Az idény legszebb divatújdonsága nől ruhára a katonatiszti vászón (Champagne-szín), tengerpartit és sötáruhákra, kizárólag áruházamban jut eladásra.

Brammer Odön

Bécsi-utca 4.

## Mohai ÁGNES-Forrás

hazánk legzénsavdusabb természetes savanyúvize. Tiszta, kellemes asztali víz s a Budapest főváros részére való küllő háztartási töltés olcsóbb a szódavíz-nél s jobb minden mesterségesen készített szénsavval töltött viznél.

1e/10 literes palack 36 Hllér. üres palack visszavételi ára 8 Hllér.

Bs. 29/1902.

M. k. All. bacteriologial intézet Budapestén.

Nem kevésbé jellemző a forrás kittő tulajdonságai egyikkért a tisztaságára nézve az 1902. február 18-án megjegett bacteriologial vizsgálatról alkotott vélemény, mely sző szert a következő:

Az előrebocsájtott vizsgálati eredmény tanúsága szerint a mohai ÁGNES-forrás vize bacteriologial szempontból nagyon tiszta és kifogástalan.

Budapestén, 1902. február 18-án.

Dr. Preisz Hugó s. k.

a m. kir. All. bacteriologial intézet vezetője ny. r. tanár.

Kapható minden fővárosi fűszerkereskedésben és a vendéglőkben.

Még a legutóbbi időkig egyetlen viz sem volt egészen biztosan adagolható

a vérköpésben, szivbajban és asthmában szenvedő embereknek, az újabb kísérletekből kiderült, hogy ilyeneknek egyedül a

## MARGIT

### GYÓGYFORRÁS

„Margit-telep. — Bereg-megye”

vize ajánlatos fogyasztásra, a mely ezek mellett nemcsak a húggyzervek betegesedésekn legjobb víz, hanem a legkittőbb borvíz, és enyhén és isze mist mindenki, még a legkisebb gyermekek is szívesen veszik magukhoz a gromor és légzős hurutos megbetegedéseknél.

Kapható minden gyógytár és fűszerkereskedésben.

Országos főraktár:

ÉDESKUTI L. cs. és kir. udvari szállítónál, ásványvíz-nagykereskedő Budapestén.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

## TÖRVÉNYSZÉK

§§ A felelőbírókagok nyári szünete. A szokásos törvénykezési szünet beálltával a Kurián és a táblán megalakították a szünetel tanácsokat. A Kurián: július ötödiktől augusztus elsőjéig: elnök Csathó Ferenc tanácselnök; bírák: Ádam András (polgári), Gyártas Ferenc (polgári), Tóth Gerő (büntető), Zsigmondovics Mihály (büntető), Kovács Béla (polgári, váitó), S. egheó Ignác (büntető), Verováz Gyula (büntető). Szükség esetén Major Kálmán fegyvelmi. Jegyzők: Saárosy Károly, Vida István. Körtvélyes György, Percecl István. Augusztus másodikától huszonkilencedikéig: Szeremley Lajos (büntető), Ádam András (polgári), Nedeczky Odön (büntető), Gyártas Ferenc (polgári), Tóth Gerő (büntető), Szent-Imrey Jenő (büntető), Kovács Antal (polgári), Kovács Béla (polgári), Szükség esetén Major Kálmán fegyvelmi. A királyi itéltőháza: július ötödiktől augusztus másodikáig: Frenreisz István tanácselnök. Bírák: Csiky József (büntető), Lenk Gyula (büntető), Eördögh András (büntető), dr. Baumgarten Károly (polgári), Vég József (polgári), dr. Papp Gyula (polgári). Augusztus másodikától huszonkilencedikéig: Bubla Ferenc tanácselnök. Bírák: Csiky József (büntető), Horváth Béla (büntető), Lenk Gyula (büntető), Baumgarten Károly (polgári), Hamék Kolos (polgári), Gyurkovics László (polgári).

§§ Uj közjegyzőség. Az igazságügyminiszter a nagyváradi törvényszék kerületébe tartozó élelőjárás-bírósg területére küllő közjegyzőséget rendszeresített. E rendszeresítés folytán a nagyváradi közjegyzőség területére a nagyváradi-városi és nagyváradi-vidéki járásbírósgok területére szorítkozik. A rendele 1903. évi október hó 1-ső napján lép hatályba és ezen napig az élelőjárásbírósg a közjegyzői megbízást a nagyváradi közjegyzőnek adja. Az élelőjárás közjegyzőség a debreczeni közjegyzői kamarához log tartozni.

§§ Az apatini jegyző gyilkosa. Gyanutlanul pihenő ki tavaly szeptember tizenkettedikén, Jelmann József apatini jegyző szőleijében a nap fáradalmait, amikor egy orgylikos golyója örkőre elnémította, a

esendőrök csakhamar kérezerítették Müller Andrást, fiatal sváb legényt, akit többen láttak leggyereken ólálkodni az országuton és a szőlők alján. A legény úgy a csendőrök kezén, mint a vizsgálóbíró előtt megvallotta, hogy előre elhatározta a jegyző meggyilkolását, mert tönkretette őket a mindenüket dobraztatta. A zombori esküdtbírósg, mint egy távirat jelenti, ma vonta felelősségre a gyilkost, aki megtagadta korábbi beismerő vallomását s azt állítja, hogy zavarban és a csendőrökkel való félelmében vallott magára. A tárgyalás, mivel százon felül idéztek be tanukat, több napig fog eltarlani.

§§ Egy igazi közbű. Eisner Ferenc, a váci szövőgyár munkavezetője, aki arról híres, hogy gyűlöli a magyarokat, borozgatás közben arra a kijelentésre ragadtatta magát, hogy minden magyar gazember. Ezenkívül oly szemérmesről kijejeéseket használt, hogy a jelenvolt asszonyok kénytelenek voltak pirulva távozni a helyiségből. A társaság több tagja feljelentette Eisnert a pestvidéki járásbírósnál, a nélkül, hogy bármely törvényszakasra hivatkoztak volna. A járásbírósg a följelentés alapján Eisnert közzsemérem elleni vétség miatt pénzbüntetésre ítélte. A vádoltot lelebbezése folytán a pör a pestvidéki törvényszékhez mint főlebbviteli bírósághoz került, amely hamarosan belátja, hogy itt nem közzsemérem elleni vétség, hanem rágalmazás és becsületsértés vétsége fog jönni. De ebben természetesen csak akkor lehet érdemlegesen határozni, ha magánpanaszos lép fel a sértő ellen. Már most az a nevezetes körülmény állott be, hogy miután Eisner az ő kila-kadásaival minden magyar embert rágalmazott és becsületsértést mérsért, a vád átvételére minden magyar ember jogosítva volt. Főlpattant tehát a helyéről dr. Horvát János királyi ügyész s kijelentette, hogy ő mint magyar ember a vádat átveti. A törvényszék erre Eisner Ferencet rágalmazás és becsületsértés miatt 600 korona pénzbüntetésre ítélte.

§§ Elusztort ruhák. Krausz József, akinek Krausz és társa, valamint Karacsony és társa cég elnevezés alatt kész ruhákra üzlete volt, két év előtti fizetés-képelen lett, később csődbe került. A csődvizsgálat során annyi terhelő adat került a bíróság kezébe, hogy Krausz ellenében, hogy letartóztatás csak 12.000 korona óvadék ellenében bocsátották szabadon. Krausz ugyanis rakárának áruát a bitelek megkötésére céljából pótom aron elvesztegette úgy hogy 130.000 korona adóssággal szemben alig volt valami csődvő vagyona. Krausz József neve nem volt ismeretlen a bíróság előtt, mert már egy ízben kéthavi börtönrre ítélték orgezdáltság miatt. Ugyanis egyik rokona, az öngyilkos Lóry bankár alkalmazottja volt, etől sik-kasztott s az esikkasztott pénz egy részét Krausz József kapta meg s üzletének alapitókje ebből a pénzből szarmazott. De nem igen boldogult sem a pénzzel, sem az üzlettel, mert csődbe került. A törvényszék család bukás büntette miatt vád alá helyezte s kétnapra tárgyalás után kétféle jegyzőhára itelle.

§§ A budafoki orvosok. Orvosi körökben általános érdeklődést keltett a két budafoki orvosnak, dr. Berar Gyulának és dr. Tausz Ferencnek a bűnpöre. Azzal vádolták őket, hogy Czember Jakab parasztelegy, akit Heltinger Lőrinc egy kocsmán verekedés alkalmával megsebesített, az ő mulasztásnak következtében vérézt el. A bűnpört első ízben a pestvidéki törvényszék tárgyalta, amely Heltinger Lőrincet súlyos testi sértés vétsége miatt egy évi fogházra, a két orvost pedig gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt fejenként 500 korona pénzbüntetésre ítélte, s kötelezte őket ezután, hogy a támasz nélkül maradt özvegynek és négy árvaának 2500 korona kártérítést fizesse. A királyi tábla azonban az ítéletet megsemmisítette s az ügyet esküdtbíró elé utalta. A pestvidéki esküdtbírósg több napig tartó tárgyalás után a két orvost fölmentelte, Heltingert ellenben hat év fogházra s súlyos testi sértésért 3 évi fogházra ítélte. A Kuria az esküdtbírósg ítéletét formahiba miatt megsemmisítette s utaltatta a törvényszék, hogy az esküdtbírók már meghozott verdiktje alapján újabb ítéletet hozzon. Ennek megfelelően a pestvidéki törvényszék ma Rona Kamil táblai airó elnökletével újabb ítéletet hozott, amelynek rendelkezése része azonban a régi maradt. A bíróság az orvosokat újra fölmentelte, Heltingert pedig ismét 3 évi fogházra ítélte, ebből 4 hónapot a vizsgálati költség kifizetésének véve. Együttal kötelezte Heltingert, hogy özv. Czember Jakabnak és árvaának 2500 korona kártérítést fizesse. Heltinger védője semmiségi panaszt jelentett be.

## TÁVIRATOK

Páris, június 9. A vádtanács ma úgy határozott, hogy Humbert Frigyes és Teréz és Dauvignac Emilt és Romain hamisítás és csalás büntete miatt a Seine-megye esküdtbírósga elé állítja.

Madrid, június 9. Nunez de Arze híres költő és volt miniszter ma délután meghalt.

Bécs, június 9. A közszegtanács Talliáni nunci-usnak a kettős nagyságu Szalvator-érmét adományozta.

### Az új galíciai helytartó.

Bécs, június 9. A holnapi Wiener Zeitung nyilvánosságra fogja hozni gróf Pininski galíciai helytartóának állásától való felmentését és gróf Potocki Andrasnak utódjául való kinevezését. Gróf Pininskit

együttal meghívják az urakházába. Az uralkodó gróf Potockinak Galicia autonóm igazgatásának vezetése körül szerzett érdemeiért osztrári kéziratban köszönetet mond.

### Ez is revanóho.

Beni-Ounif, június 9. A mai délelőtt nyugodtan folyt le. Fígig lakossága az oázisokban marad és ovatosan a halmok határáig nyomul előre. Francia járók és előőrök ügyelnek a vidéken. Híre jár, hogy Senaga lakossága 300 halottat és számos sebesültet veszített. Senaga majdnem teljesen elpusztult.

### Goblet a Combes-kormány ellen.

Páris, június 9. Goblet volt miniszter a Revue Politique et Parlementaireben e cím alatt: „Hova vezetünk?” egy cikket közöl, amelyben azt mondja, hogy Franciaország, amióta a köztársaságot végleg meg-alapították, sohasem volt oly kritikus helyzetben, mint ma. Először történi, hogy ellenséges pártok a tem-ploomba mennek, hogy a rendőrség szemelátára verekedjenek. Ez tiszta vallási és polgárháború. Mielőbb véget kell vetni ennek az állapotnak, nem-csak azért, hogy megadják az országnak a belső békét, hanem a külpolitika szempontjából is. Mily szerepet vigyen egy nép a világban, ha nem mutat-kozik képesnek arra, hogy önmagát kormányozza? A kongregációk egész fejlődése joggal magára vonta az államhatalom figyelmét. Újút kellett volna állani a kongregációk fejlődésének és visszaéléseinek, de anélkül, hogy a személyes szabadságot és a vallás és gondolkodás szabadságát megsértésék. Ágódva kell most kérdeznünk, hova fog ez vezetni? A ellenzéki lapok reprodukálják ezt a cikket és remélik, hogy hatást fog tenni a képviselőházban.

### A gabonavám eltörlése.

London, június 9. (Alsóház.) Zsuoit ház előtt Hiks-Beach a kedvezményes vámkor megbeszélését illetőleg azt a kérdést intézi az elnökhöz, vajjon a Chamberlain gyarmatügyi miniszter által javasolt vámpolitika megbeszélése Chaplinnak a pénzügyi törvényhez benyújtott módosítványa, vagy pedig magán-a törvényjavaslatnak tárgyalása alkalmával törté-nék-e.

Az elnök azt válaszolja, hogy gondosan megfontolta ezt az ügyet és az a nézete, hogy a kedvez-ményes vámkor kérdése nem tartozik a pénzügyi tör-vényhez, azért e kérdés megbeszélése o törvénya-vaslatnál nem engedhető A házszabályok szerint Chaplin módosítványa a vitának kizárólag gabona-vámokra kell szorítkoznia. A ház megkezdte a pénzügyi törvény tárgyalását Chaplin indítványával. A gabonavám eltörlése ellen irányuló indítványt megokolva, Chaplin kijelenti, hogy a kormány számtalan barátja keilletlenül és visszatetséssel fogadta az a javaslatot, hogy ezt a vámot ismét töröljék el. Ez az érv, amely a leg-utóbbi év folyamán kifejezésre jutott, a mellett szól, hogy a vám most hatályban maradjon. Ritchie pénzügyminiszter jóvá nem tehető bállepést követelt el. A vám eltörlésének politikája ellenkezik Chamberlain nézetével. Érhetetlen a kormány politikája, hogy el-dobja az egyetlen fogvort, amelylyel a Chamberlain által hirdetett nagy eszmének megvalósíthatja. Mac Iver (konzervatív) támogatja ezt az indítványt.

Ritchie pénzügyminiszter kijelentette, hogy a kormány szükségesnek tartja a kedvezményes tarifák kérdésének megvizsgálását. A szóló csodálkozók ha-ly vizsgálat valamely gyakorlati eszközt mutatna ily politika végrehajtására. A miniszter meggyőződésből híve a szabad kereskedelemnek és amennyire ezidő-szerint ismeri a dolgot, nem vallhat magának oly politikát, amelyet Anglia és gyarmatai érdekeire nézve károsnak tart.

Ritchie ezután igazolja a gabonavám eltörlését. A vámot alkalmas volt beszédni a nagy nemzet szük-ség idején és el kell törölni, midőn vizsgálatóbb ki-látások nyílnak meg előttünk. Ebben nincs követke-zetlenség és ha sajnálom is, hogy a kormány híveink közül néhányat megsértett, mégis azt hiszem, hogy eljárásunk az ország támogatja. (Tetszés)

A vita további folyamán a kormányának számos híve ellene fordult a gabonavámra vonatkozó politikájának meg-valtoztatása miatt és hangsúlyozta a politikai helyzet rendkívüli jellegét amelyet a kormány eljárása teremtet.

### A Libau katasztrófája.

Marseille, június 9. Az Insulaire parancsnokának jelentése azt mondja, hogy a Libau, miután a két hajó intőjeleket váltott, egyenesen elvágta az ő útját. Nem tudja ezt megérteni, mert a Libau teljesen sza-badon mozoghatott.

Marseille, június 9. A szerencsétlenül járt Libau gőzös kapitánya jelentésében kifejti, hogy abban a pillanatban, midőn az Insulairt észrevette, megtelelő fordulatot tett, hogy elkerülje az összeütközést. Az intőjelek dacára azonban az Insulairt egyenesen neki-met a Libau oldalának és ez a szárazföld közelsége miatt nem térhetett ki az összeütközés elől.

Páris, június 9. Az Elyséeben tartott miniszter-tanács elhatározta, hogy a parlamentből 50.000 frankos hitelt kér a Libau nevű elsőlyedő hajó áldozatai szá-mára.

Páris, június 9. Hír szerint az Antoine Fraissinet nevű gőzös, mely ugyanazé a társaság, melynek

a Libau tulajdona volt, az Elefántesont-parton hajó-törést szenvedett. A hajó legeysége megmenekült. A gőzöt, amelyen utasok nem voltak elvesztettek tartják.

### Támadások a szibériai vasut ellen.

Vladivostok, június 9. A Vosztoci Vesz-nik híre szerint már a tavasz eleje óta jelentékeny kunkuk bandák nyugtalanítják a kelet-szibériai vasut keleti ré-szeit, hol sok rablás eset fordul elő, bár vasuti hi-vatalnokokat még nem támadtak meg. A hatóságok tétlenek. Ha nem nyulnak erőlyes intézkedésekhez, további támadásoktól lehet tar'ani. Kuropatkin had-ügyminiszter Japánba utazott.

### Közzgazdasági táviratok.

Bécs, június 9. (A Budapesti Napló telefonje-lentése) Eladatok búza: tiszavidéki 835-830, bánáti 790-845, marchofeldi 765-780 K.; rozs: szalvó-niai 710-725, pestvidéki 715-735 K.; tengeri: 680-675 K.; zab: 650-650 K.

Bécs, június 9. A császár- királyi államvasutak igazgatása beruházási előkora 1903 január 1-től április végéig 28.019.961 koronát fordított. E mellett a keze-lési eredmény az e ső három hónapra végérvényesen, áprilisra pedig ideiglenesen van megállapítva. A lenti összegből 26.328.485 korona esik a beruházási terre-zetben előrelátott bitelekre és pedig 9.977.115 korona államvasuti építésre és 16.331.370 korona államvasuti üzetre. Ezenkívül az 1903. évi szőlő állami költség-vetés rendkívüli hitelenek terhére esnek, részben épí-tési, részben üzem-előkora 930.416 korona és helyi-erdekű vasutak kocsiparkjának beszerzésére szolgáló bitelek terhére 813.920 korona. Fontemlített teljes ösz-szegből különösen kocsipark beszerzésére eddig kiad-tak előre 11.954.030 koronát.

Bécs, június 9. A nadrági vasműrészvénytárs-ság mai közgyűlésén bejelentették, hogy a vállalat, jőlehet már-már létrejött a meggyezés, nem lépett be a magyar vaskartellba.

Berlin június 9. Az egyesült Király- és Laura-kohók telügyleg-bizottságának mai üléseben benyúj-totta az igazgatóság a folyó 1902-03. üzletév harmad-ik negyedéről szóló jelentést. A bruttó nyereség, az összes költségek, költség-kamatok stb. stb. fedezése után a harmadik évnegyedre 1.582.297 márka, azaz 234.415 márkával több, mint a múlt évben (+63%). A foglalkozásnak a mérete a kohókna 13.116.100 márka a tavalyi 11.700.000 márkához képest.

### New-York, június 9. (Termenyfőrség.) (Zárlat.)

Gyapot: New-Yorkban neyben 11.40 (11.90), júniusra 12.11 (11.81). Szeptemberre 10.55 (10.25). New-Orleans-ban helyben 12.1/4 (12.1/4). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55). Stand white Philadelphiában 8.50 (8.50). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — Zsír: Western steam 9.15 (9.15). Rohe és Brothers 9.15 (9.15). — Tengeri irányzata szilárd. — Júniusra —. — (—). — Júliusra 56.1/4 (56.1/4). — Szept-re 53.3/4 (54). — Búza irányzata szilárd. Píros ószi neyben 85 — (85). — Júniusra —. — (—). — Júli-ra 81 1/4 (81). — Szept-re 77.1/4 (77.1/4). — Dec-re 77.1/4 (78.1/4). — Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5.6 (5.6). — Júniusra 3.65 (3.65). Szept-re 3.85 (3.85). — Liszt: Spring Wheat clears 3 10 — (3.10 — 3.20). Cukor: 3.1/2 (3.1/2). On 25 — (25 — 28.25) (28 — 28.25). Rész: 14.50 — 14.75 (14.75 — 14.75). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

### Chicago, június 9. (Termenyfőrség.) (Zárlat.)

Búza irányzata szilárd. Júniusra —. — (—). — Júliusra 75.1/4 (75.1/4). — Tengeri irányzata szilárd. — Júli-ra 47.1/2 (47.1/2). — Zsír: Júli-ra 8.85 (8.77). Okt-re 8.95 (8.87). — Szalonna short clear 9.85 (9.85). — Sertészsír: Júliusra 16.95 (16.92). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

## Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

„Tizenhárom próba.” Sorainak tartalma nagy-on is megszívlelendő. Mi is azon a nézetem vagyunk, hogy a szabadelvűpárti képviselőknek minden lehetőt el kellene követniük egy-egy szabadelvű jelölt érde-keben. Sajnáljuk, hogy ez Nógrádban nem törté-nt meg.

— Tudakodó. Az idegen szavaknak ez az értel-mük: perhorreskál = elítélve rosszal; alternative = vagy-lagos két eset; szubjektív = a'anyi. — B. F. Az Országos Iparegyesület (Uj-utca 4.) megírja a gyárak jegyzékét, méltóztassék elkérni a jegyzéket. — H. M. A pénzügyminiszter új rendelkezése értelmében az üzletben elrekesztett helyiségekben kell árusítania vala-mely megbízottjának. — R. M. Egyéves önkéntessé-g alatt elvégezheti az élelmezési tisztu tanfolyamot. — Versekőrlő nem írhatunk külön-külön. Bíráló megjegy-zést csak olyanokra tesszünk, amelyek figyelmet érdemel-nek. Szó gálon ez együttes választás ágyaknak, akiknek a szárnypórbálgatásairól nem emlékezünk meg. — Sz. A. Torza. Államvizsga elegendő kvalifikáció. A belügyminisztérium állapítja meg a kerületek szánát. T. I. Budáros. A hadkiegészítő parancsnokságnál adja be a kérvényt. — D. V. Veresmarit. Vevőre eselleg hirdetés révén akadáhat. Nem tudhatjuk, ki nek van szük-sége rá.

## KÜLÖNFÉLÉK

## Ikárus.

Repülni!... Ember örök vágya!  
Felhőt hasítani büszkén, szabadon,  
Szállni port, békét, bilincset le ázva,  
Embernemlaktak, néma tájakon...  
Isten trónjához közelebb repülve,  
Lágyan himbálóz szellő-szárnnyal űlve,  
Egy érzés — nagy, egy eszme — isteni,  
Szívem, agyam, minden ízem előlly,  
... Világokat tudnék teremteni! —  
Repülni!... Ember örök vágya!

Ikárus!... Ah oly régi a mese.  
Viasz-szárnnyal repült az égnek,  
S elefejté Daedalus gyermeke,  
Hogy ott a napnak hő sugárjait égnek!  
A nap melege húrta, csapta, vont,  
Repült, repült! — ujjongva, szabadon,  
A nap tűze rá hő sugarat ont,  
Alant meglátva a tengerhabon;  
S míg mámorosan miód közelebb szárnnyal,  
Ragadta vágya, már nem bírt vele,  
Meglágyta a hő a viasz-szárnnyal,  
S zuhant Ikárus... zuhant lefele...  
A tenger habja megnyílt pillanatra  
Össze az ár zúgva csapott felette,  
S a vizek fölött ott zokogott apja,  
Piát... reményét... mindenét temetve! —

Röplők én is, mint te, ó Ikárus,  
Vonz, hív a vágy és nem bírok vele,  
Remélem tán, hogy imoszabb a szárnnyam?  
Hogy nem olvaszlik a nap heve?  
Mit tudom én! Én bírom, én remélek,  
Én hiszem azt, hogy erősebb a szárnnyam,  
Nem lesz egy sorsom, Ikárus, téved,  
En küzdök majd — de előrem a vágyam!  
Vagy... meglehet... hisz halandó szemével  
Ki láthat át a jövő fátyolán?  
Lezuhanok az égről, mint Ikárus  
— S te megsiratsz majd, drága jó anyám!

Miklós Judith.

## Páris.

— A nyári divat! —

Mikor néhány héttel ezelőtt felhangzott az általános panasz, mert a „Grand Prix“-t, a versenyidény hivatalos záróróját a szokottnál előbb tüzték ki, a versenyrendező-bizottság megrávdó maladójai résztvevő aroot ültök, de minden — irlalmasságukat kérelmező esdeklést azzal utasítottak el: Nem lehet! — Nagyszerűen meg kellett vallaniok, hogy itt is meg kell hajolniok a hatalmas Anglia paranasszava előtt, és hogy a párisi veensenyaptár szigorúan az epsomi derby szerint lesz meghatározva.

S így minden, ami a divatnak és a divat által él, rohamosan közeledni látja az idény végét, melynek első fele csaknem kizárólag ködös, esős napok homályában telt el. Szerencsére Divat ó felsége javíthatlan optimista s így most is — bár az udvariati természet naponként rácsófol reményeire — türelmetlenül hisz a nyári veridény várva-várt győzelmében. Mert az arany napugarak nélkülözhetlen kísérői annak a lényes látványosságnak, mit a chantillyi, autenti és longchamps versenyek évenként nyújtanak. A legszebb, legesodásabb nyári tolette is, ha esős, ködös a háttérre — sajnálatot kelt csodálat helyett. S hol van az az asszony, aki el tudja viselni a sajnálkozást — mennyivel kevésbé, ha Páris osodás levegőjében született!

A mai divat különösen a karosú hölgyek számára lett teremtve. Az ó kecses alakjuk könnyebben magára öltethi a most nélkülözhetetlennek jelölt formákat. Ez ki van zárva azoknál, akiket a sors a csipő és egyéb alakbeli kerekdedségekkel megáldott. — Elől egyenes legyen az alak! — ez a jelszó manapság. El kell tűnnie annak a bevágásnak, mely eddig a derék karosúságát jelölte. El kell tűnnie annak a gömbölyded vonalnak, mely a mell domborodásait kiütötte. Merőben egyenes vonal köti össze a mellét az övvel. Néhány centiméternyi derékbüsgetőbblet ma nem igen számít.

A keskeny, hosszú aljak nagyban hozzájárulnak annak az illúzióknak felköltéséhez, hogy asszonyaink mint megannyi tulvilági lények lebegnek ezen a sárteken. A puhán leomló, hosszú ujjak, a habkönnyű szövetek megerősítik ezt a csalódást. Így lett a selyempupa crépe de Chine, selyem-muszlin, a puha grenadine, állászó voile és barége a divat nagy tárházába besorozva. A simulékony foulard is lépést igyekszik tartani vetélytársaival, bár az új, japáni Shantungs-ok vastagszálu selymei erősen háttérbe szorították.

Ezek a Shantungs-ok, melyek az idei divat „clou“-ját adják, sárgás árnyalatokban ismertek, vagy szelid pasztellszínekben. Esős fellegektől árnyalt égszínké, félig érett epertől kölcsönzött, halványvörös, a zöldnek minden tónpa árnyalata, tejfehér és az a fátyolozott sárgás szín, mit a divat évkönyvébe „champagne“ azaz pezsgőszín néven ígattak, ezek az uralkodó tónusok.

Csipkebetétek, himzett medaillonok, szegélysorok tarkítják a szövetek felületét. És általában azt lehet mondani, hogy ma csaknem kizárólag a szabás dönti el a tolette-remeket sorsát.

A szövetgyárosok, melyek az 1903-ik év nyári divatjának bírodalmába bekerülni akarnak, kénytelenek minden hüségéről lemondani. Minden önálló alkotásuk ki van zárva, tisztán segítő munkásszerepet szabad vállalniok.

— Adjatok nekünk sima, puha anyagot, esinös, kellemes színekben, a többi a mi dolgunk! — jelen-

tették ki a női-öltözék alkotó poétái, a divatművészek és a munkások ezreitől segítve, lázasan munkához láttak. A szövetek sima felületén esőbös barázdák keltek likacsos, fligrán-hímzésekkel öltve. Azután hosszú pókokat szőtt közzük a szorgos tű, himes pilóket és csillagok legyeket a színes selyemszál. A kézmunka és hímzés ézen művészi díszel természetesen szokatlan magasra hajtják föl a női ruhák árát és aki nem dícselkedhetik jó adag türelemmel, az ma ne álljon szóba a szabókkal és szabónőkkel. Legszebbek a gallérok: csipkéből, hímzésből, muszlinból és csipkebetétekből öltve, plüsszított nyakkendők alakjában mint amlinóket Molliere hősei viseltek, így mutatkozik be az idevágó műtár. Ennél sokkal imponálóbbak a hatalmas csipkegallérok, hasonlóak azokhoz, amelyeket Helene Fourment, Rubens neje oly nagy előszeretettel viselt. Ennek a jól megteremtett hölgynek különben okvetlen négytíz marienbáti kurára lenne szüksége, ha sikerrel akarna a mai divat követelményeire alkalmazkodni.

Látunk pazar gallérokat, hasonlókat a Stuart Mária által viseltéhez, hosszú stólák velencei vagy brüsszeli csipkéből, csipkealkotók, nyakbavetők, miket mint tavasszal a prémoákokat, úgy kell viselnünk, mintha el akarnók őket vesztetni. Olyan hanyagul kell őket a vállon átvetni. Selyemmuszlinból, rövid, fehér strucc-tollakból — mely utóbbiak égszínké, halványrózsaszín, vagy zöb alapon fakadnak — is készítenek nyakbavetőket. Egészen clunyi, irlandi és velencei-csipkéből készült ruhák mesésép kivitelben suhogtak tova a versenypályán; színük fehér, aranyárgás vagy szürkés volt, de mindig attól a vöröses árnyalattól kísérve, melylyel csak a valódi csipkék dícselkedhetnek, s amely nekik azt a sajátos, karakterisztikus patinát megadja.

Fűzőld selyemszövetek a kísérői vagy világosbarna taffetából szabtottak. Ez a világosbarna taffeták különben egész tolettekre is sűrűn használtatik. Hangulatos díszük a kecsesen elrendezett, elszárgult muszlinból szabott fichu, melyet rojtszerűen többsoros rózsalevelek szegélyeznek. Ezek a levelek közvetlenül a szövetbe vannak akasztva, vékony szálaikon lebegnek oly könnyen, hogy minden leheltől meglibbennek.

A ruhaalak szabása valóságos építészeti tanulmányokon alapul. Nehogy a rájuk pazarolt szövetbőség folytan tulzottá váljanak, a csipőn sűrűn letetik őket. A ráncok felülről lefelé, vagy körben a szoknya körül futnak. Függőleges és vízszintes szegélysorok szelik keresztül-kasul a modern szoknyát; átúrt hímzések vagy kerek díszek mintegy áthidálják a hegyes ékekhez hasonló díszeket, melyek így, könnyen egymáshoz öltve, engedelmeskednek a test minden mozdulatának.

A praktikus célokat szogáló alakait kivétel nélkül rövidre szabják. A „costume trotteur“ nélkülöz-

## REGÉNY

## Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(41)

Motta mester a vállát vonogatta.  
— Ah, a parasztok? Arról később beszéljünk, ha majd eljön a tél. Mitől fél?  
— Mitől? Magamat féltom!... Maga nem tudja, hogy Palermóban forradalmat csinálnak. Lábuujhegyen ment a kanonok az ajtóhoz, hogy betegye és sötét arecal tért vissza.  
— A carbonárik!... Itt is behozták a szép újságot! Beszélhetek róla, mert nem a gyónási titok pecsétje alatt tudtam meg. Nálunk is van egy párt.

— És megmagyarázta, miben áll a dolog: új törvényeket alkotni, a régiakat lerombolni.

— Pártot, érti? Tavoso doktor például Margano helyébe és így tovább! Minden paraszt kívánja a maga darab földjét! A nagyok és kicsinyek mind együttvéve! Sőt azt is beszélék, hogy a király fia is mellette van, a calabriai herceg.

Motta mester, aki tágira moresztelt szemekkel hallgatott a kanonokra, most felkiáltott:  
— Ha így van... magam is mellette vagyok! Nem kívánok magamnak mást! És ezt maga ezzel az arecal mondja? Maga ugyan szépen megijesztett, Istenemre!

A kanonok kitátotta a száját.  
— Micsoda tréfa ez? Vagy nem tudja, mi a forradalom? Azt, amit Franciaországban csináltak, érte meg már. De hiszen maga nem olvassa a világtörténelmet.

— Nem, — szólt Motta. — Nem törődöm vele.

— De én! A forradalom annyit tesz, mint felborítani a kosarat és azok, akik lent voltak, felülkerekednek: a kiéhezettek, a nyomorgók!...  
— No, hát mi voltam én husz évvel ezelőtt?

— De most már nem az! Most már veszteti valója van, ember! Tudja-e maga, mi történik majd? Ma a községi földeket akarják és holnap már a magáét és az enyémet követelik! Köszönöm, köszönöm! Nem azért irattam rá az ördögbe annyi esztendő óta a lelkemet, hogy...

— Igen! Segíteni kell magán az embernek, hogy alá ne merüljön, kedves kanonok ur. Tartsa fenn magát az ember, ha nem akarja, hogy a parasztok két kézzel szolgálják ki magukat. Ismerem őket... tudom, mivő legyek, legyen nyugodt.

— És elkezdte az idejét bővebben kifejteni; macskalábakkal kikaparni a gesztenyét a tűzből és ha történik valami, egy negyedrőrára szintén megragadni a vakoló lapátot és gánesot vetni a nagyuraknak, akiket még azzal sem tudott lekenyerezni, hogy feleségül vett egy leányt közülök, hozomány nélkül, annál jobb...

Szemei e pillanatban Biancát érték, aki még mindig a kerevet sarkában ült és a félemtől halványan, hol az egyike, hol a másikra nézett és nem merte kinyitni a száját.

— Nem rólad beszéltek, tudod. Nem bántam meg, amit tettem. Nem a te hibád. Minden üzlet nem sikerülhet azonnal. És ugyanakkor valami jót oleslekszik vele az ember...

A kanonok engedte magát meggyőzgetni és helyeselte társának fejtegetéseit:

— Senkinek sem fog meggőrbülni még egy hajszála sem, ha az embernek rövid időre kezébe kellene vennie a vakolólapátot... mennyi mindent lehetne tenni...

— Ön mindenekelőtt egyet fog tenni! — vágott közbe Motta mester. — Vagyis azzal, aki az ügyet a kezében tartja, beszélni fog és megmondja neki, hogy mi is ott akarunk lenni.

— Hogyan, — mit mond maga?... Egy lelkész!...

— Ugyan, hagyjon nekem békét, kanonok!... Ha a király fia ott van, maga is ott lehet!

— Az ördögbe, a király fiának nem fogják fejét venni, de...

— Ne féljen, hogy fejét veszik! Ha ugyan, mint én mondja, az egész országban mindenkinek a fejét vennék. Azt hiszi, hogy az alatt az idő alatt nem csináltam meg számításaimat? Ha mi ott leszünk, hogy lássuk, mi fő a fazékban... Közben kell lennünk... Egy csöpp észszel és pénzzel... Tudom, mit beszélnek.

Bianca most elkezdett hebegni.

— Oh szent Isten, mit akarsz te csinálni?

...: Csaldápa!...

A kanonok nyugtalanul Biancára nézett, mintha már nyakán érezné a köteleket.

— Motta hozzátette megnyugtatótása végett:

— Nem, nem, nem nem tudja, mit beszél. Ő tulhajtott szeretetből beszél, a szegény. — Aztán, miközben a kanonokot az előszobába kikísérte, így folytatta: — Lásza? Kezd szeretni engem... Igen, a gyermekek erős köteleket alkotnak! Reméljük, hogy azok legalább boldogabbak és megelégedettebbek lesznek nálam, mert én... Megmondjam önnek, kanonok, mint a halál pillanatában? Agyon-dolgoztam magamat, hogy vagyont szerezzek... Most kockáztatom még a bőrcmet is, ha az ember önt hallja... És mi hasznom volt belőle? Mondja, mi hasznom volt belőle?

Kilencedik fejezet.

A községben nagy izgalom mutatkozott. Híreket vártak Palermóból. A gyógyszerész szónoklatokat tartott patikájában. Ciolla hol itt, hol ott kiabált. Néplázitók felingerelték a parasztokat is: a községi földek, amelyeket negyven év után kiragadták a Zaccó-család kezéből... hallatlan áron. Ennek a Motta mesternek nagyon hosszú ujjai voltak... Ha a földek ára úgy felszokott, akkor még többet fog rajtok keresni! Mindez a

hetlen kísérője lett a párisi nőnek; viseli a reggeli bevásárlásoknál, sétánál.

Az idők változása ellen sikerrel érvel a bolero. Sok változáson ment át, de alapjában évekig megőrizte uralmát. Ma bő, ráncos és olyan rövid, hogy a fehér himzéses vagy csipkebluzok körül kilátászanak alóla. A csak könyökig érő, bő ujjak alól is kidudorodnak a lenge csipkehüllamok. A felső ujj gyakran ki van hasítva, nemkülönben a bolero oldalai is — mintegy ama relatív szabadság jehé-séül, mit mindannyian a sokat elítélt, modern világban élveznék. Hiszen csak nemrég emlegették azt a szigorú tilalmat, melylyel a tizenharmadik és tizenegyedik században a hasított ruhák viselését eltiltották. Akkoriban egy tszigorú tanácsnok a női ruhák kivágását is szabályozni akarta. De az igazsághoz biven meg kell jegyeznem, hogy a törvény holt betűje vereséget szenvedett az eleven, viruló hiúsággal szemben.

Históriai emlékeken alapszanak az elől-hátul négysszög lebbenekben végződő bolero. Egykor fürge apródok viselték, akik a többi cselédségnél szivesebben teljesítették urnőjük parancsait.

A nagyon divatos, széles övű bő ráncos bluzok dudorodnak. Mig csak elől alkalmazták a bő dudort, addig gyözedemesen megállja a helyét. De az izléstelen né válna, ha köröskörül torzitaná el az alakot.

A piké és vészon halvány, finom színei szinte ráévalnak mosósószövet voltak. De a tisztító-intézetek kellő kimélettel tudják a kényes színeket kezelni. Szinpompások a Ragé-grenadine ruhák taffetás-bodroktól és himzésektől diszesen. A sárgás vons-olitoileteket tarka román és arany-szálaktól csillogó himzések díszítik. Fehér battiszt és csipkealkjakat békés egyetértésben kísérnek a pastellikék Shantungbolero. A bluzok terén gyzedemesen hódít a fehér szín csipkében, battisztban, selyemben és minden egyéb erre alkalmas szövetben.

Mig a sportok napokint közölnek a kedvelt lo egészségéről jelentéseket, a divat világában száról-szajra jár az aggodó kérdés: vajon melyik ruha-minta fogja a díjat elnyerni. Ezzel az általános elismerést kell értenünk. S csaknem ugy látszik, mintha egy amerikai nő jönné be elsőnek a célhoz — egy teljes uszályhosszal. Miss Pierpont Morgan ugyanis csak rövid ideje időzik Párisban és ruhaszámlái máris százezrekre rugnak. S a mellett Miss Morgannak még férje szemrehányásaitól sem kell félnie, mert a trösztök királya — hála Istennek — fölüláll a szabó-számlák nivóján.

**+ Az emberi agy.** Dr. Matekka egy cseh tudományosságnak előadta az emberi agyról végzett vizsgálódásainak eredményét és előadása során érdekes eseteket említett. A legnehezebb térfü-agy, amely

szegény emberek vére! A község vagyona... Tehát mindenkinek van joga hozzá! Tehát mindenki vehet belőlük egy darabot.

Vasárnap volt, szent Assunta napján. Előttevaló este levél jött Palermóból, amely mint szikra a puskaporban hordóba, repült tova, mintha mindenki olvasta volna. Már korán reggel tele volt a főtér parasztokkal, a fehér sapkák nyugzsgése, fenyegető moraj volt. Girolamo fráter, aki a többi elégedetlennel az árnyékban ült a jegyző irodája előtt a lépcsőkön, a bő ujjában hordott pisztolyt mutogatta Zacco bárnának, amikor az arrafelé sompolygott:

— Látja ezt, báró ur?... Az eljogok korszaka most lejárt!... Ezentul mind egyenlőek vagyunk!...

Hire terjedt Girolamo fráter terveinek is, hogy a barát ki akar ugrani a reverendából, Passaneto mellett egy birtokot ragad magához és feleségül veszi Margaroné leányát, a legfiatalabbikat.

A jegyzőnek, aki néhány érdekes iratot akart kihozni az irodájából, kalapot kellett emelnie Girolamo fráter előtt, hogy belépessen.

— Engedelmelekkel, uraim!... Aztán Margaroné urhoz csatlakozott. — Hallja, beszélnivalom van önnel. — És karon fogta Margaronét, közeledve a ház felé és folyvást beszélgetve. Margaroné minden modolatlán elspadt, amit a jegyző a levegőben leírt, de megmaradt a szérü mellett, bár egészen sárga lett a félelemtől. A jegyző hevesen megszorította karját, amikor a Sant Antonio felé vezetők kis utcán mentek.

— Nézze? Hallja? Azt akarja, hogy kezét nyujtsanak egymásnak a paraszto és megtáncol-tassanak bennünket?

A kis utca háttérében levő tér olyan volt, mintha egy darázs-fészék volna, Nanni, Polagotti és más mezei munkások izgatottan, ordítva, hadonázva és mérget, epét köpve, hol az egyik, hol a másik csoporthoz rohantak.

(Folytatása következik.)

eddig vizsgálat alá került, egy 22 éves, 180 centiméter hosszú, jól táplált fiatalember volt és 1820 grammot tett ki. Az illető vízbe ölte magát. A legnagyobb női agy eddig 1500 grammnyi volt; a legkisebb 1020 gramm. Csak egy 89 éves végelgyengülő asszonynak volt még ennél is kisebb agya: 1000 grammnyi. Az átlagos agymennyiség a férfinnál 1400 gramm, a nőnél 1200 gramm. Kimutatta az összehajgást az ember munkaköre és agyának sulya közt is. A napszamos agya átlag 1410 gramm, egy bizonyos szakban dolgozó munkásé 1433 gramm, cseléd-emberkéé 1436 gramm, gépészeké, gyárimunkásoké 1450 gramm, kereskedőké, tanítóké hivatalnokké, zenészeké s. b. 1468 gramm. Magasabb szellemi fejlettségű, főiskolát végzett emberek átlagos agysulya 1500 gramm. Az agy mennyiségében a táplálkozási és foglalkozási viszonyok is kifejezésre jutnak. A szabó agya csekély, mert egyáltalában rosszul táplálkozik és kis izommunkát fejt ki, míg a kovács vagy bányamunkás agyának nagyobb a sulya, mert egyáltalában nagy mértékben gyakorolják izmaikat és jól táplálkoznak. Érdekes dr. Matekának az az észlelete, hogy az alkoholos italok készítésével vagy elárusításával foglalkozó emberek agya átlag csak 1417 grammot nyom.

## KÖZGAZDASÁG

### Ipar és kereskedelem.

A magyar királyi államvasutak végleges bevételéről az év február havában 16,094.49 koronát tettek ki, ami 839.709 koronával több az ideiglenesen kimutatott összegnél, a múlt évi februári bevételénél pedig 1,109.033 koronával nagyobb; a többlettel pedig 886.766 korona a személyforgalomra, 586.349 korona az áruforgalomra, 135.929 korona pedig a különféle bevételekre esik.

Az év első két hónapjának végleges bevételei az idén 34,903.140 koronára rugtak, s a tavalyiakhoz képest 2,214.014 korona emelkedést tüntetnek fel; a személyforgalomban 8,192.403 K. (+1,149.786 K.), az áruforgalomban 24,977.281 K. (+880.435 K.) különfelek emén 2,413.706 K. (+233.823 K.) volt a bevétel. Az egész többletnek több mint fele (52%) a személyforgalomra esik, ami legalább részben mindenesetre a személyviedljárnak a nagyobb távolságokban az év elején történt felemeléséből magyarázható.

A m. kir. államvasutak kezelésében álló 93 helvi-érdekű vasut 6851 km. hosszzal (ami 2 vasuttal, 143 km.-ral több, mint az előző év végén) az elmúlt esztendőben összesen 27,666.990 K. bruttóbevételt ért el (+1,817.17 K.); a pályakilométerenkénti átlagos bruttóbevétel 4150 K. (+174 K. = 4.6%) volt, amely többet az 1902. évi jobb termésnek tudható be.

A helyiérdekű vasutak az államvasutaknak 14,114.845 koronát, vagyis a bruttóbevételekből 51%-ot (1901-ben 50.5%-ot) fizettek az ügyvitelért, illetve az üzleti kiadások fejében az államvasutaknak, azonkívül 303.664 koronát járulékszámítási díjak fejében. Mint-hogy azonban a tényleges üzleti kiadások — a központi vezetés nélkül — a múlt évben 18,816.06 koronát tettek ki (1901-ben 18,104.36 K.-t), kiderül, hogy a m. kir. államvasutak a helyiérdekű vasutak üzemszámára 4,701.232 K.-t (= 369.731 K. = 7.3%) ráfizettek; ez a magában véve tetemes áldozat a helyi-érdekű vasutakból egyébként származó közvetlen és közvetett haszonnal szemben nem mondható túlságosan s idővel előrelátólag apadni is fog.

**Bányászok közgyűlése.** Az országos magyar bányászati és kohászati egyesület választmányja Farbak István elnöklete alatt tegnap ülést tartott. Elhatározta, hogy a balesetbiztosítási törvényjavaslatl szemben a bányá- és kohómunkások bevonása ellen fog állást foglalni, mert a betegsgyógyító pénz-tárak működése bebizonyította azt, hogy a bányá- és kohómunkások önkormányzatán alapon nyugvó társ-pénztári intézménye, mely már több százeves, a célt sokkal jobban szolgálja, így tehát a munkások érdeke megkívánja, hogy a balesetbiztosítás is továbbra is a társadák autonóm körébe tartoz-zék. Az akció a magyar bányá- és kohótársu-latok egyesületével karöltve kívánják megindí-tani azért a közös tanácskozáskora saját kebeléből az egyesület Farbak István főbányatanácsost, az egyesület ügyvivő alelnökét, Gálcsy Árpád mérnököt, az egyesület titkárát Andreics János bányagazgatót, Jónásch Antal vagyrigazgatót, Protseher Altréd főbányatanácsost Zsigmond Árpád bányaelügyelőt, az egyesület igazgatótanácsának tagjait küldte ki. A gyűlés másik fontos tárgya volt az ezidei évi köz-gyűlés programjának megállapítása. Az egyesület évenkénti más-más vidéken tartja közgyűlést és mert bányá- és kohótelepeink legnagyobb része a nemzeti-ségekkel vidékeken épült, e közgyűlések politi-ka szempontból is jelentősek. Az egyesület ezidei köz-gyűlést Petroszénben, Hunyad megye déli sarkán tartja meg. Az oly gyorsan fejlődött város a salgó-tárjáni közsenbánya-társulat mint bányabirtokos to-vábbá a szomszédos Vulkán és Lupény telepeken székelő felső-zsivölgyi bányatársulat és náhány-zsiv-ölgyi társulat s Hunyad megye közönsége a közgyű-lés alkalmából bányá- mezőgazdasági, ipar-, etno-grafiai- és tanügyi kiállítás rendez, melylyel fényes keretet készít az egyszerű közgyűlésnek. A közgyű-lést szeptember 12-én, 13-án és 14-én tartják meg. Szeptember 12-én délután érkezés, este 6 órakor va-laszimányi ülés, 9 órakor ismerkedési estély lesz,

12-án 9 órakor közgyűlés, délután 1 órakor a s.-tarjáni közsenbányatársulat lakomája a vendégek tisztele-tére. Délután 8 órakor a kiállítás ünnepélyes megnyi-tása Barcsy Kálmán főispán védnök által. Glagoni Andreics János bányagazgató előadása a zsilvölgyi bányászati ismereteket címen. Este 8 órakor hangver-seny, melyen Tuglász Gábor dévai főigazgató, a M. Tud. Akadémia tagja, felolvasást tart Hunyad megye történelméről. Hangverseny után tánc lesz. — 14-én reggel a petroszényi bányák megtekintése után a részvevők külön vonaton Valkányba mennek, az ottani bányá meglátogatására. ahol baró Nopcsa Elek ismertetli Hunyad megye geológiai viszonyait. Innen a társaság Lupénybe megy és itt Söpkész Sándor állam-vasúti főügyelő tart előadást a petroszényi-lu-pényi vasútvonal elektromos üzeméről. Az elő-adást a bányák megtekintése követi, mire a társaság lakomája következik. Ezután felavaják a társu-at közmívelődési intézetét. A közgyűlés-ről elszóledó bányászok és kohászok három cso-portra oszolva meg, hazautaztunkban megtekintik a v.-hunyadi olvaszó-telepet a trád-boicasi arany-bányákat s a marosújvári sóbányákat. A közgyűlés iránt az érdeklődés igen nagy s kulturális fontosságát eléggé biztosítja az, hogy Hunyad megye közönsége a megye határára az előzők gró Telesi Géza veze-tésével érkező bányászokat Zámon küldöttségileg fo-gadják s a küldöttség vezére Barcsy Kálmán főispán lesz, Petroszénben pedig az érkezőket Chorin Ferenc főrendházi tag és Petroszényi díszpolgár fogadja. A közgyűlésen és a kiállítás megnyitása valósztinűleg ott lesz Lukács László pénzügyminiszter, aki az egye-sületnek tiszteleti elnöke, továbbá Darányi Ignác föld-mívelésügyi s Láng Lajos kereskedelemügyi minisz-terek is.

**Borjувásár.** 1903. évi június 10-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytar-táságtól.) Felhajtás. Belkúldi élő borjú 1211 drb., leölt borjú — db., bécsi borjú — db., — db., — db., né-vendékmárha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. — Árjegyzések. — Belkúldi élő borjú I. rendű 80—96 f.-ig, kivétel 98 f., II. rendű élő borjúkért 68—78 f.-ig, I. kilónkint, leölt borjú I. r. — f.-ig, II. r. — f.-től — f.-ig, kivét. I. kilónkint, levonás nélkül. Rugott borjúkért — f.-ig. Növendékmárha 46 f.-től 48 f.-ig, I. r. — f.-ig, közpénminőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig, I. k.-kint, Bárány élő — — — — — k., leölt bárány — — — — — k. Kivételesen ár — k.-ig páronként. — Az irányzat csöndes, az árak 4—6 fillérrel kilogrammon-kint hanyatlottak.

**Sertésfogyasztás.** (A székesfehérvári sertés-vásár és közgyűlést intézőség.) Június 9-én. Felhajtás: Zsirterítés, ugymint Öreg I. rendű — kilo-grammon felül — — — — — darab, II. rendű 280—350 kilo-grammig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogrammig — darab, könnyű 220 kilo-grammig — darab, süldő — darab, malac — kilo-grammig — darab. Összesen — darab. Hussterítés ugymint: nehéz 800 kilogrammon felül — darab, könnyű 250—300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 956 darab, — darab süldő, Előző napi maradvány — darab, — darab süldő, Összesen 956 darab, — darab süldő. Eladott 833 darab sertés, — darab süldő. Maradvány 85 darab — darab süldő. A vásár irányzata igen élénk. — Az árak szilárdak. — Következő árak jegyzettek: Zsirterítés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 93—97 fillérig, II. rendű 980—350 kilogrammig 93—95 fillérig, selej-terezt — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 95—100 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 93—98 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammig 88—94 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Hussterítés: Nehéz 300 kilo-grammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilo-grammig — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogrammig — fillérig. Árak minden le-vonás nélkül, kilogrammonként, élőszuliban.

**Bécsi sertésvásár.** A st.-mari központi vásár-csarnokban ma megtartott sertésvásárra bejelentet-tek 12154 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 6242 darab fiatal sertést, 3396 darab magyar hizott sertést és 3106 darab nehéz sertést. Összesen — darabot. Jegyzések: kigr.-kint élőszuliban (a fogyasztási adót nem számítva): elsőrendű sertés 113—104 fillér, kivétel 105 fillér, közép minőségű 94—100 fillér, könnyű sertés 86—92 fillér, fiatal sertés — fillér, süldő 80—98 fillér.

### A budapesti gabonatözsde.

Budapest, június 9.

Mérsékelt kínálat és korlátozott vételkedés mellett készbuzában csöndes az irányzat; elkel 20.000 méter-mázsza teljesen vátozatlan áron. A tegnap szépen indult üzlet ma szünetelt, pedig malmainknak alig van számbavehető készletük. Rozs élénk forgalom mellett tartott, zab és tengeri vátozatlan maradt.

Eladott:

**Buza. Tiszavideki:** 300 mm 82.5 k. 8 K. 35 f.; 150 mm. 82 k. 8 K. 35 f., 100 mm. 80.5 k. 8 K. 30 f., 800 mm. 80.5 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 80.5 k. 8 K. 12.5 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 30 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 150 mm. 79.8 k. 8 K. 20 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 250 mm. 79.9 k. 8 K. 20 f., 800 mm. 79.5 k. 8 K. 25 f.

**Hartat:** 1000 mm. 79 k. 8 K. 17.5 f.

**Pestmegyei:** 100 mm. 80.5 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 20 f., 300 mm. 80.5 k. 8 K. 20 f., 900 mm. 80 k. 8 K. 17.5 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 12.5 f., 100 mm. 78.5 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 85 f.

**Bácsi:** 200 mm. 77.5 k. 8 K. 15 f., 1200 mm. 77 k. 8 K. 10 f.

T.-Bacsei: 400 mm. 80-4 k. 8 K. 10 f., 1800 mm.  
78-5 k. 8 K. — f.  
Bánsági: 280 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 1250 mm.  
78-6 k. 7 K. 97 1/4 f.  
Pancsovai: 600 mm. 77-4 k. 7 K. 82 1/4 f., 1500 mm. 77 k. 7 K. 80 f.  
Tolnai: 300 mm. 77 k. 7 K. 92 1/4 f.  
Apatin: 980 mm. 76-5 k., 7 K. 95 f.  
Felsőmagyarországi: 600 mm. 76 k. 7 K. 80 f.  
Baktó: 1850 mm. 77 k. 7 K. 85 f.  
Mind három hónapra.  
Rozs: 1200 mm. 6 K. 72 1/4 f. 900 mm. 6 K. 70 f., 100 mm. 6 K. 70 f., 200 mm. 6 K. 86 f.  
Zab: 100 mm. 5 K. 80 f. 100 mm. 6 K. 65 f., 100 mm. 6 K. 80 f., 125 mm. 6 K. 80 f. paritásra.  
Tengeri: (Római) 500 mm. 6 K. 40 f. hajóból.  
Képzőművészeti mellett.

A készítő hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

| B u d a p e s t | Kiló | Kilogramm ára |       | Kiló | Kilogramm ára |       |
|-----------------|------|---------------|-------|------|---------------|-------|
|                 |      | K.-tól        | K.-ig |      | K.-tól        | K.-ig |
| Tiszavideki     | uj   | 7.80          | 7.90  | 79   | 8.05          | 8.15  |
| „               | „    | 7.75          | 7.85  | 80   | 8.10          | 8.20  |
| „               | „    | 7.70          | 7.80  | 81   | 8.05          | 8.15  |
| Fehérmezey      | uj   | 7.65          | 7.75  | 79   | 7.90          | 8.00  |
| „               | „    | 7.60          | 7.70  | 80   | 7.85          | 7.95  |
| „               | „    | 7.55          | 7.65  | 81   | 7.80          | 7.90  |
| Pestvidéki      | uj   | 7.65          | 7.75  | 79   | 7.90          | 8.00  |
| „               | „    | 7.60          | 7.70  | 80   | 7.85          | 7.95  |
| „               | „    | 7.55          | 7.65  | 81   | 7.80          | 7.90  |
| Bánáti          | uj   | 7.60          | 7.70  | 79   | 7.85          | 7.95  |
| „               | „    | 7.55          | 7.65  | 80   | 7.80          | 7.90  |
| „               | „    | 7.50          | 7.60  | 81   | 7.75          | 7.85  |
| Bácskai         | uj   | 7.65          | 7.75  | 79   | 7.90          | 8.00  |
| „               | „    | 7.60          | 7.70  | 80   | 7.85          | 7.95  |
| „               | „    | 7.55          | 7.65  | 81   | 7.80          | 7.90  |

| Egyéb gabonaszemek | Kiló | Kilogramm ára |       |
|--------------------|------|---------------|-------|
|                    |      | K.-tól        | K.-ig |
| Rozs               | uj   | 7.00          | 7.10  |
| „                  | „    | 6.90          | 7.00  |
| „                  | „    | 6.80          | 6.90  |
| „                  | „    | 6.70          | 6.80  |
| „                  | „    | 6.60          | 6.70  |
| „                  | „    | 6.50          | 6.60  |
| „                  | „    | 6.40          | 6.50  |
| „                  | „    | 6.30          | 6.40  |
| „                  | „    | 6.20          | 6.30  |
| „                  | „    | 6.10          | 6.20  |
| „                  | „    | 6.00          | 6.10  |
| „                  | „    | 5.90          | 6.00  |
| „                  | „    | 5.80          | 5.90  |
| „                  | „    | 5.70          | 5.80  |
| „                  | „    | 5.60          | 5.70  |
| „                  | „    | 5.50          | 5.60  |
| „                  | „    | 5.40          | 5.50  |
| „                  | „    | 5.30          | 5.40  |
| „                  | „    | 5.20          | 5.30  |
| „                  | „    | 5.10          | 5.20  |
| „                  | „    | 5.00          | 5.10  |
| „                  | „    | 4.90          | 5.00  |
| „                  | „    | 4.80          | 4.90  |
| „                  | „    | 4.70          | 4.80  |
| „                  | „    | 4.60          | 4.70  |
| „                  | „    | 4.50          | 4.60  |
| „                  | „    | 4.40          | 4.50  |
| „                  | „    | 4.30          | 4.40  |
| „                  | „    | 4.20          | 4.30  |
| „                  | „    | 4.10          | 4.20  |
| „                  | „    | 4.00          | 4.10  |
| „                  | „    | 3.90          | 4.00  |
| „                  | „    | 3.80          | 3.90  |
| „                  | „    | 3.70          | 3.80  |
| „                  | „    | 3.60          | 3.70  |
| „                  | „    | 3.50          | 3.60  |
| „                  | „    | 3.40          | 3.50  |
| „                  | „    | 3.30          | 3.40  |
| „                  | „    | 3.20          | 3.30  |
| „                  | „    | 3.10          | 3.20  |
| „                  | „    | 3.00          | 3.10  |
| „                  | „    | 2.90          | 3.00  |
| „                  | „    | 2.80          | 2.90  |
| „                  | „    | 2.70          | 2.80  |
| „                  | „    | 2.60          | 2.70  |
| „                  | „    | 2.50          | 2.60  |
| „                  | „    | 2.40          | 2.50  |
| „                  | „    | 2.30          | 2.40  |
| „                  | „    | 2.20          | 2.30  |
| „                  | „    | 2.10          | 2.20  |
| „                  | „    | 2.00          | 2.10  |
| „                  | „    | 1.90          | 2.00  |
| „                  | „    | 1.80          | 1.90  |
| „                  | „    | 1.70          | 1.80  |
| „                  | „    | 1.60          | 1.70  |
| „                  | „    | 1.50          | 1.60  |
| „                  | „    | 1.40          | 1.50  |
| „                  | „    | 1.30          | 1.40  |
| „                  | „    | 1.20          | 1.30  |
| „                  | „    | 1.10          | 1.20  |
| „                  | „    | 1.00          | 1.10  |
| „                  | „    | 0.90          | 1.00  |
| „                  | „    | 0.80          | 0.90  |
| „                  | „    | 0.70          | 0.80  |
| „                  | „    | 0.60          | 0.70  |
| „                  | „    | 0.50          | 0.60  |
| „                  | „    | 0.40          | 0.50  |
| „                  | „    | 0.30          | 0.40  |
| „                  | „    | 0.20          | 0.30  |
| „                  | „    | 0.10          | 0.20  |
| „                  | „    | 0.00          | 0.10  |

A határvidéki áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

Külföldi értéktőzsde.  
Októberi buza 1903. : 7.62—7.63—7.59—7.61  
Októberi rozs 1903. : 6.47—6.45  
Októberi zab 1903. : —  
Júliusi tengeri 1903. : 6.27—6.30  
Augusztusi tengeri 1903. : 6.33—6.36  
Augusztusi repce 1903. : —

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1903. : 7.61—7.62  
Októberi rozs 1903. : 6.45—6.45  
Októberi zab 1903. : 5.43—5.44  
Júliusi tengeri 1903. : 6.30—6.31  
Augusztusi tengeri 1903. : 6.35—6.36  
Augusztusi repce 1903. : —  
Délután fél órakor zárul:  
Októberi buza 1903. : 7.53—7.59  
Októberi rozs 1903. : 6.64—6.55  
Októberi zab 1903. : 5.42—5.43  
Júliusi tengeri 1903. : 6.29—6.30  
Augusztusi tengeri 1903. : 6.34—6.35  
Repce augusztusi 1903. : —

### A budapesti értéktőzsde.

A hetek óta tartó üzletlenség ma is uralkodott és a nemzetközi értékek kedvelentől zárultak.

Előződsz. Osztrák Hitelrészvény 660.—660.75.  
Magyar Hitelrészvény 727.50—728.25. Államvasut  
részvény 675.50—676.60 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 99.32 1/2—99.35. Magyar Hitelbank részvény 729.25—729.50. Leszámlitólbank részvény 450.50—451.—. Osztrák Hitelrészvény 661.—661.75. Ganz-féle Vasöntőde részvény 2250.—2270.—. Rimamurányi Vasmű részvény 465.—466.—. Közúti vaspályá részvény 609.—609.50. Déli Vasut részvény 63.—63.50. Államvasut részvény 677.—677.50. Cukor ipar 1507.—1513.—.

A órakor zárul: Osztrák Hitelrészvény 662.25. Magyar hitelrészvény 730.50. Leszámlitólbank részvény —. Rimamurányi vasmű részvény —. Osztrák-magyar államvasut részvény 679.—. Közúti vasut részvény —. Vároai villamos vasut részvény —. korona.

### A budapesti terménýtőzsde.

A terménýtőzsdén a szezonoszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terménýtőzsdén árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetk: Heremag: Incerna magyar 42.—52.—korona, vörös aprószemű 42.—50.—korona, vörös erdélyi —korona, vörös bántsi —korona, középszemű 50.—54.—korona, nagy szemű 54.—58.—korona. Disznósér: budapesti 70.—70.50 korona, vidéki —korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki —korona, városi 4 darabos 59.—59.50 korona, 3 darabos 62.—62.50 korona, füstölt —korona. Szilva: boszniai,

szokás szerinti minőség 13.—14.—korona. 120 darabos —korona. 100 darabos 14.50—15.—korona. 85 darabos 16.25—16.50 korona. aszonnal szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.50 korona. 100 darabos 13.75—14.—korona. 85 darabos 15.50—16.—korona. Szilva: slávoniai 18.—18.50 korona, szerbiai 16.—16.50 korona. aszonnal való szállítással.

### A bécsi értéktőzsde.

A mai előződszde nagyon le volt hangolva és véltelkedy hiányában az árfolyamok kivétel nélkül el-lanyhultak.

A déli tőzsde kedvezőbb magatartással nyit meg. A tőzsde további forgalmában a vezető értékek nagyon eszűndes forgalom mellett tartottak.

Zárlat szilárdabb.

Bécs, június 9. (Magyar értékek távlat.) 4 1/2%-os aranyjáradék 120.70. Lisza és szegedi kölcsön-sorsjegy 155.75. Magyar vasut kölcsön esztűben —. Magyar keleti vasut állami kölcsön —. Magyar leszámlitólbank részvény 450.—. Rimamurányi vasműrészvény 465.—. Magyar koronajáradék 99.30. 4 1/2%-os Magyar földtőzsde részvény 98.75. Magyar hitelbank részvény 728.—. Magyar nyercműny kölcsön sorsjegy 199.75. Kassa—oderbergi vasut részvény 385.50. Magyar keresk. bank —. Magyar cukoripar 1400.

Bécs, június 9. (Osztrák értékek távlat.) 4 1/2%-os papírjáradék 100.30. 4 1/2%-os osztr. aranyjáradék 120.75. 1880-os sorsjegy 153.30. Osztrák hitelrészvény 497.—. Angol-osztrák bank —. Német bankjegyzet 482.25. Osztrák-magyar bank 1829. Déli vasut 77.25. Dunajoházi részvény 858.—. Dohányrészvény 351.50. Csalár —. királyi arany 11.31. Német bankváltók 117.22. 4 1/2%-os esztű járadék 100.40. Osztrák koronajáradék 100.65. 1864-ik sorsjegy 245.—. Osztrák hitelintézet részvény 662.—. Unionbank 525.—. Osztrák Landerbank 410.50. Osztrák-magyar államvasut 678.75. Elbavölgyi vasut 430.—. Alpesi bányarészvény 378.25. 30 frank. arany 10.06. Londoni váltóár 239.70. Bécsi Tramway Lít B. —. Bécsi Tramway Lít A. —. Lapó kórh 285.—. Az irányzat szilárdult.

Bécs, június 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 661.75. Magyar hitelrészvény 729.50. Angol-Osztrák bank 274.—. Bécsi bank egyestűl 482.50. Union bank 525.50. Landerbank 411.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 678.75. Déli vasut 77.70. Elbavölgyi vasut 431.—. Eszaknyugati vasut részvény —. Dohányrészvény 352.—. Rimamurányi vasmű 466.55. Alpesi bányarészvény 376.75. Májsai járadék 100.30. Magyar korona járadék 99.30. Török sorsjegyek 112.—. Német birodalmi márka 117.31—117.26. Napoleon-d'or 19.06.

### Külföldi értéktőzsde.

Berlin, június 9. (Összetű tudósítás.) Nyugodt üzletmenet mellett az irányzat tartott volt. Kedvező terméklátások Ausztráliában és az országok közötti kereskedelem Amerikában jó hatások voltak az esztűre. Kórh, bányarészvények és bankok tartottak. Bányarészvények később szilárdabbak. Belföldi járadékok eszűndek, külföldi értékek tartottak. Vasutak többnyire szilárdak. A második órában az irányzat állandó volt; bányák emelkedtek a Laura-kórh kimutatására. Magánkamatál 3 1/2%-os.

Berlin, június 9. (Zárul.) 4 1/2%-os papírjáradék —. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 103.10. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajáradék 99.75. Osztrák-magyar államvasut 145.70. Kassa—oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasut beruházási kölcsön —. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commanit 184.00. Aitlans villa-mossági Róison 179.50. Gelsenkirchen 175.10. Laura-kórh 215.90. 4 1/2%-os esztűjáradék —. 4 1/2%-os magyar arany járadék 101.90. Osztrák hitelrészvény 208.10. Déli vasut 13.20. Károlyi-Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 218.10. 4 1/2%-os új orosz kölcsön —. Török dohanyrészvény —. Olasz járadék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 148.50. Harpeni 178.50. Az irányzat szilárd.

Berlin, június 9. (A Budapesti Napló tudósítójának távlat.) Esztű forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék —. Magyar koronajáradék —. Osztrák hitelrészvény 208.10. Osztrák-magyar államvasut 145.60. Déli vasut 13.10. Eszaknyugati vasut —. Elbavölgyi vasut —. Orosz bank-jegy készpénz 218.10. Busehtlehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, június 9. (Zárul.) Osztrák-magyar államvasut —. Új török konzol 31.90. Egyiptomi járadék 107.30. Osztrák Landerbank —. Párisi bankrészvény 1120.—. 3 1/2%-os francia járadék 98.45. 4 1/2% spanyol járadék 90.07. 3 1/2% új törökhitel járadék 98.75. Crédit foncier de France —. A pesi bányarészvény —. 4 1/2% 1890. román kölcsön 90.80. Görög kölcsön 220.—. Váltó Olaszországra 1/2% 1/16 pari. Váltó Amsterdamra 205.62. Váltó Brüsszelle 1/2% 1/16. De Beers 539.—. Chartered 71.75. 5% bolgar kölcsönre 430.—. Magyar aranyjáradék 104.20. Déli vasut —. Váltó Londonra 251.75. Osztrák aranyjáradék 103.—. Török sorsjegy 129.25. Meridional vasut —. 4 1/2% olasz járadék 103.97. Ottomank-bank 605.—. 3 1/2%-os francia járadék —. Osztrák földhitelintézet 1327. Déli vasut elsőbbségi kötvény 332.—. 4 1/2%-os 1896. román kölcsön 87.50. Dohányrészvény 881.—. Váltó Bécsre 103.93. Váltó német piacokra 121.93. Kt 11.56. East Rand 177.—. Randfontein 70.25. Magyar Jelzálogbank 558.—. Az irányzat határozatlan.

Frankfurt, június 9. (Zárul.) 4 1/2%-os papír-járadék 100.65. 4 1/2%-os osztrák aranyjáradék 102.80. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 101.75. Osztrák hitelrészvény 208.—. Osztrák-magyar államvasut 145.40. Eszaknyugati vasut —. Rustlehradi vasut —. Londoni váltóár 204.27. Bécsi bank-egyesztűl 121.90. Villamos részvény 126.—. 3 1/2%-os magyar aranykölcsön —. 4 1/2%-os esztűjáradék 100.50. Osztrák koronajáradék 101.10. Magyar koronajáradék 100.—. Osztrák-magyar bank 118.—. Déli vasut részvény 17.25. Elbavölgyi vasut —. Bécsi váltóár 851.75. Párisi váltóár 811.33. Unio bankrészvény —. Alpesi bányarészvény 190.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, június 9. (A Budapesti Napló tudósítójának távlat.) Árfolyamok januárja. Esztű forgalom. Osztrák hitelrészvény 208.25. Német bank 208.50. Disconto —. Berlini kereskedelmi bank —. Gelsenkirchen 175.50. Harpeni 178.60. Laura-kórh 216.25. Olasz járadék —. Az irányzat szilárdabb.

Hamburg, június 9. (Zárul.) 4 1/2%-os esztű-járadék 100.20. 1890. sorsjegy 154.—. Déli vasut 17.40. 4 1/2%-os Osztrák aranyjáradék 102.60. Osztrák hitelrészvény 208.—. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Olasz járadék 103.70. 4 1/2%-os magyar aranyjáradék 102.20. Az irányzat szilárd.

## Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Június 9. A sertésüzlet irányzata: változatlan.  
A Hírszó szerint: A) Magyar elszűndi: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül súlyban) 110—112 fillér. Öreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felül súlyban) 120—121 fillér. Fialat közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 120—121 fillér. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. II. Magyar szűndi: Nehéz (páronként 280 kilogrammon felül súlyban) — fillér. Közep (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogrammon felül súlyban) — fillér. Közep (páronként 320—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. IV. Romániai eredei (Stachl): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogrammon felül súlyban) 118—120 fillér. Közep (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 118—118 fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 112—114 fillér.

Sertésüzlet szám 1903. június 9. napján volt készlet 47.382 darab. — 1903. június 8. napján lehajtatott 246 darab. — 1903. június 8. napján elszűnditott 899 darab. 1903. június hó 9. napjára maradt készletben 46.709 darab.

## Napirend.

Napir. Szerda, június 10. — Római-katolikus: Margit — Protestáns: Margit. — Görög-ország: május 23.) Eutik. — Zsidó: Sivan 15. — Nap két: 3 óra 48 percek. — Nyugszik: 7 óra 39 percek. — Hold két: 7 óra 44 percek este. — Nyugszik: 4 óra 17 percek reggel. — Hold-tölte 4 óra 8 percek hajnalban.

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor. A képviselőház élneke fogad 9—10-ig. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órá-tól délután 1 óráig.

Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig. A Nemzeti Szalon kiállítása nyitva délelőtt 9 órá-tól este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Közelekedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-10 12 óráig és 3—6 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 10 órá-tól 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Az Akadémia Göttse-egyesztűl nyitva délelőtt 10—12-ig. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órá-tól 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig és 3 órá-tól 8 óráig.

Az aquinumi desztások és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. O-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyierdekt vasut a Pálffy-téről.

A fővárosi könyvtár (Károlyi-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppapokon 9—12-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-10-ig fél 2-ig.

Mentőegyesztűl helyisége a Markó- és Sölyom-utca sar-kán, reggel 8 órá-tól este 6-ig.

Egyetemi füvésztűl az Üllői-uton délelőtt 7 órá-tól 12 óráig és d. u. 3 órá-tól 8 óráig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske-delmi szaktőzsvitára, tudakozó-esztűlyai és keleti miniatúr: V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: dél-előtt 9 órá-tól 12 óráig és délután 3 órá-tól 6 óráig. Ha-zai termékek állandó kiállítása és kereskedelmiforténc-gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üz-levezetőség árusításokait is esztűzöl) a városipari ipar csarnokban (vasár és ünneppapokon is) nyitva délelőtt 9 órá-tól 12 óráig és délután 3 órá-tól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezető-egye (Magyar kereskedelmi részvényárasság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

## Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, június 9.

Hazánkban az eső az utóbbi 24 órában kevesebb lett és inkább csak az északi részekre szorítottak, ahol helyen-kint zivatarral járt. Debrecenten jégeső esett. A hőmérsék-let emelkedésnek indult.

A leveg



a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

